

LISA

Surju Vallavolikogu 17.02.2016 määrusele nr 2

Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna ühine jäätmekava aastateks 2016-2021

Eesti Regionaalse ja Kohaliku Arengu Sihtasutus (ERKAS)

Pärnumaa 2015-2016

SISUKORD

SISSEJUHATUS

Käesolev Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna ühine jäätmekava aastateks 2016-2021 (edaspidi *jäätmekava*) on arengukava, mis käsitleb Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna (edaspidi *piirkond*) jäätmehoolduse arendamist. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja jäätmeseaduse kohaselt on jäätmehoolduse kavandamine ning korraldamine kohaliku omavalitsuse ülesanne.

Jäätmekava koostamisel võetakse arvesse peamiselt kehtivas riigi jäätmekavas sätestatud ja toetatakse jäätmeseaduses sätestatule.

Jäätmekava eesmärk on käsitleda jäätmehoolduse arendamist, sealjuures rõhutada seatud strateegilisi eesmärke, käsitleda nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ning nende maksumust. Lisaks antakse ülevaade piirkonna jäätmehoolduse hetkeolukorrast (sh ülevaade piirkonnas tekkivate jäätmete liigi, koguse, päritolu ja käitluse kohta ning hinnang tuleviku jäätmevoogudest ja täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse kohta), käsitletakse jäätmekäitluse alternatiive ning hinnatakse jäätmekäitluse eeldatavat keskkonnamõju.

Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna ühine jäätmekava 2016-2021 vastab jäätmeseaduse § 39 lg 3 p 1-10 nõuetele, sisaldades:

- 1) andmeid kavaga hõlmatud territooriumil tekkivate jäätmete liigi, koguse ja päritolu kohta ning hinnangut jäätmevoogude arengule tulevikus;
- 2) olemasolevate jäätmete kogumissüsteemide kirjeldust ning ülevaadet suurematest kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatistest;
- 3) ülevaadet vanaõli, ohtlike jäätmete ja muude jäätmevoogude, mille kohta on Euroopa Liidu tasandil kehtestatud eraldi regulatsioon, käitlemisest;
- 4) uute kogumissüsteemide, olemasolevate jäätmerajatiste sulgemise, täiendavate jäätmerajatiste infrastruktuuri ja sellega seotud investeeringute vajaduse hinnangut;
- 5) täiendavaid andmeid jäätmerajatiste infrastruktuuri loomise vajaduse korral tulevaste kõrvaldamis- ja taaskasutamisrajatiste asukoha ning nende võimsuse kohta;

- 6) üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldust, sealhulgas kavandatavate jäätmekäitlustehnoloogiate ja -meetodite või poliitika ülevaadet nende jäätmete osas, mille käitlemiseks on vaja võtta erimeetmeid;
- 7) jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaadet, sealhulgas jäätmekäitlusega tegelevate avalik-õiguslike ja eraõiguslike isikute vahelise vastutuse jaotuse kirjeldust;
- 8) üldsusele või kindlale tarbijarühmale suunatud teadvustamis- ja teavitamiskampaaniate kasutamise ülevaadet;
- 9) andmeid minevikus saastunud jäätmekõrvaldamiskohtade ning nende korrastamiseks võetavate meetmete kohta;
- 10) valdkonna arengukava ja kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava rakendamise keskkonnale avalduva mõju kirjeldust.

Lisaks käsitleb kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava jäätmeseaduse §-s 42 lg 2 p 1-3 sätestatud:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 2) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- 3) jäätmehoolduse rahastamist.

Jäätmekava koostamise käigus analüüsiti Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmehooldust puudutavaid materjale (sh „Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmekava aastateks 2010-2014“) ja varasemaid uuringuid. Töö seadusandliku baasi annavad Eestis kehtivad õigusaktid ning normdokumendid.

Käesolev jäätmekava ei saa olla lõplik ja paindumatu tegevuskava, vaid vajaduse korral muudetak strateegia. Muudatusi ning täpsustusi jäätmekavas võivad kaasa tuua lisauuringute või muu informatsiooni laekumisel ilmnevad hinnangute muutused olukorrale või tulevikutrendidele. Samuti võivad muutusi tuua kaasa prognoosimatud või raskesti prognoositavad muutused poliitilistes või majanduslikes sfäärides.

Kava realiseerimine sõltub, lisaks Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valdades ning Sindi linnas toimuvatele arengutele ka laiemalt Pärnumaal ja üle-Eestilisest jäätmekäitluse alasest ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

- **PIIRKONNA ÜLDISELOOMUSTUS**

- **Asend ja rahvastik**

Jäätmekavaga haaratav piirkond hõlmab Pärnumaa keskosas Paikuse, Surju, Tahkuranna ja Tori valda ning Sindi linna (edaspidi piirkond; vt joonis 1). Piirkonna jaoks on oluline Pärnu linna lähedus.

Joonis 1 Piirkonna paiknemine Pärnu maakonnas

Piirkonna elanike arv üldiselt ja ka enamuses KOV-des on viimasel kolmel aastal vähenenud, ainult Tahkuranna valla elanike arv on kasvanud (vt tabel 1).

Tabel 1 Piirkonna elanike arv 2010-2015.a (allikas: KOV)

Aasta	Elanike arv (seisuga 1. jaanuar)					
	TORI VALD	TAHKURANNA VALD	SURJU VALD	PAIKUSE VALD	SINDI LINN	KOKKU
2010	2543	2329	1082	3867	4263	14084
2011	2505	2321	1077	3907	4277	14087
2012	2458	2341	1054	3958	4169	13980

2013	2414	2334	1016	3965	4142	13871
2014	2358	2320	988	3877	4089	13632
2015	2364	2362	966	3832	4014	13538
Pindala, km ²	282,07	103,36	357,7	174,92	5,01	923,05

Piirkonna keskmine asustustihedus on 14,7 in/km², kuid piirkonna siseselt on see väga erinev. Kõige tihedamalt on asustatud Sindi linn (801 in/km²) ja kõige hõredamalt Surju vald (2,7 in/km²).

Tabel 2 Elanike arv piirkonna asulates seisuga 01.01.2015 (allikas: KOV-d)

Asula	Elanike arv seisuga 01.01.2015	Asula	Elanike arv seisuga 01.01.2015
TORI VALD	2364	TAHKURANNA VALD	2362*
Aesoo	26	Uulu	541
Elbi	2	Reiu	508
Jõesuu	325	Võiste	473
Kildemaa	37	Laadi	402
Kuiaru	74	Takuranna	164
Kõrsa	71	Lepaküla	88
Levi	48	Metsaküla	77
Mannare	40	Leina	43
Muraka	99	Piirumi	52
Muti	62	KOV-i täpsusega	14
Oore	97	SURJU VALD	966
Piistaoja	107	Ilvese	111
Randivälja	49	Jaamaküla	112
Riisa	22	Kalda	80
Rätsepa	32	Kikepera	27
Selja	308	Kõveri	4
Taali	247	Lähkma	30
Tohera	68	Metsääre	139
Tori alevik	458	Rabaküla	90
Urumarja	92	Ristiküla	88
Võlli	62	Saunametsa	17
KOV täpsusega	38	Surju	268
PAIKUSE VALD	3832	SINDI LINN	4014
Paikuse alev	2902		
Silla küla	354		
Seljametsa küla	279		
Tammuru küla	139		
Vaskräama küla	86		

Põlendmaa küla	45
KOV täpsusega	27

* Riigihalduse ministri 14.09.2015 jõustunud määruse nr 31 alusel tekkis Tahkuranna vallas juurde uus küla – MEREKÜLA. Seisuga 01.01.2016 elab Merekülas 60 inimest ja Tahkuranna vallas kokku 2393 inimest.

Tähtsamad keskused on:

- Sindi linn
- Paikuse alev Paikuse vallas
- Tori alevik ning Selja ja Jõesuu külad Tori vallas
- Uulu küla ja Võiste alevik Tahkuranna vallas
- Surju küla Surju vallas.

Suvilapiirkondadena on kasutusel piirkonna jõe- ja mereäärseid alad. Kuid suvilapiirkonnad on muutumas üha rohkem elamupiirkonnaks. Paikuse ja Tori vallas ning Surju vallas Reiu jõe ääres on juba praegu enamik suvilaid elamuteks ümber ehitatud. Sindi linna endised aiandusühistud (v.a AÜ Viira) on tänaseks likvideeritud ning need piirkonnad on teiste Sindi linna elamupiirkondadega võrdväärsel tasemel (st oma teede võrgu ja ühiskanalisisatsiooniga).

Korterelamud asuvad kõigis suuremates asulates:

- Sindi linnas – Pärnu mnt ja Tori tee vahelisel alal
- Paikuse vallas – Paikuse, Seljametsa, Silla, Tammuru
- Surju vallas – Surju ja Jaamaküla
- Tahkuranna vallas – Uulu, Võiste ja Reiu
- Tori vallas – Tori, Selja, Taali, Jõesuu, Piistaoja.

Täpsemalt on piirkonnas asuvate ühepereelamute ja korterelamute arv toodud tabelis 3.

Tabel 3 Piirkonna KOV-des asuvate ühepere- ja korterelamute arv (allikas: KOV-d)

	TORI VALD	TAHKURANNA VALD	SURJU VALD	PAIKUSE VALD	SINDI LINN
Ühepereelamuid	750	827	390	785	797
sh aastaringselt kasutatakse	510	-	222	-	-
sh hooajalise kasutamise	95	-	119	-	-
sh ei kasutata	145	-	49	-	-
Korterelamuid	41	15	14	46	33
Korterite arv nendes kokku	420	220	134	645	912

• Looduskeskkond

Läbi kõnealuse piirkonna voolab Pärnu jõgi (Tori vald, Sindi linn ja Paikuse vald) oma lisajõgedega, millest suurimad on Navesti koos Hallistega (Tori vald) ning Reiu (Surju, Tahkuranna ja Paikuse vald).

Kogu piirkond on soine, suuremad soo-alad on Kikepera raba, Kõrsa raba, Tolkuse raba ja Maarjapeakse raba. Tori ja Paikuse valla territooriumile ulatub Soomaa rahvuspark, Tahkuranna ja Surju valda jääb osaliselt Luitemaa looduskaitseala. Natura 2000 alad on lisaks olemasolevatele kaitsealadele Pärnu, Reiu ja osa Navesti jõest, Valgeraba, Metsaääre, Kikepera, Tolkuse ja Uulu-Võiste looduslad ning Kikepera linnuala ning maastikukaitseala „Tori Põrgu“.

Põhjavesi on suuremas osas piirkonnast nõrgalt või keskmiselt kaitstud. Suhteliselt kaitstud on põhjavesi vaid Pärnu linna ümbruses.

1.3 Ettevõtlus

Levinuim ettevõtlusharu piirkonnas on puidutööstus, mis on olulisel kohal kõigis omavalitsustes, eriti Tahkuranna ja Paikuse vallas. Paikuse vallas on lisaks hulgaliselt metallitööstusega seotud ettevõtteid ja Sindi linna tähtsaim tööstusharu on endiselt tekstiilitööstus. Valdades on olulisel kohal ka põllumajandus, eriti Surju ja Tori vallas. Asulates on suur hulk kaubandus- ja teenindusettevõtteid.

Ettevõtluse koondumist on kõige enam märgata Sindi linnas ja Paikuse vallas. Sindis paiknevad tööstusettevõtted traditsioonilistes tööstuspiirkondades, Paikuse vallas on tööstus koondunud Paikuse alevisse, Silla ja Tammuru tehniküladesse. Tahkuranna valla tööstusettevõtted paiknevad Võiste (end. karusloomakasvatuse tootmisala), Tahkuranna, Uulu ja Reiu piirkondades.

Tori vallas on suuremad põllumajandusettevõtted OÜ Selja (piimakarjakasvatus, 51 töötajat) ja OÜ Piistaoja Katsetalu (piimakarjakasvatus, 22 töötajat). Üheks suuremaks tööandjaks on Tori vallas ka Eesti Juustu Tootmise OÜ, mis tegeleb juustu- ja kohupiima tootmisega (28 töötajat). Puidutööstusega tegelevad peamiselt osühing Säästke (puidust akende ja uste tootmine, 215 töötajat) ja osühing Anar Trade (puittaara ja puitaluste tootmine, 10 töötajat).

Tahkuranna valla suuremateks tööandjateks on põllumajanduse sektoris OÜ Weiss (piimakarja kasvatus; 50 töötajat), OÜ Uulu Mõis (piimakarja kasvatus, 20 töötajat), puidutöötlemises AS Tarriks (25 töötajat), OÜ Arboris (18 töötajat) ja OÜ Uulu Ehitus (20 töötajat), OÜ Frontier Hockey (hokikeppide tootmine; 22 töötajat), Saunatarvete OÜ (saunatarvikud ja saunade sisustamine; 11 töötajat), GG Group OÜ (palkmajade ehitus; 22 töötajat). Muudest tootmistegevustest on vallas esindatud teeninduse, ehituse, metsanduse ja transpordiga tegelevad ettevõtted.

Tahkuranna vallas asub Eesti suurim kogupere teemapark *Lottemaa*.

Surju valla suurimad ettevõtted on OÜ Surju PM (põllumajandus; 40 töötajat), OÜ Pärnu Kivi (ehitusmaterjalide tootmine; 10 inimest), OÜ Rosamunde (õmblusettevõtte; 8 töötajat) ja OÜ Reimor (metsatöötlemine; 7 inimest).

Paikuse valla suurematest tööandjatest võib nimetada Paikuse Politseikooli (46 töötajat), Tammuru Puit OÜ (puitmööbli valmistamine, 60 töötajat), SW Energia OÜ (soojusenergia tootmine, jaotamine ja müük, 37 töötajat), Pinea OÜ (täispuidust ja pehmemööbli valmistamine, 35 töötajat), Fameron OÜ (transporditeenuse osutamine, 23 töötajat), Ragn-Sells AS (jäätmekäitlus, 22 töötajat).

Sindi linnas on tähtsaimal kohal tekstiilitööstus: AS Qualitex (ca 100 töötajat), AS Sindi Lanka (ca 65 töötajat), Fein-Elast Estonia OÜ (ca 50 töötajat). Lisaks annab Sindi linnas ca 60 inimesele tööd trükikoda AS Pajo.

Viimasel aastakümnel on piirkonnas hoogsalt arenenud ka turismindus, rajatud on puhkemaju ja -kohti.

2. STRATEEGILISED DOKUMENDID JA ÕIGUSAKTID JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISEL

2.1 Strateegilised dokumendid. Jäätmekäitluspoliitika

Eesti jäätmehooldusstrateegia põhineb Euroopa Liidu jäätmepoliitikal, mille üldiseks eesmärgiks on vähendada ressursikasutusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju, seda jäätmetekke vältimise ning jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutuse kaudu.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia *Säästev Eesti 21* põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Keskkonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega.

Jäätmekäitlusmeetmed võib reastada sellisesse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- jäätmetest tuleneva keskkonna saastamise vähendamine;
- jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ kohaselt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks jätkata senisest ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema

majandussüsteemi arendamist. Selleks tuleb erilist tähelepanu pöörata roheliste tehnoloogiate arendamisele ka jäätmekäitluses. Kava „Eesti 2020“ järgi on prioriteedid endiselt jäätmetekke vältimine, korduskasutus ja ringlussevõtt.

Detailsemalt suunatakse Eesti jäätmehoolduse korraldamist riigi jäätmekavaga. **Riigi jäätmekava perioodiks 2014 – 2020 ja selle rakendusplaan aastasteks 2014-2017** kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 13.06.2014 korraldusega nr 256. Kui senini oli jäätmehoolduses põhirõhk jäätmete ladestamise vähendamisel ja nende taaskasutamisel, siis uus kava keskendub enam jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele.

I strateegiliseks eesmärgiks ongi jäätmetekke vältimine ja vähendamine, st tuleb kavandada, projekteerida, valmistada ja importida eeskätt selliseid tooteid, mis on korduskasutatavad või võimalikult pika kasutusajaga. Samuti tuleb vähendada ohtlike ainete sisaldust materjalides ja toodetes.

II strateegiliseks eesmärgiks on võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel 2020. aastaks:

- olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist - 50%;
- pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist - 60%;
- biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist - 13%;
- biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassist - 20%;
- ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist - 75%;
- elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist - 65%;
- kantavate patarei- ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist - 45% (2016).

Jäätmete taaskasutuse suurendamine peab toimuma ringlussevõttu eelistades. Taaskasutuse suurendamisele aitab kaasa optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine. Üheks keerukamaks ülesandeks on olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu täitmine. Selleks on vaja oluliselt suurendada olmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete liigiti kogumist ja ringlusse suunamist. Peale kogumisvõrgustiku arendamise tuleb biolagunevate jäätmete ringlussevõtu suurendamiseks luua nõuetele vastavad käitluskohad biolagunevate jäätmete (sh köögijäätmete) ringlussevõtuks (kompostimistehnoloogiate ja kääritamise tehnoloogiate soetamine, toidujäätmete eeltöötuskäitiste rajamine). Tuleb uurida võimalusi reoveesette käitlemiseks ja välja töötada jäätmeteks olemise lakkamise kriteeriumid, et soodustada reoveesette taaskasutamist eri valdkondades (põllumajanduses, haljastuses, rekultiveerimisel, ehituses jne).

III strateegiliseks eesmärgiks on vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet. Jäätmete ohtlikkust tuleb vähendada ohtlike jäätmete käitlusvõimaluste parandamise kaudu. Jäätmete kõrvaldamisest tuleneva keskkonnariski vähendamisel tuleb järgida prügilate ja jäätmeoidlate käitamise, sh suletud prügilate korrastamise nõudeid.

Lisaks on jäätmehoolduse arendamisel olulisteks sidusdokumentideks ja -tegevusteks:

- **Keskkonnahariduse arendamine ja tegevuskava.** Lisaks riiklikule õppekavale on kõigis maakondades Keskkonnaameti keskkonnahariduse osakonna töötajad. Keskkonnaharidus sai Keskkonnaametis alguse kohustusest tutvustada inimestele kaitsealade ja rahvusparkide loodusväärtusi. Säästva arengu hariduse nõuete alusel on välja töötatud õppeprogrammid, mis käsitlevad selliseid keskkonnaharidusega seotud aspekte, nagu jäätmemajandus, maavarade kaevandamine ja muud keskkonna seisundit mõjutavad majanduslikud ja kultuurilised aspektid. Keskkonnaministeeriumi initsiatiivil on loodud veebipõhine andmebaas (<http://www.keskkonnaharidus.ee/>), kust leiab keskkonnaharidust pakkuvate asutuste kontaktandmed, olenemata asutuste kuuluvusest või omandivormist, ja riiklikku õppekava toetavad õppeprogrammid.
- **Keskkonnahoidlikud riigihanked.** Euroopa Liidu kogemus kinnitab, et keskkonnahoidlikud hanked suudavad oluliselt mõjutada turul pakutavaid tooteid/teenuseid, mille tulemusena muudavad ettevõtted oma tootmise, tooted ja/või teenused keskkonnahoidlikumaks. Sellised tooted on tavaliselt valmistatud võimalikult tõhusa loodusvarakasutusega ja vähe saastates ning neil on minimaalne mõju keskkonnale nii kasutusajal kui ka kasutusest kõrvaldamisel. Näiteks võib tooteid valmistada taaskasutatavast materjalist või kasutada vähem pakkematerjali.

2.2 Jäätmete- ja pakendialased õigusaktid

Euroopa Liidu ning Eesti Vabariigi jäätmete- ja pakendialaste õigusaktide ning strateegiliste dokumentide loetelu on esitatud riigi jäätmekava 2014-2020 lisa 2.

Jäätmekava perioodil on olulised järgmised õigusaktidest tulenevad tähtsajad ja sihtarvud:

- alates 16. juulist 2013. a ei tohi prügilatesse ladestatavate biolagunevate jäätmete osatähtsus olla üle 30 massiprotsendi;
- alates 2020. a 16. juulist ei tohi prügilatesse ladestatavate biolagunevate jäätmete osatähtsus olmejäätmete hulgas olla üle 20 massiprotsendi;
- alates 2020. a 1. jaanuarist tuleb taaskasutada korduskasutamiseks ettevalmistatuna ja ringlusse võetuna kodumajapidamisest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmed, muid liigiti kogutud kodumajapidamisest pärinevaid jäätmeid ning muudest allikatest pärinevad samalaadseid jäätmeid, välja arvatud tootmisjäätmed ja põllumajanduslikust tootmisest või metsandusest pärinevaid jäätmeid, vähemalt 50% ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas;
- alates 2020. a 1. jaanuarist tuleb taaskasutada korduskasutamiseks ettevalmistatuna, ringlusse võetuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas kaeveõõnte täitmiseks muude ainete asemel kasutatud ehitus- ja lammutusjäätmeid, välja arvatud kivid ja pinnas, vähemalt 70% ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas;
- tootja peab tagama vähemalt 4 kilogrammi kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumise iga elaniku kohta aastas; alates 2014. aasta 14. veebruarist on see vähemalt 5 kilogrammi; tootja peab tagama elektroonikaromude kogumise võrreldes kolme eelneva aasta turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete keskmisest massist alates 2016. aasta 1. jaanuarist vähemalt 45% ulatuses, alates 2017. aasta 1. jaanuarist vähemalt 52% ulatuses, alates 2018. aasta 1. jaanuarist vähemalt 59% ulatuses, alates 2019. aasta 1. jaanuarist vähemalt 65% ulatuses;

- tootja tagab, et saavutatakse jooksva kalendriaasta kestel kogutud elektroonikaromude taaskasutamine alates 2015 aasta 15. augustist järgmiselt (alates 15. augustist 2018. a asendatakse senised kümme kategooriat kuue kategooriaga):
  - kategooriasse 1 ja 10 kuuluvaid seadmeid vähemalt 85% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 80% ulatuses seadmete keskmisest massist;
  - kategooriatesse 3 ja 4 kuuluvaid seadmeid vähemalt 80% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 70% ulatuses seadmete keskmisest massist;
  - kategooriatesse 2, 5, 6, 7 ja 9 kuuluvaid seadmeid vähemalt 75% ulatuses seadmete keskmisest massist ning korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid seadmete komponente, materjale ja aineid vähemalt 55% ulatuses seadmete keskmisest massist;
  - gaaslahenduslampide korduskasutatavaid ja ringlussevõetavaid komponente, materjale ja aineid vähemalt 80% ulatuses lampide massist;
- ettevõtja, kes võtab kasutajalt vastu patarei- ja akujäätmeid, on kohustatud tagama järgmised kantavate patareide ja akude jäätmete kogumise määra: 26. septembriks 2016. a – vähemalt 45%;
- ettevõtja, kes võtab kasutajalt vastu patarei- ja akujäätmeid, on kohustatud tagama järgmised mootorsõidukite patarei- ja akujäätmete kogumise määrad: 26. septembriks 2016. a – vähemalt 90%;
- alates 1. jaanuarist 2015. a on tootja kohustatud romusõidukitest taaskasutama vähemalt 95% romusõidukite aastast keskmisest massist. Korduskasutusse ja ringlusse võetavate komponentide, materjalide ja ainete kogus peab olema vähemalt 85% romusõidukite aastast keskmisest massist.

2.3 Kohaliku omavalitsuse õigusaktid

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmehoolduse arendamise erinevaid aspekte. Jäätmekäitluse korraldamise aspektist on olulisemad jäätmehoolduseeskiri, korraldatud jäätmeveo rakendamise kord ja heakorra eeskiri.

Jäätmehoolduse korraldamiseks on kohalikes omavalitsustes kehtestatud

jäätmehoolduseeskirjad:

- **Tori valla jäätmehoolduseeskiri** – vastu võetud Tori Vallavolikogu 15.12.2010 määrusega nr 18 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/420062012017>; ka valla kodulehel – Majandus ja keskkond/Õigusaktid - <http://www.torivald.ee/kkoigusaktid>);
- **Tahkuranna valla jäätmehoolduseeskiri** – vastu võetud Tahkuranna Vallavolikogu 27.05.2010 määrusega nr 8 (<http://www.tahkuranna.ee/failid/jaatmehoolduseeskiri.pdf>);
- **Surju valla jäätmehoolduseeskiri** – vastu võetud Surju Vallavolikogu 26.10.2010 määrusega nr 13 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/422112013028>; ka valla kodulehel – Jäätmed – http://www.surju.ee/index.php?option=com_content&task=view&id=82&Itemid=53).

- **Paikuse valla jäätmehoolduseeskiri** – vastu võetud Paikuse Vallavolikogu 17.05.2010 määrusega nr 4, muudetud 15.06.2015 määrusega nr 9 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/420062015029>; ka valla kodulehel – Maa ja keskkond/õigusaktid - <http://www.paikuse.ee/oigusaktid4>).
- **Sindi linna jäätmehoolduseeskiri** – vastu võetud Sindi Linnavolikogu 12.08.2010 määrusega nr 12 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/410052014040>). ka linna kodulehel – KESKKOND/Eeskirjad ja korrad - <http://sindi.kovtp.ee/eeskirjad-ja-korrad4>).

Kõikide piirkonna kohalike omavalitsuste jäätmehoolduseeskirjad on kergesti leitavad. Tahkuranna valla jäätmehoolduseeskiri võiks lisaks olla leitav ka *Riigi Teatajast*.

Seoses keskkonnaministri 16.01.2007 määruse nr 4 “Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused” muutuste jõustumisega 02.05.2015, peavad kohalikud omavalitsused lähiajal täiendama kehtivaid jäätmehoolduseeskirju ja enne kõike neid paragrahve, mis käsitlevad jäätmeliike, mida tuleb tekkekohas sortida. Lisandunud on nõue koguda tekkekohas liigiti ka tekstiili, klaasi, biolagunevaid köögi- ja sööklajäätmeid ning bioloogiliselt mittelagunevaid aia- ja haljastujäätmeid.

Samuti on kõikides jäätmehoolduseeskirjades sees, et mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel tuleb alates korraldatud jäätmeveo rakendamisest eraldi koguda paberit ja pappi, kui neid tekib üle 50 kg nädalas, kuid vastavalt korraldatud jäätmeveole ülemineku korrale ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhendile on piirkonnas hõlmatud korraldatud jäätmeveoga vaid segaolmejäätmed. Omavalitsused peavad eeskirja ja korra muutma üheselt mõistetavateks.

Kui Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmekava 2010-2014 koostamise ajal olid lisaks Tahkuranna, Tori ja Surju vallas kehtestatud **biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete, paberi- ja pakendijäätmete ning ohtlike jäätmete kogumise kord** ja jäätmekavas tehti ettepanek lisada korra nõuded jäätmehoolduseeskirja, siis uute jäätmehoolduseeskirjade vastuvõtmisega 2010.a on seda tehtud ning jäätmehooldust reguleerib ühtne eeskiri.

Kuna piirkonnas on ühiselt korraldatud jäätmevedu, siis on kõikides piirkonna KOV-des kehtestatud ühesugune **korraldatud jäätmeveole ülemineku kord ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhend:**

- Tori Vallavolikogu 27.02.2013 määrus nr 5 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/402032013082>);
- Tahkuranna Vallavolikogu 31.01.2013 määrus nr 3 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/404042013017>);
- Surju Vallavolikogu 25.01.2013 määrus nr 2 (Korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused ja kord: <https://www.riigiteataja.ee/akt/412022013005>);
- Paikuse Vallavolikogu 21.01.2013 määrus nr 2 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/425012013022>);
- Sindi Linnavolikogu 10.01.2013 määrus nr 49 (<https://www.riigiteataja.ee/akt/424012013066>).

Korraldatud jäätmeveole ülemineku korrad ja juhendid on leitavad ka KOV-de kodulehtedelt. Tori valla kodulehel (<http://www.torivald.ee/jaatmemajandus>) on lisaks lühidalt ja konkreetselt välja toodud korraldatud jäätmevedu puudutav informatsioon (kuidas saab lepingut sõlmida,

standardpakett, vabastuse taotlemine jms), mis kindlasti hõlbustab kodanikul korraldatud jäätmeveo süsteemist arusaamist ning lepingu sõlmimist.

Kõigis piirkonna KOV-des on asutatud ka **jäätmevaldajate register ja kehtestatud jäätmevaldajate registri pidamise kord.**

Jäätmevaldajate register on asutatud ja kehtestatud jäätmevaldajate registri pidamise kord KOV-s järgmiste määrustega:

- Tori Vallavolikogu 21.10. 2015 määrus nr 26;
- Tahkuranna Vallavolikogu 30.06. 2005 määrus nr 14;
- Surju Vallavolikogu 29.06. 2005 määrusega nr 17;
- Paikuse Vallavolikogu 21. 11. 2005 määrus nr 22;
- Sindi Linnavolikogu 11.08. 2005 määrus nr 48.

Vähemal määral reguleerivad jäätmehoolduse korraldamist KOV-i territooriumil ka **heakorraeeskiri ja avaliku korra eeskiri.**

2.4 Jäätmehoolduse organisatsioonilised aspektid ja kohustused

Detailsem ülevaade erinevate osapoolte rollijaotusest on toodud riigi jäätmekava koostamise alusdokumendis „Jäätmehoolduse organisatsioonilised aspektid ja kohustused“, kuid järgnevalt on toodud ära erinevate tasandite peamised aspektid ja kohustused.

Üleriigiline tasand

Seadusandlik võim on riigikogul. Vabariigi Valitsuse ja Keskkonnaministeeriumi ülesandeks on ühtse jäätmehoolduse poliitika elluviimise koordineerimine, seda koostöös omavalitsuste, jäätmekäitlejate (eraettevõtted), nende ühenduste ja kolmanda sektoriga. Keskkonnaministeerium korraldab jäätmealaste strateegiliste dokumentide (näiteks riigi jäätmekava) ja õigusaktide eelnõude koostamist, ohtlike jäätmete käitlussüsteemi väljaarendamist, pakendite taaskasutamisega seonduvat tegevust jm.

Jäätmealases korralduses on oluline Keskkonnaamet kui keskkonnakompleksloa, jäätmeloa, ohtlike jäätmete käitlulitsentsi ja jäätmekäitleja registreerimistõendi andja. Keskkonnaamet hindab ja kooskõlastab omavalitsuste jäätmekavasid. Keskkonnaagentuuri ülesanne on jäätmearuannete kogumine ning jäätmekäitluse ülevaadete koostamine.

Üleriigilisel tasandil teeb jäätmehoolduse järelevalvet Keskkonnainspeksioon.

Omavalitsuse tasand

Jäätmehoolduse (eelkõige olmejäätmete käitlemise) olukord sõltub suures osas kohaliku omavalitsuse (KOV) tegevusest, kellele õigusaktidega on selles osas pandud mitmeid kohustusi.

Jäätmehoolduse korraldamine on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 1 kohaselt omavalitsusüksuse ülesanne. Vastavalt Riigikohtu halduskolleegiumi kohtuotsusele nr 3-3-1-68-14 (15. jaanuar 2015) „Ragn-Sells AS-i kaebus riigihanke nr 136230 „Korraldatud jäätmeveo teenuste

kontsessiooni andmine Surju, Tori, Paikuse ja Tahkuranna vallas ning Sindi linnas“ hankedokumendi lisa 10 p 1.9.8 õigusvastasuse tuvastamiseks“ punktile 19 on tegemist kohaliku omavalitsuse ühe tuumikfunktsiooniga ja omavalitsused vastutavad lõppkokkuvõttes selle ülesande täitmise eest.

Kohaliku omavalitsuse täpsemad ülesanded jäätmehoolduse korraldamisel määrab kindlaks jäätmeseadus. Vastavalt jäätmeseadusele seisnevad KOV-i ülesanded järgnevas:

- arendada jäätmehooldust oma haldusterritooriumil, mis tähendab jäätmealase teabe levitamist, jäätmealast nõustamist ja jäätmehoolduse kavandamist või muud tegevust, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset;
- korraldada jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses;
- koostada jäätmehoolduse arendamiseks jäätmekava, mis peab sisaldama jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist toetavaid tegevusi, koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa ning jäätmehoolduse rahastamist;
- korraldama oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumist ja korraldatud jäätmeveo rakendamist;
- lisaks kohustuslikule olmejäätmete kogumisele ja veole peab kohalik omavalitsus korraldama jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist;
- koostada ja kinnitada jäätmehoolduseeskiri;
- teha jäätmehoolduseeskirja täitmise üle pidevat järelevalvet;
- kooskõlastada Keskkonnaameti poolt antavad jäätmeload (esitada seisukoht jäätmelubade taotluste suhtes).

Lisaks jäätmeseadusele reguleerib KOV-i kohustusi ka pakendiseadus, mille kohaselt on KOV-i ülesanne korraldada oma haldusterritooriumil pakendite ja pakendijäätmete kogumist. Siin on KOV-i ülesandeks eelkõige kogumissüsteemi toimimise koordineerimine (kokkulepped taaskasutusorganisatsioonidega, nõuete esitamine pakendijäätmete kogumissüsteemile, teavitamine ja järelevalve).

Seega on KOVidel oluline roll jäätmehoolduse eesmärkide täitmisel. Omavalitsuse otsustest ja tegevusest sõltub otseselt jäätmetekitajate käitumine, kuna just omavalitsuse tasandil tuleb kindlaks määrata (jäätmekava ja jäätmehoolduseeskiri), kuidas elu- või tegevuskohas jäätmeteket vältida, jäätmeid koguda ja käidelda.

Kodumajapidamise tasand

Kodumajapidamiste ülesanded on liitumine korraldatud jäätmeveoga, olmejäätmete sortimine tekkekohas, pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine jäätmekäitluskeskusesse (jäätmejaama). Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmarke, õigusaktide nõudeid, kohaliku omavalitsuse jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

Ettevõtte/tööstuse tasand

Ettevõtjatel jt juriidilistest isikutest jäätmetekitajatel on olmejäätmete käitlemisel sisuliselt samad kohustused, mis kodumajapidamistel kuid liigiti kogutud jäätmete, sh ohtlike jäätmete üleandmiseks ei saa nad kasutada avalikke kogumispunkte. Ka tootmisprotsessis tekkinud jäätmete nõuetekohane käitlemine tuleb ettevõtjatel endal korralda. Jäätmeluba või keskkonnakompleksluba omavad isikud ei pea liituma korraldatud olmejäätmete veoga.

Taaskasutusorganisatsioonid ja tootjavastutusorganisatsioonid

Jäätmehoolduse eesmärkide elluviimisel on oluline koostöö üleriigiliste taaskasutusorganisatsioonidega (pakendijäätmete kogumine) ja tootjavastutusorganisatsioonidega (probleemtoodete jäätmete, sh elektroonikaromude ja vanarehvide kogumine). Nende organisatsioonide ülesandeks on korraldada jäätmekäitlejate kaudu nende jäätmete kogumine jäätmetekitajalt, edasine töötlemine ja taaskasutamine, sh vastutavad nad taaskasutuse sihtarvude täitmise eest.

3. PIIRKONNA JÄÄTMEHOOLDUSE ÜLEVAADE

Käesolev peatükk annab ülevaate piirkonnas tekkivate jäätmete päritolust, kogustest ning erinevate jäätmeliikide kogumise ja käitlemise võimalustest.

Jäätmekava koostamisel on algandmetena kasutatud 2010-2014.a Keskkonnaagentuuri (KAUR) poolt koostatud jäätmearuannete andmeid.

Jäätmearuanded on esitatud piirkonna jäätmetekitajate ja -käitlejate poolt Keskkonnaametile. Jäätmeseaduse kohaselt peavad jäätmearuande esitama jäätmeluba või keskkonnakompleksluba omavad isikud ja Keskkonnaametis jäätmekäitlejana registreeritud isikud.

Keskkonnaametil on õigus jäätmearuannet nõuda jäätmeseaduse § 117 lõike 2 kohaselt ka jäätmetekitajalt, kelle tegutsemiseks jäätmeluba või keskkonnakompleksluba pole nõutav, kuid kelle tekitatud tavajäätmete kogus ületab 10 tonni aastas või ohtlike jäätmete kogus 100 kilogrammi aastas.

Jäätmekäitluse statistilise aruandluse alusel on põhimõtteliselt võimalik eraldada jäätmekäitlejate poolt kogutavate jäätmete koguseid nii omavalitsuste kui konkreetsete tekitajate (peamiselt ettevõtete) kaupa.

Tegelikkuusele vastavate jäätmekoguste väljaselgitamisel on suureks probleemiks jäätmearuandluse täitmine mitte kõigi asjakohaste ettevõtete poolt ning osaliselt ka esitatud aruannete ebakorrektna täitmine.

Riiklikus jäätmetatistikas ei leia kajastamist kodumajapidamistes kohapeal taaskasutatavad jäätmed. Arvestades eelnevalt mainitud probleeme, ei anna jäätmete algarvestus ja statistiline töötlus veel täielikku ülevaadet tekkivate olmejäätmete kogustest, nende kohtsorteerimisest, taaskasutusest, käitlemisest ning ladestamisest.

NB! Kõik käesolevas jäätmekavas toodud jäätmete kogused on tonnides.

Tekkivate jäätmekoguste analüüsimisel lähtutakse riigi jäätmekavas 2014-2020 ja erinevates uuringutes toodud arvestuslikest jäätmetekke näitajatest.

- **Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmekava 2010-2014**

Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna jäätmekava 2010-2014 (edaspidi *eelmine jäätmekava*) koostati 2009. aastal ja sellega seati, lähtudes 2009.a piirkonnas ja kogu Eestis valitsenud jäätmehoolduse olukorrast, eesmärgid aastateks 2010-2014.

Olulisemateks tegevusteks jäätmehoolduse arendamisel olid eelmises jäätmekavas:

- jäätmete liigiti kogumise võimaluste laiendamine ja arendamine;
- prügilasse ladestatavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- korraldatud jäätmeveo rakendamine ja arendamine;
- jäätmekäitlusala järelevalve tõhustamine;
- elanike kaasamine ja keskkonnateadlikkuse edendamine;
- koostöö teiste omavalitsustega.

Jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamiseks ning taaskasutamise suurendamiseks olid eelmises jäätmekavas eesmärkideks:

ettevõtluse puhul

- uute ja rekonstrueeritavate ettevõtete puhul jäätmevaese tehnoloogia rakendamine ning parimate võimalike võtete kasutamine;
- kõikide ettevõtete puhul jäätmekäitlussüsteemi (sh taaskasutamise) parem korraldatus.

olmesfääris

- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
- keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine (sh jäätmete maksimaalne sorteerimine tekkekohas, mis tagab jäätmematerjali prima kvaliteedi).

Mil määral ja kuidas on ellu rakendatud eelmises jäätmekavas püstitatud eesmärgid ja viidud läbi eesmärkide saavutamiseks vajalikud tegevused, on toodud käesoleva jäätmekava järgnevates peatükkides ning koondina tabelis 4.

Tabel 4 Eelmises jäätmekavas püstitatud eesmärgid ja nende täitmine

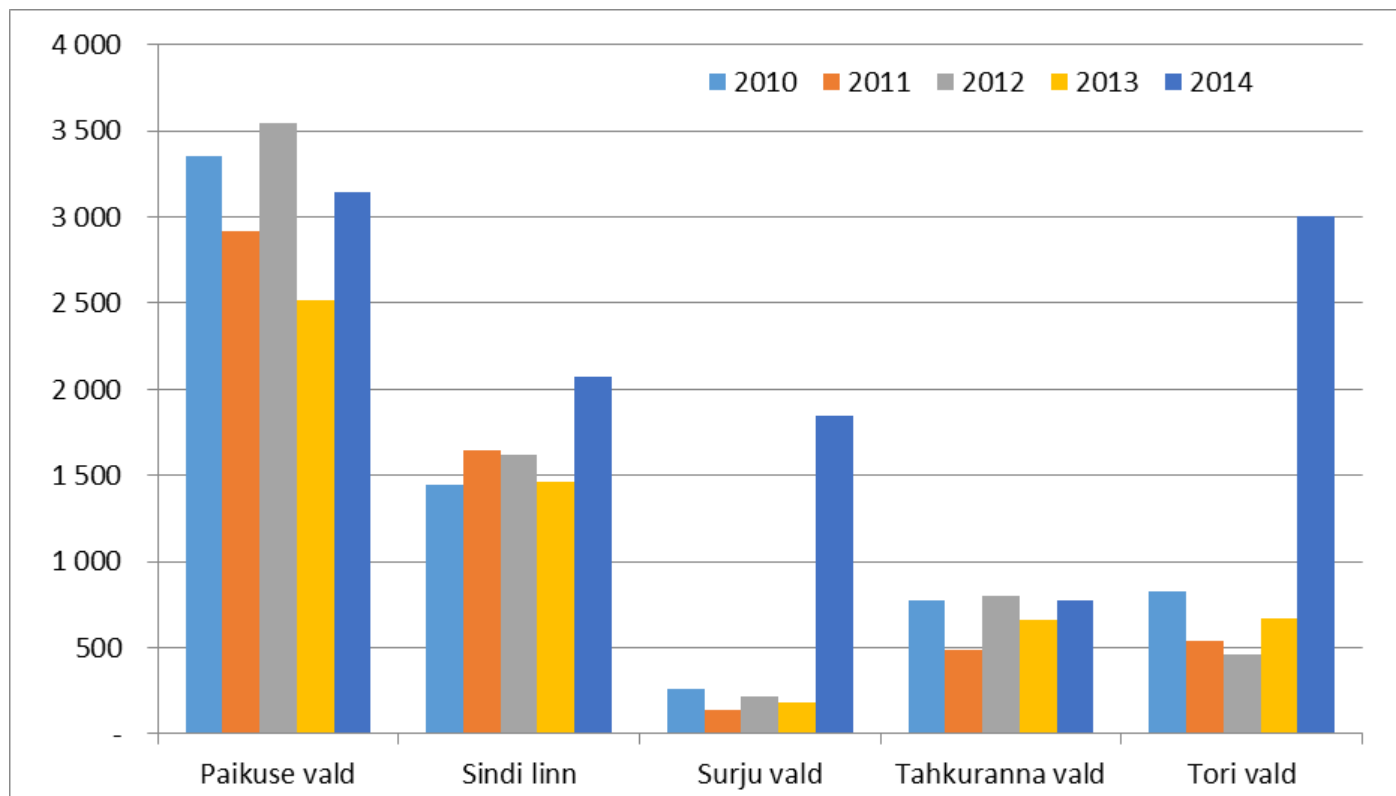
Eelmises jäätmekavas püstitatud eesmärgid ja tegevused	Täitmine, hinnang	Täpsem info (jäätmekava peatükk)
Olmejäätmed		
Elanikkonna teadlikkuse tõstmine, et saavutataks olmejäätmete nõuetekohane sortimine.	Edaspidi kindlasti vaja tegeleda jõudsamalt, liigiti kogutud jäätmete osakaal on liiga väike ning viimastel aastatel vähenenud.	3.3 ja 3.13
Tekkivate olmejäätmete taaskasutamine vähemalt 40% ulatuses aastaks 2014 (2007.a ca 20%).	Andmed puuduvad.	3.3
Stabiliseerida aastaks 2013 ladestamisele minevate olmejäätmete kogus.	Aastaks 2013 stabiliseerus ladestamisele minevate olmejäätmete kogus. Ka OÜ Paikre prügilasse ladestatud olmejäätmete kogus on viimastel aastatel pidevalt vähenenud.	3.3
Biolagunevate jäätmete (sh paber ja kartong, aia- ja haljastusjäätmed ning köögi- ja sööklajajäätmed) kohtsortimine ja taaskasutamine	Piirkonnast kokku kogutavate olmejäätmete hulgast moodustavad liigiti kogutud aia- ja haljastusjäätmed vaid 2-3%	3.6
Suurjäätmed		
Vältida piirkonna risustamist suurjäätmetega. <u>Vajalikud tegevused:</u> <ul style="list-style-type: none"> • suurjäätmete kogumise korraldamine (sh haaramine korraldatud jäätmeveoga); • suurjäätmete kogumistingide korraldamine kord aastas (v.a. Paikuse vallas); • elanike teavitamine suurjäätmete üleandmisvõimalustest). 	Info suurjäätmete üleandmisvõimalustest KOV-de kodulehtedel ja teated kohalikes ajalehtedes. Suurjäätmed ei ole otseselt hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, kuid nende äraveo teenust pakutakse piirkonnas korraldatud jäätmeveo lisateenusena.	3.4
Pakendijäätmed		
Stabiliseerida tekkivate pakendijäätmete kogus elaniku kohta 2010.a tasemel	Puuduvad täpsed andmed tekkivate pakendijäätmete koguse kohta. Kuid suurem probleem on hetkel see, et kodumajapidamistest kogutakse ca 5-9 korda vähem pakendijäätmeid, kui neid tõenäoliselt tekib.	3.5
Edendada pakendi ja pakendijäätmete eraldikogumist tekkekohas	Vajab jätkuvat arendamist. Enne kõike vajalik jätkuv teavitustöö ja järelevalve.	3.5, 3.13
Arendada koostöös taaskasutusorganisatsioonidega	KOV-d hindavad koostööd pakendi taaskasutusorganisatsioonidega heaks.	3.5

pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustikku.	KOV-d koostöös taaskasutus-organisatsioonidega peavad tegema rohkem teavitustööd pakendijäätmete liigiti kogumise kohta.	
Biologunevad jäätmed		
Laiendada biologunevate jäätmete kohtkompostimist, taaskasutada eramajapidamistes (taludes) biologunevaid jäätmeid 85% ulatuses ning kortermajapidamistes 15 % aastaks 2010	Raske hinnata, kuna ei ole teada palju biologunevaid jäätmeid piirkonna eramajapidamistes ja korterelamutes tekib, kuid võib eeldada, et eramajapidamistes on see eesmärk saavutatud, kuid korterelamutes mitte (biologunevad jäätmed ei ole hõlmatud ka korraldatud jäätmeveoga).	3.6
Laiendada haljasaladel ja kalmistutel tekkivate haljastusjäätmete kompostimist, 2011. aastaks kompostida 80% tekkivatest haljastusjäätmetest.	Kalmistutel kogutakse eraldi ja võimalusel ka kompostitakse kohapeal haljastusjäätmeid. Mitu % tekkivatest haljastusjäätmetest kompostitakse – andmed puuduvad (koguseid ei kaaluta).	3.6
Paber ja kartong		
Juurutada paberi ja kartongi eraldi kogumine (teistest jäätmetest) kodumajapidamistes, asutustes ja ettevõtetes	Kõikides piirkonna KOV-des on avalikud konteinerid paberi- ja kartongi kogumiseks. Eesmärgi saavutamisele aitaks kaasa paberi ja kartongi hõlmamine korraldatud jäätmeveoga;	3.6
Aastaks 2010 vähendada koos olmejäätmetega ladestatavate paberi ja kartongi kogust 60 % võrra (2007.a tasemest).	Raske hinnata, kuna puuduvad asjakohased võrreldavad andmed, kuid tõenäoliselt ei ole eesmärk saavutatud.	3.6
Ohtlikud jäätmed		
Teha elanikkonna hulgas selgitustööd tagamaks ohtlike jäätmete sorteerimise kohapeal, teavitada elanikkonda ohtlike jäätmete üleandmise võimalustest (sh kogumisringide toimumisest);	Teavitustööd on tehtud läbi kohalike ajalehtede ning korraldatud on ohtlike jäätmete kogumisringe, kuid kindlasti tuleb sellega tegelda ka edaspidi. Tahkuranna ja Surju vald on sõlminud ka lepingud OÜ-ga Paikre (2010. a ei olnud). Piirkonna kõik elanikud saavad kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid üle anda OÜ Paikre sorteerimisjaama või prügilasse.	3.7
Lõpetada ohtlike jäätmete käitlemine selleks õigust mitte omavate isikute poolt.	KOV-d on teinud teavitustööd kohalike ajalehtede ja kodulehtede kaudu. KOV-i poolne järelevalve on olnud tagasihoidlik, suurematest rikkumistest teavitatakse Keskkonnainspektsiooni.	3.7, 3.13
Vältida ohtlike jäätmete sattumist keskkonda ja ladestamist prügilasse; Ohtlike jäätmete üleandmisvõimaluste tagamine elanikele (kogumisringid, kogumispunktid)	KOV-d korraldavad ohtlike jäätmete kogumisringe ja elanikud saavad kodumajapidamistes tekkinud ohtlikke jäätmeid üle anda OÜ Paikre sorteerimisjaama või prügilasse.	3.13

Probleemtoodetest tekkinud jäätmed		
KOV-i tegevused antud valdkonnas on teavitustöö ja järelevalve. Mootorsõidukite ja nende osade käitlemise puhul oli eesmärgiks, et neid käideldaks kooskõlas õigusaktidest tulenevate nõuetega ja tootjad saavutaks õigusaktidega seatud eesmärgid.	KOV-d on teinud teavitustööd ja võimaluste piires ka järelevalvet.	3.8
Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009.a määruse nr 65 kohaselt peab tootja tagama vähemalt 4 kg kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumise iga elaniku kohta aastas	Eesmärk saavutati 2014.a.	3.8
Ehitus- ja lammutusjäätmed/ ehitusjäätmed		
Saavutada kontroll tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete ja nende käitlemise üle	Täielikku kontrolli ei ole saavutatud, vajalik tõhusam järelevalve (vajalik ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemiskava nõudmine ehitusloa taotluse koosseisus ja jäätmeõiendi nõudmine ehitisele kasutusloa andmiseks).	3.9
Ehitus- ja lammutusjäätmete maksimaalne liigiti kogumine (sh. ohtlikud ehitusjäätmed)	Jätakuvalt vajalik teavitustöö;	3.9
Taaskasutada 2010. aastaks vähemalt 70 % (mass) tekkivatest ehitusjäätmetest.	Hindamiseks vajalikud piirkonna algandmed puudulikud, kuid tõenäoliselt on eesmärk 2014.a saavutatud	3.9
Tervishoiul tekkivad jäätmed		
Kõigi tervishoiuasutuste maksimaalne kaasamine tervishoiujäätmete kogumissüsteemi.	Kõik tervishoiuasutused on teadlikud tervishoiujäätmete kogumise ja käitlemise nõuetest.	3.10

- Piirkonna jäätmetekke üldine ülevaade aastatel 2010-2014**

Piirkonnas tekib, st kogutakse kokku aastas 5 480 kuni 10 835 tonni jäätmeid (vt joonis 2 ja tabel 5). Kokku kogutud jäätmete kogus on võrreldes eelnevate aastatega 2014.a hüppeliselt kasvanud Tori ja Surju vallas ning Sindi linnas, teistes omavalitsustes on koguse kasv olnud, kui võrrelda 2013.a, siis tagasihoidlikum ja kui võrrelda varasemate aastatega (2010-2012) siis stabiliseerunud. Ühelt poolt on see tingitud kindlasti korraldatud jäätmeveo rakendumisest piirkonnas ning teiselt sellest, et üha rohkem jäätmeid antakse üle ja käideldakse nõuetekohaselt (sh kajastatakse jäätmearuandluses).

Joonis 2 Piirkonna KOV-dest kokku kogutud jäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

Piirkonnas kogutakse kõige rohkem jäätmeid Paikuse vallast ja enne kõike sealsetest ettevõtetest (vt tabel 5).

Tabel 5 Piirkonna ettevõtetest ja kodumajapidamistest kokku kogutud jäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

	2010	2011	2012	2013	2014	KOKKU
Paikuse vald	3 353,72	2 915,08	3 547,64	2 516,25	3 143,50	15 476,19
Kogutud ettevõtetest	2 512,08	2 324,68	2 955,03	1 824,91	2 444,50	12 061,19
Kogutud kodumajapidamistest	841,64	590,40	592,62	691,35	699,00	3 415,00
Sindi linn	1 444,57	1 645,30	1 619,62	1 461,36	2 069,40	8 240,25
Kogutud ettevõtetest	790,87	1 221,67	1 219,19	578,32	1 187,50	4 997,55
Kogutud kodumajapidamistest	653,70	423,63	400,43	883,05	881,90	3 242,71
Surju vald	261,19	136,48	219,27	179,75	1 845,60	2 642,29
Kogutud ettevõtetest	129,05	98,34	169,19	108,76	1 782,40*	2 287,74
Kogutud kodumajapidamistest	132,14	38,14	50,08	70,99	63,20	354,55
Tahkuranna vald	777,21	491,02	801,74	656,80	770,40	3 497,17
Kogutud ettevõtetest	443,39	324,04	638,50	409,30	460,30	2 275,53
Kogutud kodumajapidamistest	333,82	166,98	163,24	247,50	310,10	1 221,64
Tori vald	822,88	541,99	458,18	667,71	3 005,50	5 496,26
Kogutud ettevõtetest	446,25	352,16	262,26	406,98	2 736,00**	4 203,66
Kogutud kodumajapidamistest	376,63	189,82	195,92	260,73	269,50	1 292,60
Piirkond KOKKU	6 659,58	5 729,86	6 646,45	5 481,87	10 834,40	35 352,15
KOKKU kogutud ettevõtetest	4 321,65	4 320,89	5 244,16	3 328,26	8 610,70	25 825,66
KOKKU kogutud kodumajapidamistest	2 337,93	1 408,97	1 402,29	2 153,61	2 223,70	9 526,50

* Surju valla ettevõtetest koguti 2014.a võrreldes 2013.a ca 10 korda rohkem jäätmeid, kuna üks ettevõtte kirjutas oma jäätmearuandes, et sai 2014.a ühest Surju vallas tegutsevast puidutööstusettevõttest 1701 t puukoore- ja puidujäätmeid. Varasematel aastatel ei ole nad seda jäätmearuannetes kajastanud, st Surju valla ettevõtetest koguti 81,4 tonni muid jäätmeid, mis on väiksem kogus kui varasematel aastatel.

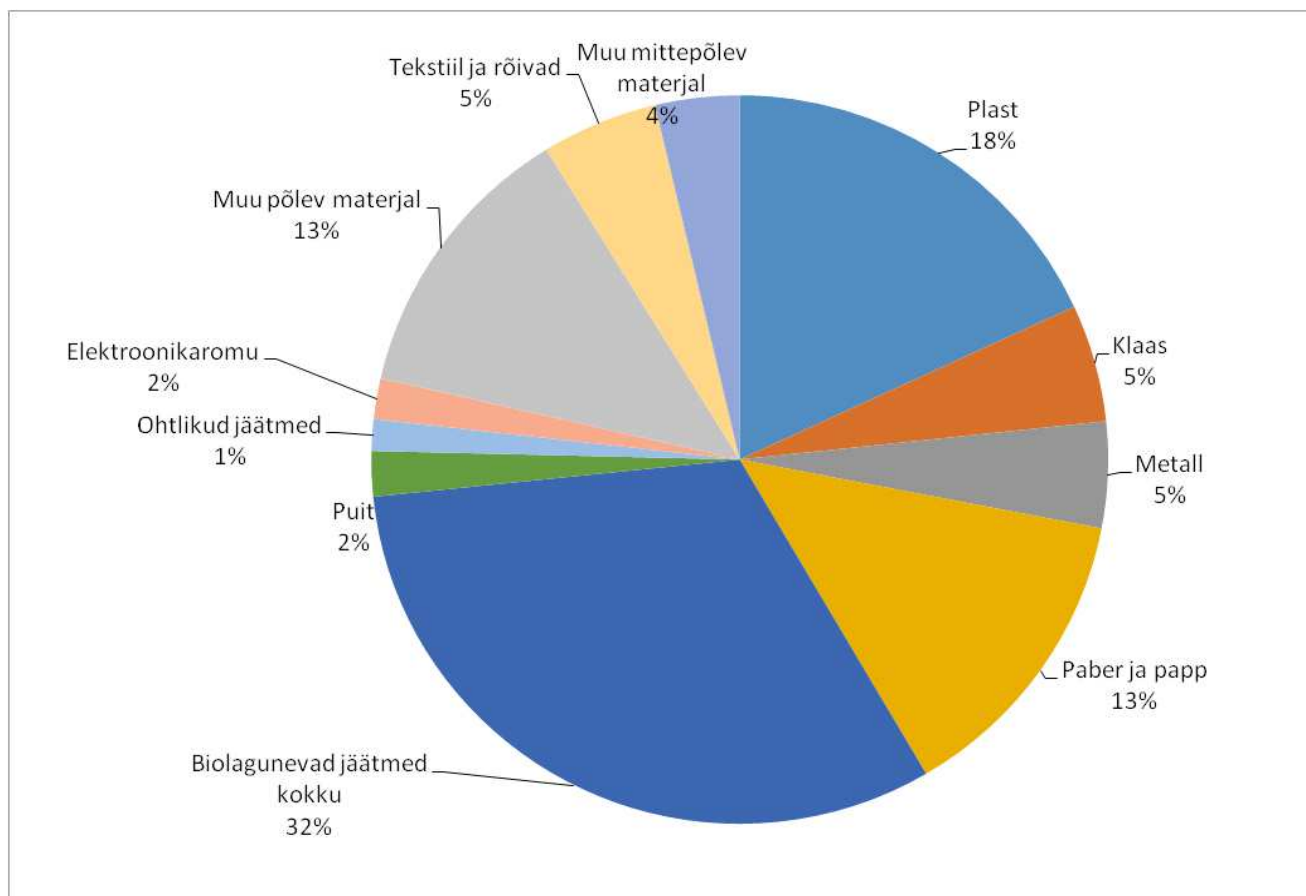
** Tori valla ettevõtetest koguti 2014.a ca 10 korda rohkem jäätmeid kui varasematel aastatel, kuna varasemast rohkem koguti Tori valla ettevõtetest betoonijäätmeid (jäätmekood 17 01 01) 2270 tonni, st teisi jäätmeid koguti 466 tonni (sarnane kogus eelmiste aastatega).

Piirkonna ettevõtetes tekib muidu kõige rohkem prügi (segaolmejäätmeid), paber- ja kartongpakendeid ning paberit ja kartongi, kodumajapidamistes prügi (segaolmejäätmed), rauda ja terast ning segapakendeid.

3.3 Olmejäätmed, sh segaolmejäätmed

Olmejäätmed (EJK nimistu jaotiskood 20) on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid (vt tabel 15). Olmejäätmed ei ole koostiselt ühtsed. Jäätmete koostise määravad paljud tegurid, nagu tarbimisharjumused, kohapealne sortimise määr, aasta-aeg, elamu tüüp jne.

Segaolmejäätmed (EJK 20 03 01) ehk tavamõistes prügi on üks peamisi jäätmeliike, mis omavalitsustes tekitab kõige rohkem probleeme. Kui eraldada olmejäätmetest ohtlikud jäätmed ja teised tekkekohas liigiti kogutud jäätmed, siis saame ülejäänud jäätmetest rääkida kui prügist (segaolmejäätmetest), mis ladestatakse prügilasse (varasematel aastatel valdav), põletatakse Iru soojuselektrijaamas või millest toodetakse jäätmekütust. Segaolmejäätmete koostise väljaselgitamiseks on Eestis tehtud üksikuid uuringuid. Viimane põhjalikum segaolmejäätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012-2013. aastal (vt joonis 3)

Joonis 3 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Märkimisväärselt suure osa segaolmejäätmetest moodustavad biolagunevad (31,8%) ja plastijäätmed (18,1%). Valdava osa (84,6%) biojäätmetest moodustavad köögijäätmed (peamiselt toidujäätmed). Toidukao ehk raisatud toidu osakaal köögijäätmetes jäi vahemikku 18,2-25,3% ja segaolmejäätmetest jäi nende jäätmete osakaal vahemikku 5,2-7,3%. Selle osa jäätmete teket on võimalik tulevikus tunduvalt vähendada. Plastijäätmetest moodustab valdava osa plastpakend (keskmiselt 88%).

Sama uuringu kohaselt tekitab Eestis inimene keskmiselt 216,4 kg segaolmejäätmeid aastas, st piirkonnas tekib aastas ca 2 930 tonni segaolmejäätmeid (vt tabel 6). 2014.a koguti kodumajapidamistest, aga 1,8 korda vähem segaolmejäätmeid, st 1481,998 tonni (vt tabel 7).

Tabel 6 Segaolmejäätmete liigiline koostis ja piirkonnas potentsiaalselt tekkivate jäätmete kogused

	Tori vald	Tahkuranna vald	Surju vald	Paikuse vald	Sindi linn	KOKKU
Elanike arv 01.01.2015	2364	2362	966	3832	4014	13538

Segaolmejäätmed kg/ (in x a)		216,4	216,4	216,4	216,4	216,4	216,4
Segaolmejäätmed, t/a		512	511	209	829	869	2 930
Jäätmeliik	Eesti keskmine, massi%*	Jäätmete kogus, tonn					
Plast	18,1	92,59	92,52	37,84	150,09	157,22	530,26
Klaas	5,2	26,60	26,58	10,87	43,12	45,17	152,34
Metall	4,7	24,04	24,02	9,82	38,97	40,83	137,69
Paber ja papp	13,5	69,06	69,00	28,22	111,95	117,26	395,50
Biologunevad jäätmed kokku	31,8	162,68	162,54	66,48	263,70	276,22	931,62
Puit	2,0	10,23	10,22	4,18	16,58	17,37	58,59
Ohtlikud jäätmed	1,4	7,16	7,16	2,93	11,61	12,16	41,01
Elektroonikaromu	1,8	9,21	9,20	3,76	14,93	15,64	52,73
Muu põlev materjal	12,6	64,46	64,40	26,34	104,48	109,45	369,13
Tekstiil ja rõivad	5,1	26,09	26,07	10,66	42,29	44,30	149,41
Muu mittepõlev materjal	3,7	18,93	18,91	7,73	30,68	32,14	108,40

*Eesti keskmine liigilise koostise arvutamisel ühtlustati uuritud piirkondade analüüsitulemusi muudele Eesti piirkondadele.

Tabel 7 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kogutud olmejäätmete, olmejäätmete hulgast väljanopitud või liigiti kogutud jäätmete, aia- ja haljastusjäätmete ning segaolmejäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

Jäätmete alamgrupp 20 01 - Olmejäätmete hulgast väljanopitud või liigiti kogutud jäätmed (välja arvatud alajaotises 15 01 nimetatud jäätmed - pakendid)

Jäätmete alamgrupp 20 02 - Aia- ja haljastusjäätmed (sealhulgas kalmistujäätmed)

Jäätmete alamgrupp 20 03 - Muud olmejäätmed

KOV	Jäätmete nimetus	2010			2011			2012			2013			2014		
		E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku
Paikuse vald	Olmejäätmed (jäätmete grupp 20)	909	536	1445	1055	453	1509	1074	478	1552	303	518	821	437	530	967
	Jäätmete alamgrupp 20 01	671	142	813	657	23	681	755	27	782	104	27	131	84	19	103
	Jäätmete alamgrupp 20 02	7	22	29	63	21	84	11	20	31	6	20	27	46	21	67
	Jäätmete alamgrupp 20 03	231	372	603	335	409	744	308	431	739	192	470	663	308	490	798
Sindi linn	Olmejäätmed	546	332	878	421	304	724	450	286	736	185	623	808	613	652	1265
	Jäätmete alamgrupp 20 01	9	153	162	3	12	16	22	11	33	9	13	22	460	17	476
	Jäätmete alamgrupp 20 02	1	10	12	0	11	11	9	14	22	2	61	63	3	12	15

	Jäätmete almgrupp 20 03	536	169	704	417	280	697	419	262	681	17 4	549	723	151	622	774
Surju vald	Olmejäätmed	61	65	127	65	26	91	64	34	98	61	44	105	66	40	105
	Jäätmete almgrupp 20 01	2	37	39	0	1	1	2	1	3	0	1	1	1	1	2
	Jäätmete almgrupp 20 02							0	0	0	0	4	4			
	Jäätmete almgrupp 20 03	59	28	87	65	25	89	62	33	94	61	39	100	64	39	103
Tahkuran na vald	Olmejäätmed	172	172	344	170	114	284	154	129	284	20 3	171	373	210	201	411
	Jäätmete almgrupp 20 01	15	77	93	4	10	14	8	4	12	10	8	18	14	13	27
	Jäätmete almgrupp 20 02	0	3	3	6	2	8	1	1	2	9	1	10	0		0
	Jäätmete almgrupp 20 03	156	92	248	160	102	262	145	125	270	18 4	161	345	196	188	383
Tori vald	Olmejäätmed	146	212	358	96	155	251	95	153	248	13 3	160	293	154	169	323
	Jäätmete almgrupp 20 01	51	82	133	1	14	15	12	2	14	13	4	16	46	5	52
	Jäätmete almgrupp 20 02	0	0	0	0	0	0	2	0	2	0		0			
	Jäätmete almgrupp 20 03	95	130	225	95	141	236	81	151	232	12 0	156	276	108	164	272
Piirkond KOKKU	Olmejäätmed	183	131	3152	180	105	2858	183	108	2917	88	151	2401	148	159	3072
	Jäätmete almgrupp 20 01	749	491	1241	665	61	727	799	45	844	13 6	53	189	605	56	660
	Jäätmete almgrupp 20 02	9	35	44	70	34	104	22	35	57	18	87	105	49	33	82
	Jäätmete almgrupp 20 03	107	791	1867	107	956	2028	101	100	2016	73 1	137 6	2107	827	150 3	2329
	<i>sh prügi (segaolmejäät med)</i>	105	784	1843	105	951	2007	101	988	1997	72 2	135 6	2077	820	148 2	2302

Tabelis 7 toodud 2014.a andmete põhjal võib öelda, et kodumajapidamistes on liigiti kogumine väga madalal tasemel (kogutud olmejäätmetest moodustavad vaid 3,5%). Kui arvestada ka ettevõtetes liigiti kogutud jäätmete kogusega, siis moodustavad liigiti kogutud olmejäätmed 21,5% kokku kogutud olmejäätmetest. Kodumajapidamistest kokku kogutud segaolmejäätmed (prügi) moodustavad, aga 93% kokku kogutud ja käitlusse suunatud olmejäätmetest ning kui arvestada ka ettevõtetest kogutud kogusega, siis ca 75%.

Kui arvestada olmes tekkinud jäätmete hulka lisaks olmejäätmetele (EJK koodiga 20) ka pakendijäätmed (EJK koodiga 15), siis jääb piirkonnas liigiti kogutud olmejäätmete osakaal 43-

57% vahele (vt tabel 8). Tähelepanu vajab siinjuures asjaolu, et viimastel aastatel on ootustele (eesmärkidele) vastupidiselt liigiti kogutud olmejäätmete osakaal vähenenud, mitte suurenenud.

Seega tuleb edaspidi üha jõudsamalt tegeleda olmejäätmete tekkekohas liigiti kogumisega ja nõuetekohasesse käitlusse suunamisega (sh teavituskampaaniad, tõhusam järelevalve jms).

Tabel 8 Piirkonnast kokku kogutud olmejäätmete, segaolmejäätmete ja pakendite kogused (tonn) ning liigiti kogutud jäätmete osakaal (%) 2010 – 2014.a

Jäätmete nimetus	Piirkonnast kokku kogutud jäätmete kogused, tonn				
	2010	2011	2012	2013	2014
Olmejäätmed	3152	2858	2917	2401	3072
<i>sh prügi (segaolmejäätmed)</i>	<i>1843</i>	<i>2007</i>	<i>1997</i>	<i>2077</i>	<i>2302</i>
Pakend	1182	1270	1658	1266	1362
Kogu jäätmeteke	4335	4128	4575	3667	4434
Liigiti kogutud jäätmed	2492	2121	2578	1589	2132
<i>Liigiti kogutud olmejäätmete osakaal (%)</i>	<i>57,5</i>	<i>51,4</i>	<i>56,3</i>	<i>43,3</i>	<i>48,1</i>

Piirkonnas tekkiv prügi (segaolmejäätmed) viiakse enamasti OÜ Paikre prügilasse, võrdluseks, et teistes Eesti piirkondades viiakse segaolmejäätmed enamasti Iru jäätmepeletustehasesse (koostootmisjaama). Kuni 2013.a aastani enamus piirkonnas tekkivatest segaolmejäätmetest ladestati OÜ Paikre prügilas, kuid alates 2014.a suurem osa kokku kogutud segaolmejäätmetest ladustatakse seal, et automaatse sortimisliini käivitumisel 2016.a aprillis, saaks need suunata esmalt sortimisse ja siis sellest järelejääva (väärtuseta) osa ladestamisele. Jäätmearuannete põhjal ei ole võimalik välja arvutada, kui suur osa täpselt kogutud segaolmejäätmetest ladestatakse, sest KOV-st kogutud jäätmete edasine käitus lõppeb aruandluses reaga transport KOV-st välja. Kuid kui võtta aluseks KOV-ide eelarvetesse laekunud jäätmete ladestamise saastetasud, võib oletada, et 2013.a ladestati prügilasse ca 89% ja 2014.a 49% piirkonnas tekkinud segaolmejäätmetest.

3.4 Suurjäätmed

Suurjäätmed on olmejäätmed, mida nende kaalu või mahu tõttu ei ole võimalik paigutada mahutisse, nagu mööbliesemed, vaibad, madratsid, kardinapuud, aknaraamid, kraanikausid, vannid, WC-potid jms.

Suurjäätmed, mida ei ole võimalik paigutada segaolmejäätmete konteinerisse, tuleb viia OÜ Paikre prügilasse või sorteerimisjaama. Suurjäätmeid võib ajutiselt paigutada segaolmejäätmete konteinerite juurde, kui nende äravedu organiseeritakse jäätmevaldaja poolt mitte hiljem kui 3 tööpäeva jooksul. Suurjäätmed ei ole otseselt hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, kuid nende äraveo teenust pakutakse piirkonnas korraldatud jäätmeveo lisateenusena (hind 1 eurosent/m³).

Suurjäätmed on tihti need jäätmed, mida ei käidelda nõuetekohaselt ning mis viiakse metsa alla või nn unustatakse segaolmejäätmete või pakendikonteinerite juurde.

Jäätmearuannete kohaselt 2010-2014. a piirkonnast kokku kogutud suurjäätmete (jäätmekood 20 03 07) kogused on toodud tabelis 9.

Tabel 9 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kogutud suurjäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

Omavalitsus	2010			2011			2012			2013			2014			
	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	
Paikuse vald	10,53	4,54	15,07	2,324	2,68	5,004	0,34	4,36	4,7	-	1,414	7,58	6,166	3,484	7,22	10,704
Sindi linn	7,14	1,8	8,94	7,14	1,17	8,31	4,98	7,74	12,72	6,33	9,31	15,64	3,3	9,982	13,282	
Surju vald	0,08		0,08	0	0,46	0,46	0	0,34	0,34	4,12	0,18	4,3	0,14	0,66	0,8	
Tahkuran vald	0	0,58	0,58	4,45	0,82	5,27	0,36		0,36	0,4	2,72	3,12	0,08	2,02	2,1	
Tori vald	0	0,16	0,16	1,38		1,38	0	0,86	0,86	0	0,1	0,1	0	0,74	0,74	
Piirkond KOKKU	17,75	7,08	24,83	15,294	5,13	20,424	5,68	13,3	18,98	9,436	19,89	29,326	7,004	20,622	27,626	

2013.a Paikuse vallas ettevõtetest kogutud suurjäätmete kogus on miinusemärgiga, kuna Paikuse vallas asub OÜ Paikre prügila, kus taaskasutatakse ja ladestatakse suurjäätmeid ning 2013.a ladestati ja taaskasutati seal rohkem suurjäätmeid, kui neid tekkis Paikuse valla kodumajapidamistes ja transporditi sisse Paikuse valda (aruandluse ebakõla).

3.5 Pakend ja pakendijäätmed

Pakendiseaduse kohaselt on pakend mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorrapakendeid.

Sõltuvalt pakendi taaskasutuskordadest liigitatakse pakendid järgmiselt:

- korduskasutuspakend – mõeldud ja kavandatud läbima oma olelusringi jooksul korduskasutussüsteemis vähemalt mitu käiku või ringi, sõltuvalt pakendi kasutusotstarbest, -võimalusest ja -kõlblikkusest;
- ühekorrapakend – mõeldud üksnes ühekordseks kasutamiseks.

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks jäätmeaduse § 2 tähenduses. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

Alates 1. maist 2005. a toimib pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtukohustus. Pakendiseaduse alusel on akrediteeritud üks **tagatisrahaga** pakendite kogumisega tegelev taaskasutusorganisatsioon- Eesti Pandipakend OÜ ja kolm peamiselt konteinerite kaudu kogutava

muu müügapakendiga tegelevat taaskasutusorganisatsiooni - MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon (ETO), MTÜ Eesti Pakendiringlus ja Tootjavastutusorganisatsioon OÜ.

Kõik piirkonna KOV-d on sõlminud kõigi kolme pakendi taaskasutusorganisatsiooniga lepingud ning kõik KOV-d on senist koostööd taaskasutusorganisatsioonidega hinnanud heaks.

Vastavalt pakendiseaduse § 17¹ lõige 1 punktile 3 peab taaskasutusorganisatsioon tagatisrahata pakendi jäätmete kogumisel tagama, et asustustiheduse korral alla 500 elaniku ühe ruutkilomeetri kohta, oleks vähemalt üks avalikkusele suunatud ja kättesaadav kogumiskoht 500 elaniku kohta. Selle nõude kohaselt peaks Tori ja Tahkuranna vallas olema vähemalt 5, Paikuse vallas vähemalt 8 ja Surju vallas vähemalt 2 tagatisrahata pakendi kogumiskohta.

Sindi linnas on asustustihedus ca 800 elaniku ühel ruutkilomeetril, seega peaks seal olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses, st vähemalt 3 pakendi kogumiskohta.

Tabel 10 Piirkonnas asuvad pakendikonteinerid (allikas: rahastajate kodulehed)

KOV	Asukoht	Tüüp	Maht	Arv	Operaator	Rahastaja
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani vk 9	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Paikuse vald	Paikuse alev, Kooli tee 11	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Paikuse vald	Paikuse alev, Pärnade pst 4	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Paikuse vald	Paikuse alev, Pärnade pst 9	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani Väikekoht 9 (KÜ kasutusel)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Paikuse alev, Paide mnt 19 (Paikuse Põhikool)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Paikuse alev, ridaelamute juures (Päevakeskuse lähedal)	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Paikuse alev, Pärnade pst 11 (Paikuse vallamaja)	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Paikuse alev, Pärnade pst 14 - teiste konteinerite juures maja nurgal (KÜ kasutusel)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Seljametsa, kortermajade vahel (Seljametsa katlamaja juures, enne garaaže)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Seljametsa, Seljametsa lasteaed - algkool	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Paikuse vald	Silla küla, Jõekalda tee 71	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Männiku tn	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO

vald						
Paikuse vald	Paikuse alev, Keraamika tn 10	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Pärnade pst 8	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani Väikekoht 10 (lasteaed)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kooli tee 6	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kooli tee 5	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Paide mnt 14c	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 2 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 11 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 1 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 12 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 13 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 14 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 3 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Kastani väikekoht 4 (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Paide mnt 14a (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Paikuse vald	Paikuse alev, Paide mnt 14d (KÜ kasutusel)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Kooli 2a (Sindi Lasteaed)	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	KOV
Sindi linn	Pärnu mnt 21a	segapakend	3	1	Prügitont OÜ	Eesti Pakendiringlus
Sindi linn	Pärnu mnt lõppeatuses (Tammeoja bussipeatus)	segapakend	3	1	Prügitont OÜ	Eesti Pakendiringlus
Sindi linn	Sindi, Pärnu mnt 66a (Viira bussipeatus)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Sindi linn	Sindi, Pärnu mnt 42 (Gümnaasiumi bussipeatus)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Sindi linn	Sindi, Ringi 5C (Olerexi tankla)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO

Sindi linn	Pärnu mnt 12 (Sindi Linnavalitsuse administratiivhoone juures)	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Jaama 2	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Jaama 4,6	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Kooli 7a	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Kooli 7b	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Pärnu mnt 27a	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Tööstuse 2	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Pärnu mnt 37,39	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Kooli 4	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Sindi linn	Supeluse 2,4	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Surju vald	Surju jäätmepunkt	paberpakend	0,44	2	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Surju vald	Surju jäätmepunkt	segapakend	0,44	3	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Surju vald	Surju vallamaja parkimisplats	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Surju vald	Jaamaküla keskus	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Surju vald	Surju, Surju ohtlike jäätmete punkti juures	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Surju vald	Surju, Surju kaupluse läheduses (vallamaja, ohtlike jäätmete punkti juures)	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Surju vald	Jaamaküla kaupluse juures	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Surju vald	Kalda küla, Säase tee	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Surju vald	Rabaküla küla, Rabametsa-Ilvese tee	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Taali	segapakend	0,44	2	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Taali	paberpakend	0,44	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Püstaoja	segapakend	0,44	2	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Püstaoja	paberpakend	0,44	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Tori alevik Pärnu mnt 6	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Jõesuu pood	segapakend	0,6	1	AS Eesti Keskkonnateenused	Eesti Pakendiringlus
Tori vald	Selja, Rakvere mnt 15 (Selja A ja O kauplus)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Selja, Rakvere mnt 15 (Selja A ja O kauplus)	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Tori, Völli tee 4	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Tori, Völli tee 4	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO

Tori vald	Tori, Pärnu mnt 21 (Lastepäevakodu juures)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Tori, Pärnu mnt 21 (Lastepäevakodu juures)	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Urumarja, Kurina tee	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tori vald	Tori alevik, Selja mnt 2 (vallamaja otsas parklas)	segapakend	0,6	3	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Jõesuu küla, Keskuse tee	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Kuiaru küla, Jüri katastriüksus	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Tohera küla, Kõrgekalda	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Taali küla, Saare tee (korrusamajad)	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tori vald	Jõesuu küla, Orava tee 15 ja 36 vahel	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Tahkuranna Lasteaed- Algkool, Sadama tn 12, Võiste	paber papp	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Tahkuranna Lasteaed- Algkool, Riia mnt 2, Võiste	paber papp	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Jõulumäe tervisekeskus, Leina küla	paber papp	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Reiusilla, Reiu küla	segapakend	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Reiusilla, Reiu küla	paber papp	0,6	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Võiste alevik, Sadama tn 11 ja 13	paber papp	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Võiste alevik, Sadama tn 11 ja 13	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	ETO
Tahkuranna vald	Võiste kauplus, Võiste, Riia mnt 7a	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tahkuranna vald	Võiste kauplus, Võiste, Riia mnt 7a	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tahkuranna vald	Raemetsa, Reiu küla (kortermaja juures)	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tahkuranna vald	Raemetsa, Reiu küla (kortermaja juures)	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tahkuranna vald	Uulu küla, Uraveere tee	segapakend	2,5	1	Ragn-Sells AS	TVO
Tahkuranna vald	Uulu küla, Soometsa tee parkla	Segapakend (klaasi- konteiner)	3	1	Ragn-Sells AS	TVO

Tahkuranna vald	Uulu küla, Pargi tee 1 parkla	segapakend	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO
Tahkuranna vald	Uulu küla, Pargi tee 1 parkla	paber papp	2,5	1	AS Eesti Keskkonnateenused	ETO

Seega on Paikuse vallas 29, Surju vallas 9, Tori vallas 18 ja Tahkuranna vallas 7 ning Sindi linnas 16 segapakendi konteinerit, st kõikides piirkonna KOV-des on segapakendi konteinerid rohkem kui seadusega nõutud miinimum. Lisaks on Paikuse valla tiheasustatud aladel võimalik pakendijäätmeid ära anda nn kotiteenusena.

Avalike paberi ja kartongi kogumiskonteinerite asukohad, kuhu võib viia ka paber- ja kartongpakendit, on toodud tabelis 13.

Foto 1 Sindi linnas (Ringi 5C; Olerexi tankla) asuv ETO segapakendikonteiner

Eelnevalt kirjeldatud (vt tabel 10) konteinerite süsteem üldiselt rahuldab praegu piirkonna KOV-de vajadusi. Tulevikus, kui elanikkond muutub teadlikumaks ja jäätmeid hakatakse rohkem sortima ja liigiti koguma, siis tuleb kogumispunktidesse paigaldada suuremaid mahuteid või siis muuta nende tühjendussagedust.

Pakendi ja pakendijäätmete kogumismahutite puhul on probleemiks see, et neisse pannakse ka teisi jäätmeid (keskmiselt 20%). Seega on tulevikus vaja oluliselt tõhustada järelevalvet jäätmetekitajate üle.

Ühekorra- ja korduskasutusega klaasist ja plastpudelites ning metallpakendites olevate jookide (õlu, madala alkoholisisaldusega joogid (kuni 6% vol), gaseeritud karastusjoogid, gaseerimata karastusjoogid, gaseeritud ja gaseerimata vesi jms) pakendid on tähistatud vastava **tagatisraha**

embleemiga ja nende pakendite eest on võimalik MTÜ Eesti Pandipakendi süsteemi tagastades saada vastav tagatisraha (poest ostes lisatakse aga vastava tagatisraha joogi hinnale). Üleriigiline süsteem on loodud selleks, et stimuleerida plastist, metallist ja klaasist joogipakendi taaskasutust – selle asemel, et jätkuvalt uut toorainet kulutada.

Tagatisrahaga pakendite vastuvõtukohtad piirkonnas:

Tagastuspunkti aadress	Ettevõtte nimi
Surju kauplus, Surju vald	Kilingi-Nõmme Tarbijate Ühistu
Võiste, Tahkuranna vald	Alexela Oil AS
Uulu küla, Tahkuranna vald	Klep OÜ
Sadama tn 25, Võiste alevik, Tahkuranna vald	Klep OÜ
Uulu küla, Tahkuranna vald	Pärnu Majandusühistu
Riia mnt 7a, Võiste alevik, Tahkuranna vald	Pärnu Majandusühistu
Tori (Pärnu mnt 3), Tori vald	Vändra TÜ
Jaama 8, Sindi linn	Konsum
Pärnu mnt 57, Sindi linn	Maxima

Paikuse vallas ei ole ühtegi tagatisrahaga pakendi kogumiskohta, kuid valla elanikel on võimalik viia tagatisrahaga pakendeid piirkonna teistesse (sh Pärnu linna) kogumiskohtadesse.

Uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 28,5%. Pakendijäätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend. Plastpakendist moodustas enamuse (keskmiselt 88%) nn pehme plast (kilekotid, pakkekile jms) ja kõva plastpakend (plastpudelid, -karbid, -kaaned, -korgid jms). Klaaspakendi sisaldus oli piirkonniti vahemikus 4,1-6,0% ning paber- ja papp-pakend moodustasid 13,5% segaolmejäätmetest. See näitab, et segaolmejäätmete koostise muutust (pakendijäätmete osakaalu suurenemine) on põhjustatud suurenenud tarbimine viimastel aastatel. Samas viitab see ka sellele, et pakendijäätmete liigiti kogumise süsteem pole tõhusamaks muutunud.

Positiivse poole pealt tuleks märkida, et tagatisraha alla kuuluvate joogipakendite osakaal uuritud proovides praktiliselt puudus. See viitab asjaolule, et tagatisrahasüsteem toimib hästi. 2012. aastal kogus Eesti Pandipakend oma hallatava kogumissüsteemi kaudu kokku ja suunas taaskasutusse 89% plastpudelite, 86% klaaspudelite ja 62% plekkpurkide turule paisatud massist.

Hinnanguliselt arvestatakse Eestis pakendijäätmete koguseks ca 120 kg inimese kohta aastas, seega võiks piirkonnas tekkida aastas ca 1625 t pakendijäätmeid (Tori vallas 284 t, Tahkuranna vallas 283 t, Surju vallas 116 t, Paikuse vallas 460 t, Sindi linnas 482 t). Kogutavate jäätmete hulk on, aga 5- 9 korda väiksem (vt tabel 11). Piirkonna pakendikonteinerite võrgustik on küll piisav (vt tabel 10), kuid puudulik on inimeste teadlikkus, sest osa pakendit ja pakendijäätmeid visatakse ära koos segaolmejäätmetega ning põletatakse küttekolletes (eriti maapiirkondades).

Tabel 11 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kokku kogutud pakendite kogused (tonn) 2010 – 2014.a.

Oma-valitsus	Jäätmete nimetus	2010			2011			2012			2013			2014		
		E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku
Paikuse	Klaaspak	43,7	3,2	47,0	0,2	5,8	6,05	0,38	4,8	5,19	0,64	9,7	10,3	6,06	3,0	9,11

e vald	endid	96	52	048		57	7		13	3		43	83		55	5	
	Metallpakendid	1,54	8,2 72	9,81 2	3,04		3,04	17,5 2		17,5 2	0,00 1		0,00 1				
	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid		0,0 78	0,0 78	0,01 3	0,0 29	0,04 2										
	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	0,03	0,1 35	0,16 5	0,03 2	0,1 87	0,21 9	0,19 1	0,1 52	0,34 3		0,2 72	0,27 2	0,59 1	0,1 04	0,69 5	
	Paber- ja kartongpakendid	654, 963	3,1 29	658 ,09	860, 162	11, 363	871, 525	969, 843	5,9 5	975, 793	706, 73	12, 89	719, 62	860, 078	3,5 87	863, 665	
	Plastpakendid	66,7 85	0,0 5	66, 835	51,2 01	0,3 5	51,5 51	265, 084	0,8 6	265, 944	52,3 12	1,3 99	53,7 11	7,32 3	0,2 3	7,55 3	
	Puitpakendid	71,8 3	2,1 6	73, 99	37,9 8	0,2 8	38,2 6	127, 64	0,9 6	128, 6	165, 11		165, 11	146, 42		146, 42	
	Segapakendid	31,3 68	39, 122	70, 49	12,5 23	44, 148	56,6 71	5,09 7	33, 603	38,7	3,43 6	32, 045	35,4 81	7,45 1	39, 859	47,3 1	
	KOKKU	870, 312	56, 198	926 ,51	965, 151	62, 214	102 7,37	138 5,76	46, 338	143 2,09	928, 229	56, 349	984, 578	102 7,92	46, 835	107 4,76	
	Sindi linn	Klaaspakendid	0	2,0 92	2,0 92	0,1	2,9 71	3,07 1	11,5 89	2,4 95	14,0 84	17,2 41	7,4 98	24,7 39	13,0 65	1,1 5	14,2 15
Metallpakendid		1,71 5	9,2 12	10,9 27	2,28		2,28	5,78 7		5,78 7	5,75 7		5,75 7	6,32 5	1,8 62	8,18 7	
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid			0,0 39	0,0 39													
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid			0,0 14	0,01 4		0,0 67	0,06 7		0,0 44	0,04 4		0,0 25	0,02 5	2,2	0,0 51	2,25 1	
Paber- ja kartongpakendid		76,0 01	4,3 7	80, 371	63,0 6	7,7 8	70,8 4	32,8 5	3,1 61	36,0 11	20,0 35	18, 826	38,8 61	63,1 58	5,0 85	68,2 43	
Plastpakendid		9,51	0,2 7	9,7 8	15,1 24	0,0 7	15,1 94	24,0 32	5,5 1	29,5 42	56,0 13	9,8 44	65,8 57	39,8 24	0,3 6	40,1 84	
Puitpakendid		0,16	1,5 6	1,72			0	0	1	1			0			0	
Segapakendid		9,31 2	30, 487	39, 799	1,73	40, 875	42,6 05	2,86	22, 821	25,6 81	2,79 5	31, 618	34,4 13	0,78 1	40, 31	41,0 91	
KOKKU		96,6	48,	144,	82,2	51,	134,	77,1	35,	112,	101,	67,	169,	125,	48,	174,	

		98	044	74	94	763	057	18	031	149	841	811	652	353	818	171	
Surju vald	Klaaspakendid	0,1	0,12	0,22	0,04	0,26	0,3	0,877	0,23	1,107	1,641	0,54	2,181	0,938	0,68	1,618	
	Metallpakendid	0	2,444	2,444			0	0,512		0,512	0,427		0,427	0,43		0,43	
	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid					0,003	0,003										
	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	0,259		0,259	0,12		0,12	0,24	0,004	0,244	0,1	0,01	0,11	0,167	0,01	0,177	
	Paber- ja kartongpakendid	0,04	1,36	1,4	0,08	1,16	1,24	0	1,5	1,5	0	1,19	1,19	0	0,92	0,92	
	Plastpakendid	12,28		12,28	1,84		1,84	13,189		13,189	1,553		1,553	1,34	0,02	1,36	
	Puitpakendid			0			0	1,92		1,92	0,3		0,3			0	
	Segapakendid	3,034	4,52	7,554	0	8,1	8,1	0	7,027	7,027	0	7,104	7,104	0	7,027	7,027	
	KOKKU	15,713	8,444	24,157	2,08	9,523	11,603	16,738	8,761	25,499	4,021	8,844	12,865	2,875	8,657	11,532	
	Tahkurranna vald	Klaaspakendid	1,525	0,08	1,605	2,103	0,08	2,183	1,994	0,38	2,374	2,215	0,15	2,365	1,227	0,643	1,87
Metallpakendid		1,733	4,888	6,621	1,078		1,078	1,207		1,207	1,079		1,079	0,677	0,385	1,062	
Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid						0,011	0,011				0,28		0,28	0,225		0,225	
Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid		0,585	0,006	0,591	0,15	0,032	0,182	0,25	0,033	0,283	0,22	0,02	0,24	0,064	0,209	0,273	
Paber- ja kartongpakendid		1,548	4,11	5,658	2,227	3,649	5,876	1,302	5,91	7,212	1,575	2,64	4,215	1,703	2,55	4,253	
Plastpakendid		3,323	0,08	3,403	3,146	0,2	3,346	2,787		2,787	2,781	0,14	2,921	1,765	1,034	2,799	
Puitpakendid			0,16	0,16				0,3		0,3							
Segapakendid		12,0	7,7	19,7		21,	21,8	0,85	18,	19,7		21,	21,3	0,05	14,	14,5	

	ndid	37	5	87		838	38	8	856	14		369	69	4	542	96	
	KOKKU	20,751	17,074	37,825	8,704	25,81	34,514	8,698	25,179	33,877	8,15	24,319	32,469	5,715	19,363	25,078	
Tori vald	Klaaspakendid	1,507	0,676	2,183	1,103	1,273	2,376	1,05	0,262	1,312	1,909	0,381	2,29	0,688	0,791	1,479	
	Metallpakendid	1,834	5,264	7,098	0,879		0,879	0,82		0,82	0,819	0,049	0,868	0,367	0,483	0,85	
	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid		0,01	0,01	0,013	0,001	0,014										
	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	0,179	0,036	0,215	3,425	0,066	3,491	0,16	0,052	0,212	0,604	0,009	0,613	0,408	0,046	0,454	
	Paber- ja kartongpakendid	13,245	4,37	17,615	15,752	3,69	19,442	11,672	4,66	16,332	19,437	4,01	23,447	20,817	2,55	23,367	
	Plastpakendid	3,843	0,06	3,903	18,395		18,395	17,245	0,198	17,443	20,536	0,34	20,876	29,473	0,877	30,35	
	Puitpakendid					0,32	0,32										
	Segapakendid	6,844	11,058	17,902	0	17,56	17,56	0	17,798	17,798	0	18,244	18,244		19,804	19,804	
	KOKKU	27,452	21,474	48,926	39,567	22,91	62,477	30,947	22,97	53,917	43,305	23,033	66,338	51,753	24,551	76,304	
	Piirkond	Klaaspakendid	46,928	6,22	53,148	3,546	10,441	13,987	15,89	8,18	24,07	23,646	18,312	41,958	21,978	6,319	28,297
Metallpakendid		6,822	30,08	36,902	7,277		7,277	25,846		25,846	8,083	0,049	8,132	7,799	2,73	10,529	
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid			0,127	0,127	0,026	0,044	0,07				0,28		0,28	0,225		0,225	
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid		1,053	0,191	1,244	3,727	0,352	4,079	0,841	0,285	1,126	0,924	0,336	1,26	3,43	0,42	3,85	
Paber- ja kartongpakendid		745,797	17,339	763,14	941,281	27,642	968,923	1015,67	21,181	1036,85	747,777	39,556	787,333	945,756	14,692	960,448	
Plastpakendid		95,741	0,46	96,201	89,706	0,62	90,326	322,337	6,568	328,905	133,195	11,723	144,918	79,725	2,521	82,246	
Puitpake		71,9	3,8	75,7	37,9	0,6	38,5	129,	1,9	131,	165,		165,	146,		146,	

ndid	9	8	87	8		8	86	6	82	41		41	42		42
Segapakendid	62,5	92,937	155,53	14,253	132,52	146,774	8,815	100,11	108,92	6,231	110,38	116,611	8,286	121,54	129,828
KOKKU	103,0,93	151,23	118,2,2	109,7,8	172,22	127,0,02	1519,26	138,28	165,7,54	108,5,55	180,36	126,5,9	1213,62	148,22	1361,84

Piirkonnast kogutud pakendijäätmetest moodustasid 2014.a kõige suurema osa paber- ja kartongpakend (70,5%), järgnesid puitpakend (10,8%) ja segapakend (9,5%). Kodumajapidamistest koguti kõige enam (ca 82%) segapakendeid ning paber- ja kartongpakendeid (9,9%), mis on igati loogiline, kuna piirkonnas on avalikud kogumiskonteinerid just nende pakendijäätmete kogumiseks (vt tabel 10 ja 11).

Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandus (SKP) mõõdukat kasvu (2-3% aastas), võib prognoosida, et sarnaselt olmejäätmete tekkega ka pakendijäätmete kogus aastani 2021 kasvab. Majanduskasvust ja tarbimise suurenemisest tuleneva pakendijäätmete tekkekoguse piiramine sõltub sellest, kui suures ulatuses õnnestub rakendada jäätmetekke vältimise meetmeid. Võib siiski eeldada, et pakendijäätmete koguse kasv on mõnevõrra suurem kui üldine olmejäätmete teke. Nii võib prognoosida, et pakendijäätmete tekkekogus suureneb keskmiselt 2-3% aastas.

Vastavalt pakendiseadusele peab alates 2009. aastast Eestis tekkivatest pakendijäätmete kogumassist taaskasutama vähemalt 60%, sh ringlussevõtu korras 55%. Eraldi on sätestatud pakendimaterjalide taaskasutusmäärad. Keskkonnaagentuuri andmetel on Eesti alates 2010. aastast nimetatud taaskasutuse sihtarvud ka täitnud (piirkonna kohta eraldi vastavat infot ei ole). Pakendimaterjali liikidest on kõige suurem taaskasutusmäär saavutatud puidu ning paberi ja kartongi osas. Ka metallpakendi osas on pakendiseadusega sätestatud taaskasutamise, sh ringlussevõtu sihtarv täidetud. Samas on 2010.a seisuga taaskasutamise ja ringlussevõtu sihtarvud täitmata plasti ja klaasi osas. Probleemne on olnud eriti klaaspakendi taaskasutamise. Kuna klaas- ja ka plastpakend moodustavad suure osa müügipakendist, siis sihtarvude täitmatajätmine nende pakendimaterjalide lõikes iseloomustab ka elanikkonnalt pakendite kogumise süsteemi ebaefektiivsust.

3.6 Biolagunevad jäätmed, sh paber ja kartong

Biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp.

Biojäätmed on järgmised biolagunevad jäätmed:

- 1) aia- ja haljastujäätmed;
- 2) kodumajapidamises, jaemüügikohas ja toidlustusasutuses tekkinud toidu- ja köögijäätmed;

3) toiduainetööstuses tekkinud jäätmed, mis on oma koostise ja olemuse poolest samalaadsed punktis 2 nimetatud jäätmetega.

Biolagunevad jäätmed moodustavad 2012-2013. SEI uuringu kohaselt segaolmejäätmetest Eestis keskmiselt 31,8%. Biolagunevate jäätmete osakaal (sega-)olmejäätmete hulgas sõltub aastaajast (suurim suvel ja sügisel) ja elamu tüübist (suurem korterelamutes ja väiksem ühepereelamutes, sest seal on võimalik neid kohapeal ka kompostida).

Biolagunevad jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimiseerimisel.

Piirkonna elanikel on võimalik viia biolagunevaid jäätmeid OÜ Paikre prügilasse, kus on spetsiaalne kompostimisväljak biolagunevate jäätmete kompostimiseks. Eramajaomanikud komposteerivad biolagunevaid jäätmeid oma kinnistu piires.

Toitlustusettevõtted tellivad vabaturult omale soodsaima jäätmekäitleja, kes toidujäätmed ära viib.

Piirkonnas ei ole uuritud biolagunevate jäätmete koostist, kuid 2012-2013. SEI uuringu kohaselt moodustavad valdava osa segaolmejäätmete koostises olevatest biolagunevatest jäätmetest köögijäätmed (84,6%). Köögijäätmete arvutuslik Eesti keskmine sisaldus segaolmejäätmetes oli 26,9%. Aiajäätmete (puulehed, taimed, oksad jms) arvestuslik Eesti keskmine sisaldus segaolmejäätmetes oli 3,8%. Muude biojäätmete osakaal uuritud segaolmejäätmetes oli väga väike jäädes vahemikku 0,8-1,6 % (keskmine 1,1%).

2010-2014.a jäätmearuannete kohaselt (KAUR-i andmed) kogutakse piirkonnast aastas kokku 50 kuni 104 tonni biolagunevaid jäätmeid (vt tabel 12). Biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete osakaal kokku kogutavates biolagunevates jäätmetes on väga marginaalne, enne kõike seetõttu, et need jäätmed antakse kas loomadele või siis kompostitakse kohapeal koos teiste biolagunevate jäätmetega. Liigiti kogutud biolagunevad jäätmed moodustavad 26-36% (v.a 2013.a) liigiti kogutud olmejäätmetest.

Reaalselt on piirkonnas tekkivate biolagunevate jäätmete kogused kindlasti suuremad. 2012-2013 SEI uuringu kohaselt võiks piirkonnas tekkida $68,8 \text{ kg/in} * 13538 \text{ in} = 931,4$ tonni biolagunevaid jäätmeid aastas.

Ühepereelamutes kompostitakse biolagunevad jäätmed kohapeal ning mingi osa ladestatakse kindlasti ka koos segaolmejäätmetega prügilasse. Samuti kompostitakse kohapeal ka suurem osa haljasaladelt kogutavatest biolagunevatest ja haljastusjäätmetest.

Tabel 12 Piirkonnas ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kogutud biolagunevatejäätmete jäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

Omaval	Jäätmete	2010	2011	2012	2013	2014
--------	----------	------	------	------	------	------

itsus	nimetus	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku
Paikuse vald	Biologund atavad jäätmed	7,40	21,93	29,33	63,34	20,87	84,21	10,87	19,87	30,74	6,40	19,10	25,50	46,14	19,60	65,74
	Biologund atavad köögi- ja sööklajätmed										0,05		0,05			
	Paber ja kartong	661,70	4,22	665,93	634,86	4,62	639,48	738,13	6,46	744,59	73,44	3,53	76,97	19,94	3,98	23,92
Sindi linn	Biologund atavad jäätmed	1,26	10,36	11,62	0,18	11,02	11,20	8,76	13,56	22,32	2,20	10,77	12,97	0,00	10,76	10,76
	Paber ja kartong	1,58	6,61	8,20	1,07	1,02	2,10	0,08	1,18	1,26	0,06	0,33	0,39	448,35	0,92	449,27
Surju vald	Biologund atavad jäätmed							0,00	0,32	0,32	0,00	0,64	0,64			
	Paber ja kartong	0,02	0,01	0,03	0,10		0,10	0,00	0,26	0,26	0,00	0,01	0,01			
Tahkurna vald	Biologund atavad jäätmed	0,46	2,78	3,24	6,30	1,70	8,00	0,82	0,84	1,66	9,38	1,06	10,44	0,46		0,46
	Biologund atavad köögi- ja sööklajätmed									0,00			0,00	0,29		0,29
	Paber ja kartong	6,30	0,06	6,36	0,00	7,88	7,88	5,19	0,55	5,73	3,10	0,41	3,51	4,01	0,36	4,36
Tori vald	Biologund atavad jäätmed	0,00	0,30	0,30	0,00	0,46	0,46	1,90	0,24	2,14	0,44		0,44			
	Paber ja kartong	2,91	0,34	3,26	0,46	1,45	1,91	7,36	0,39	7,75	0,00	1,55	1,55	1,06	0,37	1,43
Piirkond	Biologund atavad jäätmed (EJK 20 02 01)	9,12	35,37	44,49	69,82	34,05	103,87	22,35	34,83	57,18	18,43	31,57	50,00	46,60	30,36	76,96
	Biologund atavad köögi- ja sööklajätmed (EJK 20 01 08)										0,00	0,05	0,05	0,29		0,29
	Paber ja kartong (EJK 20 01 01)	672,51	11,25	683,77	636,50	14,97	651,47	750,75	8,84	759,59	76,61	5,83	82,44	473,36	5,63	478,99
	KOKKU	681,63	46,62	728,26	706,32	49,02	755,34	773,10	43,66	816,76	95,03	37,45	132,48	520,25	35,99	556,23

Paber ja kartong (raamatud, ajalehed, ajakirjad jms) moodustavad 2012-2013.a SEI uuringu kohaselt 29,3% segaolmejäätmete üldkogusest. Seejuures on ahikütte või kaminaga elamutes paberi osakaal väiksem ja kaugküttega elamutes suurem. Paberi- ja papp-pakendi (sh lainepapist kastid, kartongpakend) osakaal nendes jäätmetes jääb vahemikku 42,3-46,5% ning vanapaberi osakaal 48-49,8%.

Piirkonnas ei ole paber ja kartong hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning nende jäätmete kogumine ja vedu toimub avalike konteinerite kaudu.

Paber ja kartong pakendite avalike kogumiskonteinerite asukohad on toodud tabelis 10. Tihti kogutakse samade konteinerite kaudu ka teisi paber ja kartongi jäätmeid (alalehed jms) ning siis tasub konteinerite pargi majandamise kulud pakendiorganisatsioon ja tühendamise kulud KOV.

Paikuse, Tori, Surju vallas ning Sindi linnas KOV-i poolt 100% finantseeritavad avalikud paberi ja kartongi kogumiskonteinerite asukohad on toodud tabelis 13.

Tabel 13 KOV-de poolt finantseeritavad avalikud paberi ja kartongi kogumiskonteinerite asukohad ja mahud.

Omavalitsus	Aadress	Konteineri maht, m ³
Paikuse vald	Paikuse Päevakeskus (Tiigi tn 2, Paikuse alev)	0,6
	Seljametsa lasteaed- algkool	0,6
	Paikuse vallamaja (Pärnade pst 11, Paikuse alev)	0,6
	Paikuse Põhikool (Paide mnt 19, Paikuse alev)	0,6
	Paikuse Lasteaed, Kastani väikekoht 10, Paikuse alev	0,6
Surju vald	Surju jäätmepunkt (Surju vallamaja ja kaupluse juures)	2,5
Tori vald	Selja mnt 2, Tori alevik	0,6
Sindi linn	Sindi Lasteaed (Kooli 2a)	0,6
	Pärnu mnt 12	0,6
	Sindi Gümnaasium (Kooli 9)	0,6

Piirkonna KOV-de jäätmehoolduseeskirjade kohaselt tuleb mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel alates korraldatud jäätmeveo rakendumisest eraldi koguda paberit ja pappi, kui neid tekib üle 50 kg nädalas.

Kuid samas ei ole korraldatud jäätmeveoga paber ja kartong hõlmatud. Järgmisel korraldatud jäätmeveo nn perioodil (alates 01.03.2016) plaanitakse korraldatud jäätmeveoga hõlmata ka korterelamutes ja ettevõtetes tekkiv paber ja kartong.

Võttes aluseks, et inimene tekitab ca 29 kg paberi- ja kartongijäätmeid aastas, siis piirkonna kodumajapidamistes tekib aastas ca 396 tonni paberit ja kartongi. Võrreldes arvutuslikke ja

jäätmearuannete (vt tabel 6, 11, 12) kohaseid jäätmete koguseid, võib öelda, et piirkonnas kogutakse väike osa tekkivatest paberi- ja kartongijäätmetest.

3.7 Ohtlikud jäätmed

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale.

Ohtlikke jäätmeid tekib nii kodumajapidamistes kui ettevõtetes. Kodumajapidamistes tekib vanu akusid ja patareisid, värvijäätmeid, õliseid jäätmeid, vanu ravimeid, päevavalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui majapidamistega sarnaseid ohtlikke jäätmeid.

Ohtlikud jäätmed tuleb jäätmete kogumisel, vaheladustamisel ja veol pakendada, et vältida neist tulenevat ohtu tervisele ja keskkonnale ning hõlbustada nende taaskasutamist või kõrvaldamist. Vastavalt jäätmeseadusele on kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise süsteemi korraldajaks kohalik omavalitsus.

Piirkonna kodumajapidamistel on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda KOV-i poolt korraldatavate ohtlike jäätmete kogumisringide käigus või OÜ Paikre sorteerimisjaama (Raba 39, Pärnu linn) või prügilasse (Põlendmaa, Paikuse vald). Surju valla elanikud võivad ohtlikke jäätmeid viia ka Surju jäätme punkti. Piirkonna kodumajapidamistest 2010-2014.a kogutud ohtlike jäätmete kogused on toodud tabelites 14 ja 15.

Segaolmejäätmete sortimisuuringu 2012-2013.a kohaselt on segaolmejäätmetes keskmiselt 1,4% ohtlikke jäätmeid, st piirkonnas 41 tonni (aastas). Põhiliselt on segaolmejäätmetes ohtlike jäätmetena patareisid, värvi-, laki- ja õlipurke, ravimeid ning halogeen- ja säästulampe. Aastaegade võrdluses oli ohtlike jäätmete sisaldus segaolmejäätmetes kõige suurem kevadel.

Kodumajapidamistes ei teata ennekõike asbestijäätmete (vana eterniit) kahjulikkusest inimese tervisele ja tingituna kõrgest ladestushinnast, need jäätmed ladestatakse tihti mittenõuetekohaselt (näiteks visatakse metsa alla) või kasutatakse koos muude lammutusjäätmetega teede täiteks.

Vastavalt jäätmeseadusele on ettevõtluses tekkinud ohtlike jäätmete kogumine ning üleandmine käitlejale ettevõtja kohustuseks. Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkinud ohtlikud jäätmed oma vahenditega käitlusettevõttesse, kuid enamlevinumaks ning ettevõtjale valdavalt mugavamaks mooduseks on transporditeenuse ostmine käitlejalt.

Piirkonna kodumajapidamistest ja ettevõtetest kogutud ohtlike jäätmete kogused ja liigid on toodud tabelites 14 ja 15. Nii kodumajapidamistes kui ka ettevõtetes tekib ja antakse käitlemiseks üle kõige rohkem (massilt) asbesti sisaldavaid ehitusmaterjale ja erinevaid ohtlikke aineid

sisaldavaid elektroonikaromusid (vt peatükk 3.8) ning ohtlike aineid sisaldavaid värve, liime ja vaike.

Ettevõtetes tekkivate ja käitlemiseks üleantavate ohtlike jäätmete kogused on tõenäoliselt mõnevõrra suuremad kui on toodud tabelis 14, sest kõiki tekkinud ohtlike jäätmeid ei anta üle nõuetekohasele käitlemisele. Osa neist ladustatakse ning antakse eeldatavasti üle tulevikus, mingi osa aga ka taaskasutatakse (illegaalne tegevus – näiteks vanaõli ja immutatud puidu põletamine ahjudes, asbestijäätmete kasutamine teeaukude täitmisel jms).

Vanaõli moodustab sõltuvalt aastast 8-40% üle antud ohtlike jäätmete kogusest (vt tabel 14), kodumajapidamiste poolt üle antud vanaõlide kogus jääb alla 1% kodumajapidamiste poolt üleantavate ohtlike jäätmete kogusest.

Kodumajapidamistes tekkinud vanaõli tihti ei anta nõuetekohaseks käitlemiseks üle, vaid käideldakse kohapeal, näiteks põletatakse kohalikes kateldes või kasutatakse puidukaitsevahendina (illegaalsed tegevused).

Tabel 14 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) 2010-2014.a kogutud ohtlike jäätmete kogused (tonn) ja liigid

Jäätmete nimetus	2010			2011			2012			2013			2014		
	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	19,429	14,14	33,569	13,419	16	29,419	19,9	12,024	31,924	16,662	32,075	48,737	22,94	25,72	48,66
Asbesti sisaldavad isolatsioonimaterjalid															
Fotokemikaalid	0	0,001	0,001												
Happed	0	0,067	0,067	0	0,02	0,02	0,015	0,035	0,05	0,024	0,014	0,038	0,349	0,027	0,376
Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0,05	0,013	0,063	0,121	0,03	0,151	0,076	0,061	0,137	0,225	0,012	0,237	0,652	0,014	0,666
Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad	0,06	6,79	6,85	0,15	6,255	6,405	0,62	6,844	7,464	0,04	6,46	6,5	3,3	10,83	14,13
Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patareid ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareid või akusid	0,175	0,113	0,288	0,073	0,223	0,296	0,224	0,061	0,285	0,038	0,078	0,116	0,231	0,12	0,351

Lahustid	0,0 72	0,0 27	0,09 9	0,0 01	0,2 1	0,21 1	0,0 25	0,0 17	0,04 2	0,0 21	0,0 39	0,06	0,16 5	0,0 01	0,16 6
Lahustitel põhinevate ilmutite lahused										10, 145		10,1 45	0,22		0,22
Leelised	0,2	0,0 07	0,20 7	0,0 5	0,0 09	0,05 9	0,1 06	0,0 01	0,10 7	0,0 45	0,0 38	0,08 3			
Luminesentslam- bid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	2,3 72	0,0 75	2,44 7	0,1 23	0,1 45	0,26 8	0,2 67	0,2 14	0,48 1	0,1 68	0,1 18	0,28 6	0,58 3	0,0 82	0,66 5
M1 ja N1 kategooria romusõidukid	2,1 2	36, 36	38,4 8	1,1 8	2,4	3,58	1,8 2	2,1 75	3,99 5	1,0 2	8,9 37	9,95 7	1,06	1,6 3	2,69
Mineraalõlipõhised kloorimata isolatsiooni- ja soojusvahetusõlid				4,5 25		4,52 5									
Mineraalõlipõhised kloorimata mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	1,2 05		1,20 5	0,4 65		0,46 5	0,3 3		0,33	0,3 3		0,33	3,61		3,61
Muud emulsioonid										2,9		2,9			
Muud kütused (sh kütusesegud)	0,0 01	0,0 24	0,02 5	0	0,0 03	0,00 3	0,0 17	0,0 07	0,02 4	0,0 64	0,2 22	0,28 6	0,15 4		0,15 4
Muud lahustid ja lahustisegud	0,6		0,6	0,8 5		0,85			0	1,2 5		1,25	1,3		1,3
Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	2,4 1	0,1 45	2,55 5	2,7 7		2,77	0,6 7		0,67	7,2 5		7,25	1,16		1,16
Muud ohtlike aineid sisaldavad puidukaitseained				0,1 45		0,14 5		0,0 01	0,00 1						
Ni-Cd-akud				0	0,0 02	0,00 2	0,0 8	0,0 03	0,08 3	0		0	0,00 4		0,00 4
Ohtlike ainetega saastunud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sh nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus	0,4 7		0,47	0,2 59	0,1 15	0,37 4	0,5 05		0,50 5	0,4 48	0,0 23	0,47 1	3,39 5		3,39 5
Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid	0	0,0 56	0,05 6	0,0 25	0,0 12	0,03 7	0,0 1	0,0 11	0,02 1	0,0 18	0,0 01	0,01 9	0,04	0,0 1	0,05
Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad laborikemikaalid, sh laborikemikaalised segud	0,0 25		0,02 5	0,0 2		0,02	0,5 7		0,57				0,42 7		0,42 7
Ohtlike aineid sisaldav saepuru, laastud, pinnud, puut, laast- ja muud puidupõhised plaadid ning vineer													0,00 5		0,00 5
Ohtlike aineid sisaldavad antifriisid	0,0 03	0,0 3	0,03 3	0,0 55	0,0 31	0,08 6	0,0 16	0,0 18	0,03 4	0,0 7	0,0 14	0,08 4	0,01 8	0,0 53	0,07 1
Ohtlike aineid sisaldavad kivid ja	0,9 6		0,96			0	0,7 47		0,74 7	0,0 05		0,00 5	0,00 5	0,0 47	0,05 2

pinnas															
Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	0	0,0 16	0,01 6	0	0,0 67	0,06 7	0,0 12	0,0 32	0,04 4	0,0 54	0,0 19	0,07 3	0,00 2	0,8 02	0,80 4
Ohtlikke aineid sisaldavad põllumajanduskemikaalijäätmed	0,0 72	0,1 25	0,19 7	0,1 4	0,0 6	0,2	0,2 33	0,0 15	0,24 8	0,1 77		0,17 7	0,08 1	0,0 51	0,13 2
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud metallpakendid	0	0,1 27	0,12 7	0,0 26	0,0 44	0,07	0		0	0,2 8		0,28	0,22 5		0,22 5
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	1,0 53	0,1 91	1,24 4	3,7 27	0,3 52	4,07 9	0,8 41	0,2 85	1,12 6	0,9 24	0,3 36	1,26	3,43	0,4 2	3,85
Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	4,0 32	2,0 73	6,10 5	0,4 72	3,7 73	4,24 5	1,7 44	2,7 26	4,47	12, 368	2,9 07	15,2 75	50,2 22	3,0 34	53,2 56
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*			0	10, 375		10,3 75									
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooni seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,5 45	1,7 84	2,32 9	0,3 4	5,2 36	5,57 6	6,1 12	4,7 06	10,8 18	1,4 12	1,7 25	3,13 7	8,16 6	1,9 55	10,1 21
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*		1,4 4	1,44				8,4 35		8,43 5	8,9 4		8,94	6,62		6,62
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*		2,8 25	2,82 5	0,0 6	5,2 29	5,28 9	1,0 1	2,7 25	3,73 5	9,1 67	4,1 15	13,2 82	26,0 93	5,6 35	31,7 28
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud		0,4 37	0,43 7				0,0 4	0,1 7	0,21	0,0 31		0,03 1		0,3 76	0,37 6

väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*															
Orgaanilisi lahusteid sisaldavad viimistlusjäätmed					0,009	0,009									
Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlike aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed	2,14	0,014	2,154	8,96	0,015	8,975	2,02		2,02	1,77		1,77	3,89		3,89
Pestitsiidid		0,001	0,001		0,041	0,041	0,004	0,0056	0,06	0,007	0,008	0,015	0,21	0,006	0,216
Pidurivedelikud								0,001	0,001		0,008	0,008		0,002	0,002
Pliiakud	1,66	29,152	30,812	0,679	0,574	1,253	0,615	0,505	1,12	1,649	0,718	2,367	1,215	0,406	1,621
Romusõidukid		0,9	0,9								1,239	1,239	2,12		2,12
Sortimata ravimikogumid	0,025	0,033	0,058	0,031	0,079	0,11	0,04	0,034	0,074	0,04	0,055	0,095	0,147	0,032	0,179
Sünteesilised mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,848	0,255	1,103	0,126	0,659	0,785	0,284	0,642	0,926	0,113	0,454	0,567	0,96	0,767	1,727
Toiduõli ja -rasv	40		40										0,14		0,14
Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbri 20 01 25	0,01		0,01	0,042		0,042		0,045	0,045						
Õli sisaldavad jäätmed	3,873		3,873	29		29	49,905		49,905	3		3	10,73		10,73
Õlifiltrid	0,246	0,024	0,27	0,049	0,009	0,139	0,215	0,027	0,242	0,252	0,014	0,266	0,347	0,007	0,354
Õlipüünistes lahutatud õli				3,52		3,52									
Õlipüünistes lahutatud õline vesi							0,12		0,12						
KOKKU	84,656	97,245	181,901	81,778	41,683	123,461	97,628	33,441	131,069	80,907	59,629	140,536	154,216	52,027	206,243

Tabel 15 Piirkonna kodumajapidamistest kogutud olmejäätmete alla liigituvate ohtlike jäätmete kogused 2010-2014.a

Omavalitsus	Jäätme-kood	Jäätmete nimetus	2010	2011	2012	2013	2014
Paikuse vald	20 01 13*	Lahustid	0,017	0,013		0,019	0,001
	20 01 14*	Happed	0,067	0,019	0,033	0,005	0,003
	20 01 15*	Leelised	0,005	0,002	0,001	0,038	
	20 01 17*	Fotokemikaalid					
	20 01 19*	Pestitsiidid		0,031	0,019	0,004	
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,047	0,057	0,16	0,031	0,009

	20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	1,427	1,499	1,757	1,716	0,661
	20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	0,013	0,04	0,014	0,012	0,003
	20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0,106	0,162	0,042	0,044	0,016
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,026	0,05	0,011	0,04	0,002
	KOKKU		1,708	1,873	2,037	1,909	0,695
Sindi linn	20 01 13*	Lahustid			0,002		
	20 01 14*	Happed			0,001	0,009	
	20 01 15*	Leelised		0,007			
	20 01 17*	Fotokemikaalid	0,001				
	20 01 19*	Pestitsiidid			0,002		
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,018	0,023	0,018	0,028	0,017
	20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,418	0,794	0,326	0,547	0,318
	20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	0,001	0,003			0,005
	20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0,002	0,046		0,028	0,026
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,002	0,022	0,005	0,009	0,007
		KOKKU		0,442	0,895	0,354	0,621
Surju vald	20 01 15*	Leelised					
	20 01 19*	Pestitsiidid					
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed				0,005	0,002
	20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud		0,021	0,024	0,026	0,02
	20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained			0,007		
	20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid			0,002		0,015
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid		0,001	0,001		
		KOKKU		0	0,022	0,034	0,031
Tahkuranna vald	20 01 13*	Lahustid	0,003	0,004	0,005	0,02	
	20 01 14*	Happed			0,001		0,022
	20 01 15*	Leelised	0,002				
	20 01 19*	Pestitsiidid			0,035	0,004	0,005
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,004	0,002	0,029	0,026	0,045
	20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,078	0,379	0,294	0,216	1,711
	20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	0,002	0,004	0,002	0,007	0,794

	20 01 33*	Koodinumbriga 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisisid või akusid		0,001	0,011	0,005	0,052
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,005	0,005	0,006		0,022
	KOKKU		0,094	0,395	0,383	0,278	2,651
Tori vald	20 01 13*	Lahustid	0,007	0,193	0,01		
	20 01 14*	Happed		0,001			0,002
	20 01 15*	Leelised					
	20 01 19*	Pestitsiidid	0,001	0,01			0,001
	20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jätmed	0,006	0,063	0,007	0,028	0,009
	20 01 27*	Ohtlike aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,15	1,08	0,325	0,402	0,324
	20 01 29*	Ohtlike aineid sisaldavad pesuained		0,02	0,009		
	20 01 33*	Koodinumbriga 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisisid või akusid	0,005	0,014	0,006	0,001	0,011
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid		0,001	0,011	0,006	0,001
	KOKKU		0,169	1,382	0,368	0,437	0,348

3.8 Probleemtoodetest tekkinud jätmed

Probleemtoode on toode, mille jätmed põhjustavad või võivad põhjustada tervise- või keskkonnaohtu, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäärast risustamist.

Probleemtoodete hulka kuuluvad patareid ja akud, mootorsõidukid ja nende osad, elektri- ja elektroonikaseadmed (v.a hõõglambid) ja nende osad, rehvid ning põllumajandusplast.

Vastavalt tootjavastutuspõhimõttele on tootja kohustatud tagama tema turule lastud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ja omama selle kohustuse täitmiseks piisavat tagatist.

Turustaja on kohustatud oma müügikoha kaudu elektri- ja elektroonikaseadme kasutajalt tasuta arvulise vastavuse alusel tagasi võtma turustatava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu.

Turustaja on kohustatud oma müügikohas, mille müügipind on vähemalt 400 m², elektri- ja elektroonikaseadme kasutajalt tasuta vastu võtma **elektroonikaromu**, mille ükski väline mõõde ei ületa 25 cm. Kui kodumajapidamises kasutatava elektri- ja elektroonikaseadme turustajast ei ole mööda avalikke teid 10 km raadiuses kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumiskohta, peab tootja turustaja müügikoha kaudu füüsiliselt isikult tasuta tagasi võtma talle müüdava seadmega sama liiki ja sama otstarvet täitvast seadmest tekkinud elektroonikaromu, sõltumata sellest, kas see füüsiline isik on soetanud või soetab turustajalt samalaadse seadme.

Turustaja ei ole kohustatud müügikohas vastu võtma saastunud elektroonikaromu. Turustaja võib suunata saastunud elektroonikaromu valdaja lähimasse jäätmekäitluskohta (jäätmejaama, jäätmete kogumispunkti), kus võetakse vastu elektroonikaromusid.

Tootja peab rajama vähemalt iga üle 3500 elanikuga kohaliku omavalitsuse territooriumile kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumispunkti.

Patarei ja aku tootja on kohustatud tagasi võtma sama liiki **patarei ja aku** sõltumata sellest, millal patarei või aku on turule lastud, millist kaubamärki patarei või aku kannab ning kas kasutaja kavatses osta uue patarei või aku. Rehvi tootja on kohustatud tagasi võtma sama liiki **rehvi** sõltumata sellest, millal rehvi on turule lastud, millist kaubamärki rehvi kannab ning kas kasutaja kavatses osta uue rehvi. Põllumajandusplasti tootja on kohustatud tagasi võtma või korraldama enda poolt turule lastud **põllumajandusplasti** tagasivõtmise ja taaskasutamise, kuid mitte rohkem kui on tema poolt eelmisel kalendriaastal turule lastud plasti kogumass.

Tootja võib valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootja ühendusega.

Eestis korraldavad **elektri- ja elektroonikaseadmete** tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist MTÜ EES-Ringlus, MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja Ekogaima Eesti OÜ (enamasti lambijäätmed).

MTÜ EES-Ringlus, MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja Ekogaima Eesti OÜ kogumispunktid asuvad OÜ Paikre sorteerimisjaamas (Raba 39, Pärnu linn) ja prügilas (Põlendmaa küla, Paikuse vald). MTÜ EES-Ringlus kogumiskoht asub ka Sindi linnas (Pärnu mnt 23a). Elanikel on elektroonikaromusid võimalik üle anda ka ohtlike jäätmete kogumisringide käigus.

MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu tegelevad lisaks ka **patareide ja akude kogumisega**.

Vanarehvide kogumiseks on asutatud kaks tootjavastutusorganisatsiooni, kes koguvad **vanarehve** üle Eesti tasuta: MTÜ Eesti Rehviliit ja MTÜ Rehvinglus.

Vanarehve on võimalik üle anda Paikuse vallas, Seljametsa külas, Kannuse kinnistul paiknevasse kogumispunkti (haldaja AS Ragn-Sells), Sindi linnas Kommunaali territooriumil või uue rehvi ostmisel kaupluses või rehviettevõttes.

Piirkonnas on võimalik patareisid üle anda Surju vallamaja kõrval asuvas jäätmepunktis, Paikuse Põhikooli spordihoone fuajees (Paide mnt 19, Paikuse alev), Paikuse Päevakeskuses (Tügi tn 2, Paikuse alev), Tahkuranna koolimajas, Uulu koolimajas, OÜ Paikre sorteerimisjaamas, OÜ Paikre prügilas ja kõikides kauplustes (sh bensiinjaamad), kus on patareid müügil.

Piirkonna kodumajapidamistes ja ettevõtetes tekkinud probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogused on toodud tabelis 16. Tabeli 16 koostamisel on aluseks võetud keskkonnaministri 2. juuli 2007.a määruse nr 49 „Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu“. Piirkonnast kokku kogutud patareide ja akude koguse kohta puuduvad andmed.

Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009.a määruse nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või korduskasutamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad” § 7 kohaselt peab tootja tagama vähemalt 4 kilogrammi kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumise iga elaniku kohta aastas ja alates 1. juulist 2014. a vähemalt 5 kg/(a*in).

Kui aastatel 2010-2013 jäi piirkonnas (kodumajapidamistest ja ettevõtetest) elaniku kohta kogutud kodumajapidamiste elektroonikaromude kogus vahemikku 2-3 kg, siis 2014.a koguti kodumajapidamiste elektroonikaromusid juba 4,94 kg inimese kohta, st tootjad täitsid elektroonikaromude kogumise osas oma kohustusi. Selle koguse saavutamisele on kindlasti aidanud kaasa see, et elanikel on võimalik elektroonikaromusid anda üle koos ohtlike jäätmetega kogumisingide käigus.

Kindlasti tekib kodumajapidamistes elektroonikaromusid veelgi rohkem, sest SEI 2012-2013 segaolmejäätmete uuringu kohaselt on segaolmejäätmetes keskmiselt 1,8% elektroonikaromusid, st piirkonnas ca 53 tonni (aastas).

Tabel 16 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kogutud probleemtoodete jäätmete kogused (tonn) 2010-2014.a

Oma valitsus	Jäätme kood	Jäätmete nimetus	2010			2011			2012			2013			2014		
			E	K	KO KK U	E	K	KO KK U	E	K	KO KK U	E	K	KO KK U	E	K	KO KK U
Paikuse vald	16 01 03	Vanarehvid	166,492	0,16	166,652	47,017	0,15	47,167	1,08		1,08	0,1		0,1			
	16 01 03 01	M1 ja N1 kategooria mootorsõidukite vanarehvid	0,528	0,792	1,32				12,584	0,145	12,729	7,248	0,11	7,358	15,656	0,42	16,076
	16 01 04 01*	M1 ja N1 kategooria romusõidukid		9,724	9,724				0,76	1,05	1,81				1,06	1,63	2,69
	16 01 06	Romusõidukid, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi										3,386		3,386	11,569	5,467	17,036
	16 01	KOKKU	167,02	10,676	177,696	47,017	0,15	47,167	14,424	1,195	15,619	7,348	3,496	10,844	28,285	7,517	35,802
	16 02 14	Kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02	1,032		1,032				0,315		0,315	0	0,097	0,097	1,5		1,5

Paikuse vald	09* kuni 16 02 13*																
	16 02 14 01	Kasutuselt kõrvaldatud metallseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09, 16 02 10 01, 16 02 11 01, 16 02 12 01, 16 02 13 01	0,836	3,388	4,224												
	16 02 15*	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud ohtlikud osad															
	16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri ga 16 02 15*							0,715	0,715	1,06	0,825	1,885				
	16 02	KOKKU	1,868	3,388	5,256	0	0	0	0,315	0,715	1,036	1,06	0,922	1,982	1,5	0	1,5
	20 01 21*	Luminestsetslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jätmed	0,14	0,047	0,187	0,029	0,057	0,086	0,005	0,166	0,052	0,031	0,083	0,311	0,009	0,32	
20 01 23 01*	Klorofluoro süsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d	0,06	2,61	2,67	0,14	1,8	1,94	0,44	3,768	4,208	0,04	2,986	3,026	3,3	2,444	5,744	
Paikuse vald	20 01 35 01*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*		0,57	0,57						0,06	0,06					

20 01 36 01	Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinaid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,4 85	0,48 5		0, 42	0,42		0,1 6	0,16	0, 5	0, 80 9	1,30 9		0, 06	0,06
20 01 36 02	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinaid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*				0,0 62	0, 08 4	0,14 6	0,4 5	0,7 43	1,19 3		0, 43 5	0,43 5		0, 32 6	0,32 6
20 01 36 03	Kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,0 09	0,6 5	0,65 9		0, 21	0,21		0,3 6	0,36		0, 24	0,24			
20 01 36 04	Kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,5 7	0,57		0, 35 7	0,35 7		0,6 66	0,66 6		0, 32	0,32			
20 01 36 06	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonika tööriistad (välja arvatud suured paiksed tööstuslikud tööriistad), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*								0,3 1	0,31						

linn	16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri ga 16 02 15*										0,693	0,693		0,729	0,729	
	16 02	KOKKU	0,956	3,773	4,729	0	0	0	0	0	0	0,693	0,693	0	0,729	0,729	
	20 01 21*	Luminestsen ts lambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	1,562	0,018	1,58	0,003	0,023	0,026	0,199	0,018	0,217	0,087	0,028	0,115	0,207	0,017	0,224
	20 01 23 01*	Klorofluoro süsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad		2,18	2,18	0,01	1,315	1,325	0,18	1,487	1,667		1,602	1,602		2,392	2,392
	20 01 35 01*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*													1,22		1,22
	20 01 35 03*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,3	1,184	1,484	0,3	3,189	3,489	0,315	1,036	1,351	0,088	0,042	1,3		0,066	0,636
	20 01 35 04*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelle määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*		1,18	1,18		0,59	0,59	0,33	0,723	1,053		0,9	0,9	1,535	1,299	2,834

	20 01 36 01	Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinaid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,196	0,196	0,25	0,134	0,175	0,141	0,141						
	20 01 36 02	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinaid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,007	0,051	0,058	0,176	0,224	0,203	0,203						
	20 01 36 03	Kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,05	0,05	0,05	0,36									
	20 01 36 04	Kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelle määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	0,145	0,145	0,145	0,774									
	20 01	KOKKU	1,862	4,758	6,622	5,933	1,024	4,708	5,732	0,967	3,349	4,316	2,962	4,688	7,65
Surjuvald	16 01 03	Vanarehvid	0,06	0,06											
	16 01 03 01	M1 ja N1 kategooria mootorsõidukite vanarehvid					0,14	0,15	0,15						
	16 01 04 01*	M1 ja N1 kategooria romusõidukid	2,873	2,873			1,595	1,595							
	16 01 06	Romusõidukid, mis ei sisalda vedelikke					2,657	2,657	0,975	0,975					

Surju vald		ega ohtlikke osi																
	16 01 06 01	M1 ja N1 kategooria romusõiduki d, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi												1,2 5			1,25	
	16 01	KOKKU	0,0 6	2,8 73	2,93 3	0	0	0	0	0	0	0	4, 39 2	4,39 2	1,4	0, 97 5	2,37 5	
	16 02 14 01	Kasutuselt kõrvaldatud metallseadm ed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09, 16 02 10 01, 16 02 11 01, 16 02 12 01, 16 02 13 01		1,0 01	1,00 1													
	16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri ga 16 02 15*											0, 58 7	0,58 7				
	16 02	KOKKU	0	1,0 01	1,00 1	0	0	0	0	0	0	0	0, 58 7	0,58 7	0	0	0	
	20 01 21*	Luminestsen tslambid ja muud clavhõbedat sisaldavad jätmed				0,0 67		0,06 7	0,0 15		0,01 5		0, 00 5	0,00 5		0, 00 2	0,00 2	
	20 01 23 01*	Klorofluoro süivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d		0,1 8	0,18		0, 13	0,13		0,1 92	0,19 2		0, 06	0,06		0, 35 2	0,35 2	
20 01 35 01*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*							1,0 45		1,04 5								

	20 01 35 03*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*					0,02	0,02		0,14	0,114	0,06	0,09	0,15	0,26	0,109	0,369
	20 01 35 04*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelle määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21* ja 20 01 23*		0,25	0,225		0,065	0,065		0,054	0,054	0,12	0,09	0,21	0,26	0,24	0,5
	20 01 36 01	Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*														0,126	0,126
	20 01 36 02	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinad, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					0,005	0,005		0,04	0,04		0,035	0,035		0,009	0,009
	20 01 36 04	Kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelle määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	1,075		1,075		0,22	0,22									
	20 01	KOKKU	1,075	0,405	1,48	0,067	0,44	0,507	1,06	0,4	1,46	0,18	0,28	0,46	0,52	0,838	1,358
16 01	Vanarehvid		0,0		0,01										0,0	0,	0,10

Tahkuran vald	03		1										3	07 2	2		
	16 01 03 01	M1 ja N1 kateegoria mootorsõidu kate vanarehvid		0,1 8	0,18										0, 44	0,44	
	16 01 04 01*	M1 ja N1 kateegoria romusõiduki d		5,7 46	5,74 6				1,0 6	1,06		2, 82	2,82				
	16 01 06	Romusõiduki d, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi										1, 54 4	1,54 4		0, 36	0,36	
	16 01 06 01	M1 ja N1 kateegoria romusõiduki d, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi												2,6 6		2,66	
	16 01	KOKKU		0,0 1	5,9 26	5,93 6	0	0	0	1,0 6	0	1,06	0	4, 36 4	4,36 4	2,6 9	0, 87 2
Tahkuran vald	16 02 14	Kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09* kuni 16 02 13*		3,4 4	3,44	0	0, 12	0,12									
	16 02 14 01	Kasutuselt kõrvaldatud metallseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09, 16 02 10 01, 16 02 11 01, 16 02 12 01, 16 02 13 01	0	2,0 02	2,00 2												
	16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri ga 16 02 15*										0, 29 1	0,29 1	0	0, 24 3	0,24 3	
	16 02	KOKKU		3,4 4	2,0 02	5,44 2	0	0, 12	0,12	0	0	0	0, 29 1	0,29 1	0	0, 24 3	0,24 3
	20 01 21*	Luminestsen ts lambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,4	0,0 04	0,40 4	0,0 24	0, 00 2	0,02 6	0,0 1	0,0 29	0,03 9	0, 01	0, 02 6	0,03 6	0,0 15	0, 04 5	0,06

Tahkuran vald	20 01 23 01*	Klorofluoro süsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d	0,48	0,545	1,017	1,182	4,466
	20 01 35 01*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,87	3,175	6,36		
	20 01 35 02*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,437			0,04	0,04
	20 01 35 03*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*	0	0,155	0,427	0,33	0,337
	20 01 35 04*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelite määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*	0,295	0,415	0,138	0,855	1,714
	20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonika		2,85			

		seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*															
	20 01 36 01	Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,4 5	0,45		0, 06	0,06				0, 07 5	0,07 5		2, 93 9	2,93 9	
	20 01 36 02	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,7 05	0,70 5		0, 03 3	0,03 3	0,0 36	0,03 6		0, 17 5	0,17 5		0, 04 8	0,04 8	
	20 01 36 03	Kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,2	0,2		0, 03	0,03									
	20 01 36 04	Kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatelite määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	6,7 8		6,78				0,1 62	0,16 2							
	20 01	KOKKU	7,1 8	3,4 41	10,6 21	2,8 74	1, 24	4,11 4	3,1 85	1,8 09	4,99 4	6, 37	2, 64 3	9,01 3	0,0 15	9, 58 9	9,60 4
Tori vald	16 01 03	Vanarehvid	1,2		1,2	1	0, 00 4	1,00 4	0,4		0,4	0, 53	0,53	0,2 5		0,25	
	16 01 03 01	M1 ja N1 kategooria mootorsõidukite vanarehvid		0,5 04	0,50 4				0,1 8	0,18		0, 19	0,19		0, 21 5	0,21 5	

Tori vald	16 01 04 01*	M1 ja N1 kategooria romusõiduki d	2,1 2	7,1 88	9,30 8	1,1 8	2, 4	3,58				1, 02	1, 73	2,75			
	16 01 04*	Romusõiduki d											1, 23 9	1,23 9			
	16 01 06	Romusõiduki d, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi	3,2 98		3,29 8								7, 99 3	7,99 3	0	2, 07 1	2,07 1
	16 01	KOKKU	6,6 18	7,6 92	14,3 1	2,1 8	2, 40 4	4,58 4	0,4	0,1 8	0,58	1,5 5	11, 15 2	12,7 02	0,2 5	2, 28 6	2,53 6
	16 02 14	Kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09* kuni 16 02 13*				0,2		0,2	0	0,2 61	0,26 1						
	16 02 14 01	Kasutuselt kõrvaldatud metallseadm ed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 16 02 09, 16 02 10 01, 16 02 11 01, 16 02 12 01, 16 02 13 01	0,5 32	2,1 56	2,68 8												
	16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri ga 16 02 15*											1, 52 3	1,52 3		2, 36 7	2,36 7
	16 02	KOKKU	0,5 32	2,1 56	2,68 8	0,2	0	0,2	0	0, 26 1	0,26 1	0	1, 52 3	1,52 3	0	2, 36 7	2,36 7
	20 01 21*	Luminestsen tslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jätmed	0,2 7	0,0 06	0,27 6	0	0, 06 3	0,06 3	0,0 38	0,0 07	0,04 5	0, 01 9	0, 02 8	0,04 7	0,0 5	0, 00 9	0,05 9
20 01 23 01*	Klorofluoro süsiivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d	0	1,3 4	1,34	0	2, 46 5	2,46 5		0,3 8	0,38		0, 63	0,63	0	1, 17 6	1,17 6	

Tori vald	20 01 35 01*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*							4,2 15			4,21 5	2, 52		2,52	5,4		5,4
	20 01 35 02*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*											0, 01 1		0,01 1			
	20 01 35 03*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud infotehnolo ogia- ja kommunikat siooniseadm ed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*					1, 01 1	1,01 1		0,0 79		0,07 9	0, 04 5	0, 13 5	0,18		0, 43 9	0,43 9
	20 01 35 04*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatel e määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21* ja 20 01 23*					1, 70 7	1,70 7		0,2 55		0,25 5	0, 25 5		0,25 5	0,0 3	0, 64 8	0,67 8
	20 01 36 01	Kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasina d, mida ei ole nimetatud koodinumbri tega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					2, 88 4	2,88 4		0,0 67		0,06 7	0, 11 5		0,11 5			

20 01 36 02	Kasutuselt kõrvaldatud väikesed kodumasinaid, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					0,53 5	0,53 5	0,16 6	0,16	0,09 8	0,09 8	0,11 3	0,11 3
20 01 36 03	Kasutuselt kõrvaldatud infotehnoloogia- ja kommunikatsiooniseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*		0,26 5			0,11 3	0,11 3						
20 01 36 04	Kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*	3,4 7	0,3	3,77		0,13	0,13	0,03 6	0,03 6				
20 01 36 05	Kasutuselt kõrvaldatud valgustusseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					0,11	0,11						
20 01 36 06	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonika tööriistad (välja arvatud suured paiksed tööstuslikud tööriistad), mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					0,22	0,22						

	20 01 36 09	Kasutuselt kõrvaldatud seire- ja valveseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21*, 20 01 23* ja 20 01 35*					0,09										
	20 01	KOKKU	3,74	1,911	5,651	0	9,328	4,253	0,984	5,237	2,71	1,146	3,856	5,48	2,385	7,865	

3.9 Ehitus- ja lammutusjätmed

Ehitus- ja lammutusjätmed (EJK nimistu jaotiskood 17; edaspidi ka *ehitusjätmed*) on jätmed, mis tekivad ehitiste või nende osade rajamise, lammutamise, renoveerimise või restaureerimise käigus. Jätmed on valdavalt ehitusmaterjalid (kivid, kipsil põhinevad materjalid, klaas, puit, metall jms) ja pinnas, seejuures ka väljakaevatud pinnas.

Ehitus- ja lammutusjätmete teke sõltub järgmistest asjaoludest:

- ehitusmaterjalide tootjatest ja tehnoloogiast
- ehitus- ja kinnisvaraturust, tööstus- ja tsiviilehituse mahust
- elamufondi seisundist ja selle rekonstrueerimisest
- mittevajalike hoonete ja rajatiste lammutamisest.

Nendest suuremad jäätmekogused tekivad lammutamisel ja rekonstrueerimisel, vähem aga uute hoonete ehitamisel. Toetudes teiste maade kogemustele ja uuringutele tekib rekonstrueerimisel (renoveerimisel) 1 m² pinna kohta keskmiselt 60 kg jätmeid. Lammutamisel võib see kogus keskmiselt olla 900 kg 1 m² kohta.

Piirkonnas lammutamist vajavad ehitised on toodud tabelis 17 ja tõenäoliselt tekib nende lammutamisel kokku ca 8 170 t lammutusjätmeid.

Tabel 17 Piirkonnas lammutamist vajavad ehitised (allikas: KOV-d)

KOV	Ehitise asukoht	Pindala, m ²	Võimalik lammutusjätmete kogus, tonn
Surju vald	Jaamakülas (endise metsakombinaadi asula maa-alal) paiknevad katuseeta ehitised (korterelamud, kelder)	600	540
Sindi linn	Kooli 8, elamu	159	143,1
	Supluse tn 6, katlamaja	923	830,7
	Uus tn 1, laululava	217	195,3
	Pärnu mnt 26, õppehoone	1180	1062

Tori	Endised Taali Suurfarmi hooned (2 lüpsilauta, lüpsiplats, kaalumaja)	6000	5400
Paikuse vald	<i>Puuduvad</i>		
Tahkuranna vald	<i>Puuduvad</i>		
KOKKU			8 171

Ehitusjätmeid tuleb võimalusel taaskasutada. Näiteks osa ehitusjätmetest põletatakse või kasutatakse ehitusmaterjalina teistel objektidel. Suures osas kasutatakse ehitusjätmeid pinnase täiteks. Ehitusjätmete kasutamine keskkonnaseisundi parandamiseks või pinnasetäiteks on suuremahuliste tööde puhul lubatav vaid pärast jäätmekäitleja registreerimist Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regioonis.

Kui taaskasutus ei ole majanduslikult otstarbekas või tehniliselt võimalik tuleb ehitusjätmeid viia kõrvaldamiseks vastavat jäätmeluba omavasse jäätmekäitluskohta või OÜ Paikre prügilasse. Kui varasematel aastatel ca 60% OÜ Paikre prügilasse vastuvõetud ehitus- ja lammutusjätmetest ladestati, siis 2014.a ladestati vaid 30%. 2014.a taaskasutati prügilas 46% 2014.a vastuvõetud ehitus- ja lammutusjätmetest.

Piirkonnast kogutud ehitus- ja lammutusjätmete kogused on toodud tabelis 18. Ehitus- ja lammutusjätmetest moodustavad kõige suurema osa erinevad metallid ning betoon ja betooni-, tellise- või keraamikatootesegud.

Võib eeldada, et tekkivad ehitus- ja lammutusjätmete kogused on olulisel määral suuremad kui ametlikus statistikas kajastub, kuna osa neist käideldakse koos segaolmejätmetega või taaskasutatakse kohapeal (ei kajastata jäätmearuannetes). Hinnanguliselt tekib ehitus- ja lammutusjätmeid 150-300 kg/a elaniku kohta. Seega võib piirkonnas olla nende jätmete teke vahemikus 2030-4060 t/a, see kogus aga nn saavutatakse ainult kui arvestusse võetak ka ettevõtete poolt üle antud ehitus- ja lammutusjätmete kogused.

Metallijätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos segaolmejätmete või ehitusjätmetega. Metallijätmeid saab üle anda vanametalli kokkuostjatele.

Puidujätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujätmete kõrvaldamine või taaskasutamine toimub vastavat jäätmekäitleja registreerimistõendit, jäätmeluba või keskkonnakompleksluba omavas jäätmekäitluskohas.

Tabel 18 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kogutud ehitus- ja lammutusjätmete kogused (tonn) ja liigid 2010-2014.a

Jätmete nimetus	Jäätme-kood	2010			2011			2012			2013			2014		
		E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku	E	K	Kokku
Alumiinium	17	10,	20,	30,6	0,2	0,8	1,04	0,08	0,7	0,84	5,9	5,4	11,4	3,3	5	8,3

	04 02	344	32	64	1	34	4	4	57	1	11	96	07			
Asbesti sisaldavad ehitusmaterj alid	17 06 05*	19, 429	14, 14	33,5 69	13, 419	16	29, 419	19,9	12, 024	31,9 24	16, 662	32, 075	48,7 37	22,9 4	25, 72	48, 66
Betoon	17 01 01	2,9 4	7,2 7	10,2 1	12, 18	14, 54	26, 72	3,3	4,4 3	7,73	14, 84	1,8 6	16,7	227 0,96	3,1	227 4,1
Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikato otesevad, mida ei ole nimetatud koodinumbr iga 17 01 06	17 01 07	39, 9	13, 12	53,0 2	37, 38	13, 72	51,1	11,0 8	13, 85	24,9 3	40, 07	43, 85	83,9 2	418, 57	23, 34	441, 91
Bituumenita olised segud, mida ei ole nimetatud koodinumbr iga 17 03 01	17 03 02										83, 02		83,0 2		0,1 4	0,14
Ehitus- ja lammutusse gapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbr itega 17 09 01, 17 09 02 ja 17 09 03	17 09 04	216 ,94	71, 44	288, 383	352 ,15	79, 438	431, 59	537, 227	94, 001	631, 228	354 ,95	101 ,15	456, 106	527, 94	142 ,42	670 ,36
Kaablid, mida ei ole nimetatud koodinumbr iga 17 04 10	17 04 11			0			0			0	0,2 8		0,28			0
Kipsipõhise d ehitusmaterj alid, mida ei ole nimetatud koodinumbr iga 17 08 01	17 08 02	0,9	2,3 2	3,22	6,8	1,1 4	7,9 4	0,1	1	1,1	0	0,0 4	0,04	0,56	0,9 6	1,52
Kivid ja pinna-, mida ei ole nimetatud koodinumbr iga 17 05 03	17 05 04							300, 08		300, 08						
Klaas	17 02 02							11,4 2		11,4 2						
Metallisegud	17 04 07	2,0 9	6,0 27	8,11 7		0,2 51	0,2 51	0,29 3	0,0 01	0,29 4	2,1 77		2,17 7	0,84 7		0,8 47
Ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja	17 05 03*	0,9 6		0,96				0,74 7		0,74 7	0,0 05		0,00 5	0,00 5	0,0 47	0,0 52

pinnas																
Plaadid ja keraamikato oted	17 01 03	2,7 2	0,0 8	2,8				0,24	0,3 1	0,55						
Plast	17 02 03							3,1		3,1						
Plii	17 04 03	0,0 2	1,3 95	1,41 5	0,0 4		0,0 4	0,05 5	0,3 14	0,36 9	0	0,0 65	0,06 5	0	0,0 46	0,0 46
Puit	17 02 01	4,6 51	3,5 8	8,23 1	3,7 4	11, 36	15,1	26,3 4	0,6 8	27,0 2	29, 33		29,3 3	20,9 2		20, 92
Raud ja teras	17 04 05	536 ,29	477 ,92	1014 ,21	195 ,89	1,0 26	196, 92	207, 647	17, 854	225, 501	320 ,74	199 ,52	520, 258	437, 661	188 ,95	626 ,61
Tellised	17 01 02	46, 27	25, 39	71,6 6	23, 35	29, 16	52, 51	25,2 2	20, 33	45,5 5	9,9 2	14, 54	24,4 6	29,3 6	49, 97	79, 33
Tsink	17 04 04				0,0 4		0,0 4	0,03 5		0,03 5	0	0,0 02	0,00 2			0
Vask, pronks, valgevask	17 04 01	0,2 45	14, 24	14,4 85				0,00 8	0,0 48	0,05 6	0,1 77	2,2 59	2,43 6	0,00 4	1,6 31	1,63 5
KOKKU		883 ,7	657 ,24	1540 ,94	645 ,2	167 ,47	812, 67	1146 ,88	165 ,6	1312 ,48	878 ,09	400 ,86	1278 ,94	373 3,07	441 ,32	417 4,4

Jäätmeseaduse §136³ kohaselt tuleb alates 2020. aasta 1. jaanuarist taaskasutada ehitus- ja lammutusjäätmeid, välja arvatud sellised looduslikud ained nagu kivid ja pinnas ning ohtlike aineid sisaldavad kivid ja pinnas, korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõtuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel – vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas.

Otsest statistikat, kui palju taaskasutatakse piirkonnast pärit ehitus- ja lammutusjäätmeid, ei ole, aga Eestis keskmiselt 72% ehk 2020.a püstitatud eesmärk on juba saavutatud. Ehitus- ja lammutusjäätmetest taaskasutatakse suur osa pinnasetäitena ja teedehituses, vähemal määral nt puidujäätmeid küttegaanulite ja klaasijäätmeid soojustusmaterjali tootmiseks. Metallijäätmed taaskasutatakse enamasti Eestist väljaspool.

Prognoos: ehitus- ja lammutusjäätmete tekke kogused sõltuvad otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub uute ehitiste rajamine ning vanade lammutamine. Ilmselt sõltub ehitus- ja lammutusjäätmete kogus ka tulevikus investeringutest, uute ettevõtete tekkest ja kinnisvara arengust, millega võivad lisanduda täiendavad jäätmekogused.

3.10 Tervishoiul tekkivad jäätmed

Tervishoiuasutustes tekib olmejäätmete kõrval spetsiifilisi nn riskijäätmeid (teravad ja torkivad jäätmed, nakkusohtlikud ja potentsiaalselt nakkusohtlikud jäätmed), mis nõuavad erikäitlust.

Tervishoiu- ja veterinaarasutuste nakkusttekitavate jäätmete ladestamine prügilasse on keelatud. Prügilasse ladestada võib ainult siis kui nakkusttekitavad jäätmed on eelnevalt töödeldud viisil, mis välistab nakkusohu levimise ladestusalal ja väljaspool seda.

Kindlasti antakse osa kodumajapidamistes tekkinud teravaid ja torkivaid jäätmeid nagu süstlad ja ravimijäätmed, üle ka segaolmejäätmete koosseisus. Seega tuleks elanike seas laiemalt levitada teavet selle kohta, kus neid jäätmeid saab üle anda.

Piirkonnas tegutsevad tervishoiuasutused:

Sindi linn: OÜ Sindi Tervisekeskus (Jaama 1), OÜ Sindi Hambaravi (Paide mnt 5) ja Dr. K. Lepiku Hambaravi AS (Pärnu mnt 23a).

Tori vald: OÜ Tori Ambulatoorium.

Surju vald: OÜ Surju Tervisekeskus.

Paikuse vald: Paikuse Spordi- ja Tervisekeskus, Paikuse Südameapteek.

Tahkuranna vald: OÜ Surju Tervisekeskus Uulu ja Võiste arstipunktid.

Jäätmearuannetes leiavad tervishoiul tekkinud jäätmed vähe kajastust (vt tabel 19), peamine põhjus on selles, et neid jäätmeid üle andes ei registreerita neid KOV-i põhiselt vaid kui Pärnumaal tekkinud jäätmeid.

Tabel 19 Piirkonna ettevõtetest (E) ja kodumajapidamistest (K) kokku kogutud tervishoiul tekkinud jäätmed 2010-2014.a

KOV	Jäätme-kood	Jäätmete nimetus	2010		2011		2012		2013		2014	
			E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
Paikuse vald	18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt		0,01 3	0,07 1	0,01 8	0,03 9	0,00 5	0,19 1	0,01 2	0,57 4	0,00 1
	18 01 06*	Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid		0,05 2	0,02 5	0,00 6	0,01	0,00 3	0,01 8		0,04	
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid		0,02 6	0	0,05		0,01 1		0,04	0,03 9	0,00 2
		Kokku		0,09 1	0,09 6	0,07 4	0,04 9	0,01 9	0,20 9	0,05 2	0,65 3	0,00 3
Sindi linn	18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt			0,00 3	0,00 8		0,05 6			0,02 1	
	18 01 06*	Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad		0,00 4		0,00 6						

		kemikaalid										
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid		0,00 2	0,01 1	0,02 2		0,00 5		0,00 9	0	0,00 7
		Kokku		0,00 6	0,01 4	0,03 6		0,06 1		0,00 9	0,02 1	0,00 7
Surju vald	18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0,02 5		0,01 5						0,00 4	0,00 6
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,01		0,01	0,00 1	0,01	0,00 1			0,01 9	
		Kokku	0,03 5		0,02 5	0,00 1	0,01	0,00 1			0,02 3	0,00 6
Tahkuranna vald	18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt				0,00 4						0,00 7
	18 01 06*	Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid						0,00 6	0	0,00 1		0,01
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,00 5	0,00 5	0,01	0,00 5	0,02 5	0,00 6	0,02			0,02 2
		Kokku	0,00 5	0,00 5	0,01	0,00 9	0,02 5	0,01 2	0,02	0,00 1	0	0,03 9
Tori vald	18 01 01	Teravad ja torkivad esemed (v. a koodinumbriga 18 01 03 nimetatud jäätmed)				0,02 5						
	18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0,02 5		0,03 2		0,03 7		0,03 4		0,05 3	
	18 01 06*	Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid						0,00 2				
	20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,01			0,00 1	0,00 5	0,01 1	0,02	0,00 6	0,08 9	0,00 1
		Kokku	0,03 5	0	0,03 2	0,02 6	0,04 2	0,01 3	0,05 4	0,00 6	0,14 2	0,00 1
Piirkond		KOKKU	0,08	0,1	0,18	0,15	0,13	0,11	0,28	0,07	0,84	0,06

3.11 Korraldatud jäätmevedu

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib jätta jäätmeveo korraldamata haldusterritooriumi hajaasustusega osades, kus jäätmetekitajate vähesuse ja hajutatuse ning jäätmete väikese koguse tõttu oleks korraldatud jäätmevedu ülemäära kulukas ning korraldatud jäätmeveoks puudub tervise- ja keskkonnakaitsevajadus.

Viited piirkonna KOV-de korraldatud jäätmeveo ülemineku kordadele ja korraldatud jäätmeveo rakendamise juhenditele on toodud käesoleva jäätmekava peatükis 2.3.

Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valdade ning Sindi linna haldusterritooriumid moodustavad ühise jäätmeveopiirkonna.

Korraldatud jäätmeveoga on kohustuslikult hõlmatud:

- Paikuse vallas Paikuse alev, Silla küla, Seljametsa küla, Tammuru küla ja Vaskrääma küla;
- Tori vallas Tori alevik, Selja küla, Jõesuu küla, Taali küla, Piistaoja küla, Muraka küla, Tohera küla, Kuiaru küla, Oore küla, Võlli küla, Urumarja küla, Muti küla, Kõrsa küla, Randivälja küla, Mannare küla, Levi küla, Rätsepa küla, Aesoo küla, Riisa küla, Kildemaa küla ja Elbi küla;
- Tahkuranna vallas Võiste alevik, Laadi küla, Leina küla, Lepaküla küla, Metsaküla küla, Piirumi küla, Reiu küla, Tahkuranna küla ja Uulu küla;
- Surju vallas Surju vallas Ilvese küla, Jaamaküla, Kalda küla, Lähkma küla, Metsaääre küla, Rabaküla, Ristiküla, Saunametsa küla ja Surju küla;
- kogu Sindi linna haldusterritoorium.

Piirkonnas on korraldatud jäätmeveoga hõlmatud kodumajapidamistes, ettevõtetes ning asutustes tekkinud segaolmejäätmed, mis on nimetatud Vabariigi Valitsuse 6. aprilli 2004.a määruses nr 102 „Jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu” jäätmekoodi 20 03 01 all (*segaolmejäätmed*).

Surju, Tori, Paikuse ja Tahkuranna valdade ning Sindi linna poolt korraldatud hanke tulemustena teostab perioodil **01.03.2013-29.02.2016** olmejäätmete vedu eelpool nimetatud omavalitsustes jäätmekäitlusfirma **Ragn-Sells AS**. Piirkonnas ei olnud enne 2013.a rakendatud korraldatud jäätmevedu.

Piirkonna omavalitsused on praegu korraldatud jäätmeveo toimimisega rahul ja tõenäoliselt soovivad Ragn-Sells AS-ga pikendada korraldatud jäätmeveo lepingut. Seoses korraldatud jäätmeveoga on piirkonnas probleemideks jäätmete kogumine kevadeti ja sügiseti hajaasustuspriirkondadest, kus on pinnasteed ning korraldatud jäätmeveo rakendamine endistes aianduskooperatiivides.

Uue korraldatud jäätmeveo hanke korraldamisel kaaluvad KOV-d ka teiste jäätmeliikide (näiteks ettevõtetest pärit paber ja kartong) hõlmamist korraldatud jäätmeveoga.

Piirkonnas on KOV-ide jäätmevaldajate registrite andmetel 3978 jäätmevaldajat ja neist on vabastatud 443 jäätmevaldajat, st 11,1 % (vt tabel 20). Arvestades piirkonna asustust, jääb vabastatud jäätmevaldajate arv mõistlikkuse piiridesse. Surju vallas on mõnevõrra suurem vabastatute arv, kuna seal on suhteliselt palju ühepereelamuid, mida ei kasutata või siis, kus ei elata aastaringselt (vt tabel 3).

Tabel 20 Piirkonna jäätmevaldajate ja vabastatud jäätmevaldajate arv KOV-de kaupa

	TORI VALD	TAHKURANNA VALD	SURJU VALD	PAIKUSE VALD	SINDI LINN	KOKKU
Elanike arv seisuga 01.01.2015	2364	2362	966	3832	4014	13538
Ühepereelamute arv	750	827	390	785	797	3549
Korterelamute arv	41	15	14	46	33	149
Jäätmevaldajate arv	645	742	354	863	1374	3978
Vabastatud jäätmevaldajate arv	92	55	97	46	153	443
Vabastatud jäätmevaldajate osakaal (%)	14,3	7,4	27,4	5,3	11,1	11,1

3.12 Piirkonnas tegutsevad jäätmekäitlejad ja jäätmekäitluskohad

Piirkonna kaks kõige suuremat ja olulisemat jäätmekäitluskohta on OÜ Paikre (<http://www.paikre.ee/>) sorteerimisjaam (Raba tn 39, Pärnu linn) ja prügilas (Põlendamaa, Paikuse vald). OÜ Paikre omanikud on võrdselt Pärnu Linnavalitsus ja Paikuse Vallavalitsus.

OÜ Paikre **sorteerimisjaam** tegeleb eelsorditud jäätmete vastuvõtmise, järelsorteerimisega ja ringlusse suunamisega. Samuti on siit võimalik tellida veo-, purustamise, tõstuki, laadimise, sorteerimise, pressimise ja kaalumise teenust. Paikre sorteerimisjaama sorteerimisliin hakkas täismahus tööle märtsis 2006. OÜ-le Paikre on väljastatud jäätmete vastuvõtuks ja käitlemiseks jäätmeluba nr.L.JÄ/321558 kehtivusega 09.04.2012.-08.04.2017.

Pärnumaal tekkivad jäätmed käideldakse Paikuse vallas Põlendmaal asuvas Paikre prügilas. **OÜ Paikre prügilas** võtab vastu eelsorteeritud ja sorteerimata jäätmeid, ohtlike jäätmeid, ehitus- ja lammutusjäätmeid ja biolagunevaid jäätmeid. OÜ Paikre prügilal on keskkonnakompleksluba KKL/317465 (tähtajatu).

Aia- ja haljastusjäätmeid ning ehitus- ja lammutusjäätmeid on kõigil võimalik üle anda OÜ Paikre prügilasse.

Metallijäätmete kokkuostu ja taaskasutusse suunamisega tegelevad Pärnu linnas kolm ettevõtet AS Kuusakoski aadressil Savi 30, OÜ Tolmetex aadressil Savi 34a ja BLRT Refonda OÜ aadressil Savi 37.

Romuautode demonteerimisega tegeleb Pärnu linnas kolm ettevõtet: OÜ M.P. Varuosad aadressil Turba 21, OÜ Pro-Anno aadressil Savi 3 ning OÜ Refeus aadressil Savi 22.

Vanarehve on võimalik üle anda Paikuse vallas, Seljametsa külas, Kannuse kinnistul paiknevasse kogumispunkti (haldaja AS Ragn-Sells), Sindi linnas Kommunaali territooriumil või uue rehvi ostmisel kauplusesse või rehviettevõttesse.

Kodumajapidamises tekkinud **ohtlikud jäätmed** (akud, patareid, värvi- ja ravimijäätmed, päevavalguslambid jm) saab tasuta üle anda OÜ Paikre sorteerimisjaama ja prügilasse ning Surju valla elanikud Surju jäätmepunkti. Ettevõtte saavad OÜ-le Paikre (sorteerimisjaam ja prügila) anda ohtlikke jäätmeid üle hinnakirja alusel. Patareide ja akude ning elektroonikaromude kogumiskohad on toodud käesoleva jäätmekava peatükis 3.8.

Asbestijäätmeid saavad nii elanikud kui ka ettevõtte tasu eest üle anda ainult OÜ Paikre prügilasse. Lisaks võtavad aegunud ravimeid tasuta vastu apteegid.

Kasutuskõlblikke esemeid nt mööbel, elektroonikaseadmed, nõud, hobivahendid, raamatud, mänguasjad jne, saavad elanikud viia tasuta taaskasutusloodesse (Uuskasutuskeskus aadressil Lai 10, Pärnu ja MTÜ Tulevik kauplus aadressil Papiniidu 17a, Pärnu ning Humana kauplused). Kuna kasutatud riiete ja esemete müüjad/jagajad jäätmearuandeid esitama ei pea, puudub ülevaade kokku kogutud ja ringlusse võetud esemetest ja riietest.

Üksiga konteinerisse saab ära anda kodumajapidamises tekkinud ohtlikke jäätmeid ja elektroonikaromusid, sinine konteiner on paberi ja papi ning kollane, roheline ja hallid konteinerid segapakendi kogumiseks.

Foto 2 Surju valla jäätmepunkt

Nimekiri ettevõtetest, kes omavad piirkonnas jäätmeluba (sh registreerimistõendit), on kättesaadav Keskkonnalubade infosüsteemist (<http://klis.envir.ee/klis>; <https://eteenus.keskkonnaamet.ee>).

Riikliku jääkreostusobjektide andmebaasi (Keskkonnaregistri avalik teenus: <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTPAjLHmADvDKcYLJKv5ITICUWmYa29L>) kohaselt ei ole piirkonnas jääkreostusobjekte. Ka KOV-de andmetel ei paikne piirkonnas jääkreostusobjekte ega minevikus saastunud jäätmekõrvaldamiskohti, mis vajaksid korrastamist.

3.13 Teavitustegevus

Jäätmealast infot (sh korraldatud jäätmeveo ja jäätmete kogumispunktide kohta) edastatakse piirkonna elanikele KOV-i ajalehtede (Takuranna vallas *Oma Leht*, Paikuse vallas *Paikuse Postipasun*, Surju vallas *Surju Sõnumid*, Tori vallas *Kaldad*, Sindi linnas *Sindi Sõnumid*) ja KOV-ide kodulehtedel oleva keskkonna rubriigi ning uudiste kaudu.

Vajalik on info pidev ajakohastamine ning jäätmekäitlusteemaliste ajaleheartiklite avaldamise jätkamine kohalikes ajalehtedes.

3.14 Piirkonna jäätmehoolduse probleemid

Piirkonna jäätmehoolduse probleemid tulenevad suuremalt osalt üldistest Eesti probleemidest. Järgnevalt on toodud peamised piirkonna jäätmehooldusega seonduvad kitsaskohad:

- **jäätmete kohapealne illegaalne taaskasutamine ja põletamine**

Ühepereelamutes ja taludes toimub ulatuslik jäätmete kohapealne taaskasutamine (immutatud ja värvitud puidujäätmete kasutamine kütteks, käimlajäätmete kompostimine jms), mille kohta puudu täpne ülevaade ja mis ei ole tihti kooskõlas kehtivate nõuetega. Kõige sagedamini põletatakse jäätmeid, mida ei tohi põletada.

- **madal keskkonnateadlikkus**

Madal keskkonnateadlikkus väljendub selles, et elanikud ei teadvusta endale jäätmeid puudutavate probleemide tähtsust ning ei toimi säästva keskkonnakasutuse põhimõtte ja kehtivate nõuete kohaselt. Keskkonnateadlikkuse vähesust näitab esmalt liigiti kogutud jäätmete väike osakaal ning ka see, et tihtilugu pannakse liigiti kogutud pakendite konteinerisse ka teisi olmejäätmeid ning jäätmete põletamisel ei teadvustata endale kaasnevaid terviseriske.

Kuigi elanikel peaks olema piisavalt informatsiooni olemasolevate jäätmekäitlusvõimaluste kohta – artiklid piirkondlikus lehes, teated teadetetahvliitel, üleriiklik teema käsitus ajakirjanduses ja televisioonis.

- **järelevalve ebapiisavus**

Keskkonnajärelevalve seadusega on kohalikul omavalitsusel õigus teostada keskkonnajärelevalvet. Piirkonna KOV-des teostavad järelevalvet jäätmehoolduse üle keskkonnaspetsialistid ja/või maanõunikud, kuid seoses rohkete tööülesannetega ja aja nappusega, on järelevalve teostamine raskendatud. Enamasti lahendatakse jäätmealased juhtumid selgitamise ja nn veenmise teel. Suuremate rikkumiste korral antakse rikkumisest teada Keskkonnainspektsioonile, kes siis tegeleb menetlusega.

Järelevalve tõhustamine aitaks kaasa ka jäätmete metsa alla viimise probleemi lahendamisele.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD JA EESMÄRGID

Eesti jäätmehoolduse korraldamist suunatakse riigi jäätmekavaga. Kui senini oli jäätmehoolduses põhirõhk jäätmete ladestamise vähendamisel ja nende taaskasutamisel, siis 2014. aastal vastuvõetud riigi uus jäätmekava keskendub enam jäätmetekke vältimisele ja vähendamisele.

Piirkonna jäätmehoolduse arendamisel lähtutakse riigi jäätmekava kolmest jäätmehoolduse strateegilisest eesmärgist (vt ka peatükk 2.1):

I Vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.

II Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel.

III Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

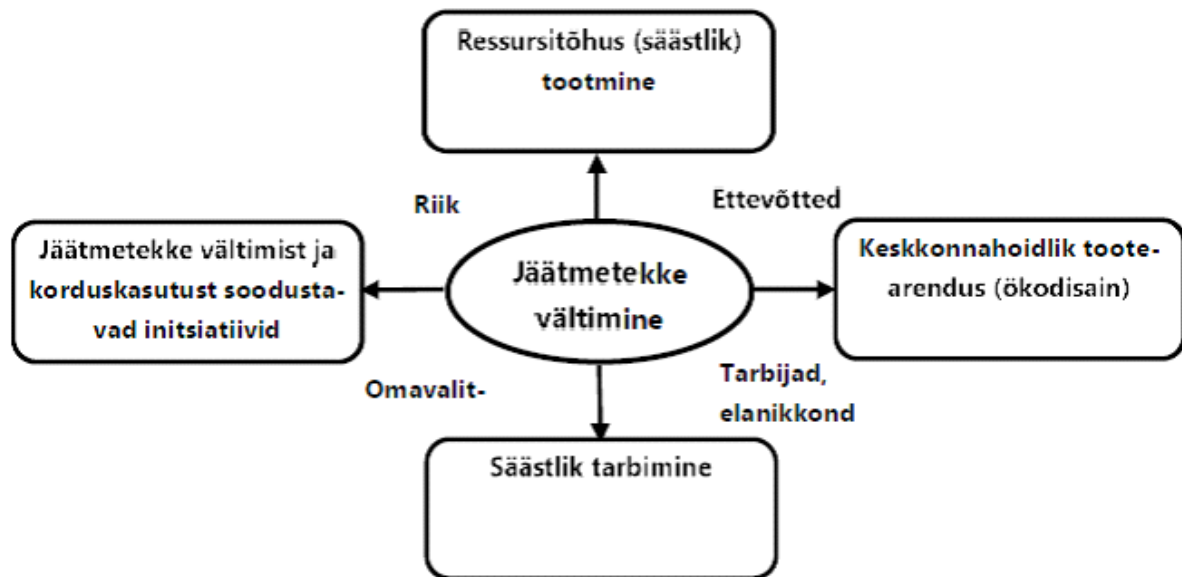
Iga eesmärgi juures on riigi jäätmekavas toodud ka meede ja tegevused, samuti mõõdikud eesmärkide täitmise seiramiseks. Järgnevatel peatükkides on toodud kokkuvõttev ülevaade riigi meetmetest ja tegevustest, mis on rakendatavad kohaliku omavalitsuse tasandil ning piirkonna vastavatest meetmetest ja tegevustest.

4.1 Jäätmetekke vältimine ja vähendamine, sh ohtlikkuse vähendamine

4.1.1 Riigi jäätmekava peamised suunised. Jäätmetekke vältimise ja vähendamise programm

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus ettevõtetes jms. Mõõdunud majanduslanguse kogemused näitavad, et kõige enam mõjutab jäätmeteket majandusolukord ja tarbimise tase. Seetõttu on Eestis jäätmetekke üldine vähendamine eeldatava majanduskasvu ja ostujõu suurenemise oludes tunduvalt raskem kui Euroopa arenenud riikides, kus on tänaseks saavutatud majanduskasvu/tarbimise ja jäätmetekke vahel teatud tasakaal.

Jäätmetekke vältimine hõlmab kõiki majandussektoreid, materjalivoogusid ning tarbitud toodete nn olelusringi. Jäätmetekke vältimine on võimalik üksnes siis, kui toote olelusringi kõikidel etappidel suudetakse mõjutada praktilisi otsuseid: seda, kuidas toode kujundatakse, valmistatakse, tarbijale kättesaadavaks tehakse ja kasutatakse. Jäätmete (eelkõige olmejäätmete) teket mõjutab ka otseselt tarbijate käitumine, mis on seotud teadlikkuse, sissetulekute, ühiskonna sotsiaalstruktuuri ja jõukusega. Seega võrreldes seni rakendatud jäätmekorraldusmeetmetega (nt jäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise edendamise) peavad jäätmetekke vältimisele suunatud meetmed hõlmama palju laiemat huvirühmade ringi ja palju laiemat tegevust (vt joonis 4). Jäätmetekke vältimisega tuleb tegelda kõigil tasanditel.

Joonis 4 Jäätmetekke vältimise programmi ulatus

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete kui toidujäätmete koguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel ning selleks tingimuste loomisel on omakorda võtmeroll kohalikel omavalitsustel. Arenenud riikide kogemused näitavad, et tarbijate teavitamise ja jäätmetekke vähendamise meetmete rakendamisel saavutatakse parim tulemus omavalitsuste, ettevõtete ja jäätmetekke vältimisega tegelevate kolmanda sektori organisatsioonide piirkondlikus koostöös. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse (see eeldab korduskasutuskeskuste ja ülalmainitud erinevate initsiatiivide olemasolu). Omavalitsuste toetus ja abi ühiskondlike initsiatiivide (nt kordus/taaskasutuskeskuste, toidupankade) edukale toimimisele on hädavajalik. Seetõttu on oluline, et jäätmetekke vältimisele kaasa aitavad meetmed on selgelt integreeritud omavalitsuste jäätmekavadesse.

Olemasolevate meetmete efektiivsus tootmis- ja ehitussektoris

Peale põlevkivitööstuse teiste jäätmemahukate ettevõtlussektorite (nt ehitusmaterjalide tootmise, ehituse, toiduainetööstuse, puidutööstuse) osas jäätmetekke vältimisele, sh jäätmete korduskasutusele suunatud meetmete ulatuse kohta täpsemad andmed puuduvad, kuna neis küsimustes ei ole Eestis ulatuslikumaid uuringuid tehtud. Mitmed uuringud on siiski kaudselt näidanud, et tänu toorme- ja energiahindade kiirele tõusule on üha enam ettevõtteid hakanud tähelepanu pöörama oma tootmise ressursitõhususele.

Seoses jäätmekäitlustasude suurenemisega on laienenud **ehitustegevuse** käigus tekkivate materjalivoogude ja materjalide (nt pinnase, ehituskivide ja telliste, uste ja akende) korduskasutuse või korduskasutuseks ettevalmistamine.

Tarbijate (eelkõige väikerenoveerijate) teadlikkuse tõstmise ja ehitusmaterjali korduskasutuse edendamiseks on tegelenud juba mõnda aega **säästva renoveerimise infokeskuste** võrgustik.

Uute ehitiste planeerimisel ja projekteerimisel aga ka tellimisel (nt riigihangete käigus) ei ole jäätmetekke vältimise ning ehitusmaterjalide ja konstruktsioonide korduskasutatavuse põhimõtteid Eestis praktiliselt kasutatud.

Olmejäätmete tekke vältimine

Olmejäätmete, sh olmejäätmetes sisalduvate jäätmeliikide (nt toidu-, tekstiili-, pakendi- ja paberjäätmete ning ohtlike jäätmete) koguste vähendamine jäätmetekke vältimise kaudu on keeruline ning aeganõudev protsess, milles oluline osa on inimeste tarbimisharjumuste muutumisel ja mis eeldab kasutatud asjade/toodete korduskasutust võimaldava süsteemi olemasolu. Olulist rolli mängib siin omavalitsuste koordineeriv ja toetav tegevus.

Siiani on Eestis olmejäätmete keskkonnamõju vähendamise meetmed keskendunud eelkõige jäätmete liigiti kogumisele ja taaskasutamise edendamisele (nt pidevale teavitamisele jäätmete sortimise vajadusest, taaskasutatavate jäätmete kogumisvõrgustiku väljaarendamisele). Jäätmetekke vältimisega seotud teemasid on jäätmekäitlusega seotud teabeürituste raames tutvustatud tavaliselt üldisemas plaanis.

Viimaste aastate jooksul on suuremates omavalitsustes (nt Tallinnas, Pärnu, Tartus, Viljandis) kodanike ja ettevõtete omaalgatusel loodud **uuskasutuskeskused**, kuhu inimestel on võimalik tuua kasutatud, kuid kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid jms. Mõned omavalitsused on loonud ka kohalikes jäätmejaamades tingimusi elanikelt kasutuskõlblike seadmete ja mööbli vastuvõtmiseks (seda võiks arendada ka kõne all olevas piirkonnas ja teha koostööd OÜ-ga Paikre). Eestis on juba aastaid laialdaselt toimunud **kasutatud rõivaste** edasimüügi süsteem.

Kuna olmejäätmetest moodustavad märkimisväärse osa **toidujäätmed** (22%), siis on oluline vältida ka nende teket. Eestis pole täpsemalt uuritud, kui suures koguses majapidamised ja ettevõtted (eelkõige kaubandus- ja toitlustusasutused) kasutuskõlblikku toitu ära viskavad. Viimase segaolmejäätmete uuringu tulemused näitavad, et segaolmejäätmetes sisalduvates toidujäätmetest moodustavad kasutuskõlblikud toiduained (n.ö toidukaod) ligikaudu 20%.

Pakendijäätmete tekke vältimine

Nagu olmejäätmete, nii ka pakendijäätmete teke sõltub suuresti tarbimise tasemest – majanduslangus viib pakendijäätmete tekkekoguse vähenemisele, majanduse kasvades hakkavad kogused suurenema. Pakendijäätmete vältimisel mängivad olulist rolli pakendatud **kaupade tootjad ja kaubandus**, keda tarbijaid saavad mõjutada ostuvalikutega enam hankima vähem pakendatud või **korduskasutuspakendiga kaupu**.

4.1.2 Meetmed ja tegevused

Arvestades jäätmetekke vältimise ulatust ja eeldusi, võib jäätmetekke vältimise tegevussuunad üldisemas plaanis jagada kaheks:

Regulatiivsed meetmed on suunatud jäätmetekke vähendamise motiveerimisele õiguslike või majanduslike vahendite kaudu, millest kohaliku omavalitsuse üksuses on rakendatav keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtete, sh jäätmetekke vältimise kriteeriumide laiem kasutamine (vt peatükk 6 jäätmekava rakendusplaan p 1.2).

Üha enam avalikustatakse ühtlustatud kriteeriumeid erinevate tooterühmade kohta (nt http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm), mistõttu nendes valdkondades on piirkonna omavalitsustes võimalik korraldatavates hangetes rakendada jäätmetekke vältimise kriteeriume.

Teadlikkuse tõstmine (1.3) on suunatud nii omavalitsuse, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadmiste ja teadlikkuse suurendamisele. Näiteks:

- teabekampaaniate, koolituste korraldamine – tarbijate pidev teavitamine on üks tõhus vahend jäätmetekke vältimise ja korduskasutamise edendamiseks;
- juhendmaterjalide koostamine, kodulehel oleva jäätmealase info pidev ajakohastamine, viited üleriigilistele juhenditele ja täiendavatele abimaterjalidele.

Kohaliku omavalitsuse kodulehel peaks olema ära toodud vähemalt järgnev jäätmeinfo:

- korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete äraveosagedus ja üleandmise tingimused;
- jäätmete liigiti kogumise juhend;
- avalike pakendipunktide asukohad (kaardil) ja kasutamise tingimused;
- aia- ja haljastusjäätmete äraandmise võimalused (sh juhend kompostimiseks);
- ohtlike jäätmete äraandmise võimalused (tingimused jäätmepunktis/-jaamas, kogumistingimuste toimumine);
- jäätmejaama/-punkti (kui on) asukoht (kaardil) ja seal vastuvõetavad jäätmeliigid, sh eraldi välja tuua tasuta vastuvõetavad jäätmeliigid;
- probleemtoodete äraandmise võimalused;
- ehitusjäätmete äraandmise võimalused;
- jäätmete korduskasutusse suunamise võimalused (kasutuskõlblik mööbel, riided jmt);

Teavitustöö peab olema pidev ja süstemaatiline. Teavituskampaaniad võiksid hõlmata korraga vähemalt käesoleva kavaga seotud omavalitsusi. Jäätmehoolduseeskirjad on kättesaadavad omavalitsuste kodulehtedel.

Paralleelselt passiivse teavitusega (internet, paberlehed) tuleb inimesi ka aktiivselt teavitada – üritused, raadioreklaam või -saade (sh infopäevade korraldamine õppeasutustes, koolitused, laagrid, infosildid jne).

Aktiivne teavitus võiks toimuda vähemalt sagedusega kord kvartalis näiteks järgmiste teemagrupidena:

- kevadel – jäätmete äraandmise võimalused, mittevajalike esemete korduskasutusse suunamise võimalused;
- suvel – aia- ja haljastusjäätmete käitlemine, kompostimise propageerimine, ehitusjäätmete käitlemine;
- sügisel – jäätmete liigiti kogumise juhendi levitamine, avalike pakendipunktide asukohtadest teavitamine, jäätmepunkti/-jaama teenuste tutvustamine;
- talvel – jäätmetekke vältimine, jäätmete taaskasutamine (sh milliseid jäätmeid tohib küttekoldes põletada ja mida mitte?).

Lisaks on riigi jäätmekava rakenduskavas ühe tegevusena ettevõtete ja KOV-ide investeeringute (nt korduskasutuskeskuste rajamine) toetamine, kes soovivad edendada jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamist. Seejuures on võimalus kaasata EL 2014-2020 vahendeid meetmest „Ettevõtete energia- ja ressursitõhusus“.

4.1.3 Tulemused ja mõõdikud

Jäätmetekke vältimise programmi raames kavandatud tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- Piirkonna elanikud on teadlikud jäätmetekke vältimise võimalustest ning tahavad ja saavad panustada jäätmetekke vältimisse ja jäätmete korduskasutusse;
- Ettevõtjatel on vahendid ja pädevus ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise põhimõtete laialdaseks rakendamiseks.

Elanikkonna jäätmetekke vähendamise mõõdikud on rakendatavad riigi tasandil:

- olmejäätmete tekke kasvuprotsent peaks jääma kuni aastani 2020 alla poole sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuprotsendist, st kui eeldada, et lähiaastateks prognoositud 3% SKP kasv jätkub kuni aastani 2020, peaks olmejäätmete tekke keskmine kasv perioodil 2014–2020 jääma alla 1,5% aastas;
- pakendijäätmete tekke kasvuprotsent peab kuni aastani 2020 jääma alla 2/3 SKP kasvuprotsendist.

Piirkonnas saab indikaatorina kasutada KOV-i olmejäätmete ja pakendijäätmete teket riigi SKP kohta. Ettevõtlussektoris saavutatud ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise edusammude hindamiseks tuleks püstitada tegevuse/projektipõhised mõõdikud.

Võimalik on kasutada nt järgmisi projektipõhiseid hindamisnäitajaid:

- jäätmekoguse vähenemine projekti teostamise perioodil (mõõdetuna enne ja pärast meetmete rakendamist);
- jäätmetekke vähenemine tooteühiku kohta;
- korduskasutuseks ettevalmistatud jäätmete kogus.

4.2 Jäätmete ringlussevõtt või muul viisil maksimaalne taaskasutamine

4.2.1 Riigi jäätmekava peamised suunised

Jäätmete taaskasutuse suurendamine peab toimuma ringlussevõttu eelistades. Taaskasutusele aitab kaasa optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine ning teatud jäätmeliikidele jäätmetena eksisteerimise lakkamise kriteeriumide väljatöötamine (viimane on rakendatav ainult riigi tasandil).

Kuni 2020. aastani on üheks keerukamaks ülesandeks olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvu täitmine. Selleks on vaja oluliselt suurendada olmejäätmetes sisalduvate biolagunevate jäätmete liigiti kogumist ja ringlusse suunamist. Arendada tuleb nii kogumisvõrgustikku kui luua nõuetele vastavad käitluskohad biolagunevate jäätmete, sh köögijäätmete ringlussevõtuks - kompostimistehnoloogiate ja kääritamise tehnoloogiate soetamine, toidujäätmete eeltöötuskäitiste rajamine). Riigil on kavas välja töötada reoveesette jäätmeteks olemise lakkamise kriteeriumid, et soodustada reoveesette taaskasutamist eri valdkondades (põllumajanduses, haljastuses, rekultiveerimisel, ehituses jne).

Riigi tasandil kavandatakse reorganiseerida ka senine korraldatud jäätmeveo süsteem. Piirkond peab vastavad muudatused rakendama tõenäoliselt ülejäämisest korraldatud jäätmeveo perioodist (mitte alates 01.03.2016, sest vastavad muudatused ei ole riigi tasandil 2015.a lõpuks veel tehtud).

4.2.2 Meetmed ja tegevused

Jäätmete parema ringlussevõtu eelduseks on muuhulgas nende efektiivsem kogumine elanikkonnalt. Järgnevalt on toodud meetmed nii korraldatud jäätmeveo kui jäätmete liigiti kogumise arendamiseks ja taaskasutamise edendamiseks.

Kuigi piirkonnas toimivad mingil määral jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamise süsteemid, on liigiti kogutud ja üle antud jäätmete hulga suurenemiseks vaja **jäätmete ringlussevõtu ja sortimise üldist edasiarendamist** (vt jäätmekava rakendusplaan p 2.1). Seda saab teha **korraldatud jäätmeveo pideva toimimisega** ning järjepideva jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutusele suunatud teadlikkuse tõstmisega ning liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalustest teavitamine kodulehe, kohaliku ajalehe ja muu meedia kaudu. Siinkohal tuleb jällegi teha tihedat koostööd Pärnu linnaga ja OÜ-ga Paikre.

Piirkonna jäätmete, eelkõige olmejäätmete sorteerimisele avaldab olulist positiivset mõju 2016.a aprillis OÜ Paikre poolt kasutusele võetav automaatsortimisliin OÜ Paikre prügilas, mis võimaldab suunata jäätmetes sisalduvad materjalid ringlusesse võimalikult suures mahus.

Uusi jäätmejaamasid piirkonda rajada ei ole otstarbekas, küll aga tuleks jäätmete mugavamaks äraandmiseks rajada jäätmete kokkukandepunkte ohtlike jäätmete, elektroonikaromude, klaasi, erinevat liiki pakendite ja vajadusel ka suurjäätmete jaoks. Kokkukandepunktide sobivaimad asukohad, suurus ja neis kogutavad jäätmeliigid tuleb igal omavalitsusel välja selgitada. Kokkukandepunktide rajamine aitab kindlasti kaasa ka jäätmeseaduse § 136³ lõikes 1 nimetatud jäätmete (sh kodumajapidamistest pärinevad paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmed) taaskasutamise sihtarvude täitmisele.

Surju valla jäätmepunktis tuleks laiendada vastuvõetavate jäätmete nimekirja. Lisaks ohtlikele jäätmetele, elektroonikaromudele, segapakenditele ning paberile ja kartongile võiksid seal olla konteinerid ka tekstiili ja klaasi ning erinevat liiki pakendite kogumiseks.

Järgnevalt käsitletakse tegevusi teatud jäätmeliikide osas.

Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku väljatöötamine ja arendamine (jäätmekava rakendusplaan p 2.2).

Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist peab aastaks 2020 ulatuma 13%-ni. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb võimalikult suures ulatuses biojäätmeid eraldada kohapeal segaolmejäätmetest ning luua kohapeal kompostimise võimalused. Biolagunevate jäätmete kompostimine peaks toimuma võimalikult suures ulatuses nende tekkekohas, sh. eramajade kinnistutel. Selleks tuleks elanike seas teha selgitustööd kompostimise põhimõtetest ja lahendusviisidest. Elamumaal on lubatud aia- ja haljastusjäätmeid kompostida lahtises aunas. Köögi- ja sööklajajäätmed tuleb kompostida kinnistes kompostrites.

Piirkonna elanikel ja ettevõtetel on võimalik biolagunevaid jäätmeid (sh aia- ja haljastusjäätmeid ning köögi- ja sööklajajäätmed) tasu eest üle anda OÜ Paikre prügilasse kompostimiseks.

Alternatiiviks on tulevikus suunata eelsorditud biojäätmed mõnda biogaasitehasesse. Pärnumaal on praegu arendamisel mitu biogaasi tootmise projekti. Lisainformatsiooni nende projektide kohta on võimalik saada näiteks Eesti Biogaasi Assotsiatsioonist (<http://eestibiogaas.ee/>).

Parendamist vajab ka aia- ja haljastusjäätmete käitlus. Näiteks on külakeskustes ja tihedama asustusega aladel levinud kevadine kulu ja lehtede põletamine, kuid keskkonna- ja tuleohutuse tagamiseks tuleks need kokku koguda ja suunata kompostimisele (p 2.2.3).

Harjumuste ümberkujundamiseks on soovitatav korraldada aiajäätmete kevadised kogumisringid. Koostöös korteriühistutega ja majaomanikega korraldada okste kogumine ja vedu OÜ Paikre prügilasse.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumisvõrgustiku tõhustamine (jäätmekava rakendusplaan p 2.3).

Ehitus- ja lammutusjäätmed võetakse vastu OÜ Paikre prügilas (vastuvõtuhind sõltub jäätmete liigist ja, kas jäätmed on sorditud või mitte).

Ehitusjäätmete sortimise tõhustamiseks tuleks lisaks käitlusvõimalustest teavitamisele korraldada ehitusloa tingimuste täitmise rangem järelevalve (praegu peab ehitiste lammutamiseks olema KOV-i ehitismääruse nõuetele vastav lammutusprojekt ja lammutusluba. Lisaks võiks olla kõikides piirkonna KOV-de ehitismäärustes nõue, et KOV-le tuleb esitada ka dokumentide õiendid ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise kohta jms).

Pakendijäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine (jäätmekava rakendusplaan p 2.4).

Pakendijäätmete kogumise korraldamisel on piirkonna KOV-de ja pakendiorganisatsioonide vahel olnud suhteliselt hea koostöö. Aeg-ajalt vaadatakse koostöös pakendiorganisatsioonidega üle kogumiskonteinerid, et leida lahendused probleemsetes kohtades (näiteks konteineri asukoha või tüübi vahetus jms).

Lisaks ajab elanikke tihti segadusse, et kõike toote pakendamisel kasutatavat ei tohi kogumiskonteinerisse panna (nt kodumasinade pakenditest olevat vahtplastikust kaitsetükid) ja puhta pakendi kogumise nõue, õigemini kui puhtaks peaks pakendi tegema, et seda tohib pakendijäätmete kogumissüsteemi viia – pigem visatakse veidi määrdunud pakend segaolmejäätmete hulka kui hakatakse seda pesema. Seega on vajalik tõhusam teavitamine puhaste pakendijäätmete kogumise vajadusest ja võimalustest eritüübiliste pakendijäätmete üleandmiseks. Arvestades probleeme avalike kogumiskonteinerite heakorraga ja muude jäätmeliikide toomist avalikesse konteineritesse, tulekski senisest enam propageerida kodumajapidamistes nn pakendkoti teenust.

Paberi ja kartongi kogumis- ja käitlusõrgustiku haldamine ja arendamine (jäätmekava rakendusplaan p 2.5).

Territooriumil, mille jäätmetekkehaks on eramu või korterelamu, kus paberi ja kartongi jäätmed ei leia kohapealset taaskasutust, peab paberit ja kartongi koguma eraldi, viies nimetatud jäätmed selleks ettenähtud avalikku kogumismahutisse või põletades need küttekoldes. Piirkonnas asuvad avalikud paberi ja kartongi kogumismahutite asukohad on toodud tabelites 10 ja 13. Et elanikud viiksid nendesse üha rohkem tekkinud paberit ja kartongi, peavad mahutite asukohad olema kergelt leitavad. Elanike seas tuleb teha järjepidevat sellekohast teavitustööd. Samuti tuleks hõlmata (vähemalt ettevõtetes tekkiv) paber- ja kartong korraldatud jäätmeveoga.

Ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisõrgustiku optimeerimine ja haldamine (jäätmekava rakendusplaan p 2.6).

Piirkonna elanikud saavad kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmeid üle anda OÜ Paikre sorteerimisjaama ja prügilasse või KOV-i poolt korraldatud ohtlike jäätmete kogumisringide käigus ning Surju valla elanikud Surju jäätmepunkti.

Ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamisel võiks teha koostööd naaberomavalitsustega ja osaleda ühisprojektides.

Ohtlike jäätmete ja probleemtoodetest tekkinud jäätmete üleandmise võimalustest tuleb elanikke jätkuvalt teavitada (p 2.1.2).

4.2.3 Tulemused ja mõõdikud

Erinevat tüüpi jäätmete kogumisõrgustike optimeerimise tulemusena suurenevad võimalused liigiti kogutud jäätmete ära andmiseks, sh on see inimestele mugavam. Kasvab jäätmete liigiti kogumise tase.

Riigi jäätmekava rakendab erinevaid mõõdikuid, mis valdavalt põhinevad teatud jäätmeliigi ringlussevõtu või taaskasutuse osakaalul selle liigi kogumassist (olmejäätmed, pakendijäätmed, biolagunevad jäätmed, elektri- ja elektroonikaromud, kantavad patarei- ja akujäätmed). Need ei

ole antud piirkonna jaoks rakendatavad, kuna kättesaadav statistika võimaldab ainult hinnata, kui palju jäätmeid taaskasutati piirkonnas (seejuures ei tarvitse tegemist olla siin tekkinud jäätmetega). Enamik jäätmeid viiakse maakonnast välja ja ei ole teada, kuidas neid tegelikult käideldakse (lähtuda saab ainult Eesti keskmistest näitajatest).

KOV-i tasandil on võimalik jälgida erinevate kogumissüsteemide efektiivsust, st elanikelt kogutud jäätmeliigi osakaal selle jäätmeliigi kogumassi. Viimast tuleb hinnata segaolmejäätmete koostise põhjal.

Pakendijäätmete kogumisel on mõõdikuks avalike kogumiskonteinerite arv 500 elaniku kohta ning nn kotiteenust kasutavate kodumajapidamiste % aastaringelt kasutatavatest ühepereelamutest.

Kogumissüsteemi üldist efektiivsust iseloomustatakse liigiti kogutud jäätmete hulk võrreldes olmejäätmete kogumassiga (2010-2014.a andmed on tabelis 8).

4.3 Jäätmetest tuleneva keskkonnariski vähendamine ning seire ja järelevalve tõhustamine

4.3.1 Riigi jäätmekava suunised

Riigi jäätmekava keskendub peamiselt ohtlike jäätmete lõppkäitlusest tingitud keskkonnariski vähendamisele ja prügilate/jäätmehooldlate korrastamisele. Kuna ohtlike jäätmete käitlemine on riigi korraldada ja piirkonnas ei ole hetkel sulgemist või korrastamist vajavaid prügilaid, siis riigi jäätmekavast tulenevalt on selle meetme asjakohased tegevused kasutusteta ehitiste likvideerimine ja üldine järelevalve tõhustamine.

4.3.2 Tegevused piirkonnas

Kasutusteta ehitiste lammutamine (vt tabel 17; jäätmekava rakendusplaan p 3.1) on maaomaniku ülesanne ja KOV-l on siin tihti vaid suunav ja järelevalvet teostav roll.

Järelevalve (vt jäätmekava rakendusplaan, peatükk 6 p 3.3). Kohalik omavalitsus peab teostama pidevat järelevalvet oma jäätmehoolduseeskirja nõuete täitmise üle ning pakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmise, kogumise ja taaskasutamise üle. Seega peab omavalitsus suutma kontrollida nii korraldatud jäätmeveo nõuete täitmist, liigiti kogutud pakendite taaskasutamist pakendiettevõtjate ja/või tootjavastutusorganisatsioonide poolt, ehitusjäätmete käitlemist ja ka tervishoiu- ja veterinaarjäätmete käitlemist.

Järelevalve käigus tuleb tegeleda ka prügistamise ja illegaalse jäätmekäitluse juhtumitega, sh vajadusel hüljatud jäätmete (nii tava kui ohtlike) koristamise korraldamisega (p 3.2). Selleks on võimalik taotleda toetust fondidest, kuid üldiselt vastutab rahastamise eest maaomanik.

Järelevalve tõhustamiseks on vaja panustada vastavate ametnike koolitamisega, kelle ülesandeks on jäätmehoolduseeskirja ja riikliku järelevalve teostamine, soetada järelevalveks vajalikke vahendeid ja viia järelevalvet läbi süsteemselt. Järelevalve teostamine aitab ennetada mitmete probleemide väljakujunemist ja seeläbi ka omavalitsuse rahalisi vahendeid kokku hoida.

Võttes arvesse, et omavalitsuse teatud järelevalve ülesanded kattuvad Keskkonnainspektsiooni ülesannetega, on otstarbekas teha nendega koostööd.

Jäätmehoolduse kavandamine ja korraldamine (p 3.4):

- piirkonna KOV-de jäätmehoolduse õigusaktide ülevaatamine ja uuendamine, kui muutuvad riigi õigusaktid (p 3.4.1);
- käesoleva jäätmekava iga-aastane läbivaatamine, vajadusel täiendamine (p 3.4.2);
- korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni korraldamine lähtuvalt riigihangete seadusest (korraldatud jäätmeveo konkursside läbiviimine) või olemasoleva lepingu pikendamine 2016.a (3.4.3);
- Uue perioodi jäätmekava koostamine (aastal 2021; p 3.4.4).

Koostöö teiste omavalitsustega

Seni on piirkonna omavalitsused teinud koostööd jäätmekava koostamisel, korraldatud jäätmeveo ning ohtlike jäätmete kogumisringide korraldamisel.

Jäätmehoolduse korraldamise tõhustamiseks ja kulude vähendamiseks on omavalitsustel otstarbekas teha koostööd ka muudes valdkondades:

- jäätmekogumispunktide võrgu rajamine – jäätmepunktide asukohad tuleks valida sõltuvalt tõmbekeskustest, mitte kohalike omavalitsuste piiridest;
- muude jäätmete kogumine;
- elanikkonna teavitamine – teavituskava koostamine ja elluviimine.

Jäätmete eraldi kogumise korraldamisel on otstarbekas teha koostööd ka OÜ-ga Paikre (näiteks, rajada koostöös korduskasutuskeskus (p 1.1)) ja arvestada mujal maakonnas kasutatavate praktikatega.

Omavalitsuste koostöö tõhustamiseks peaksid jäätmekäitluse eest vastutavad ametnikud regulaarselt kokku saama ja tulevikus võib kaaluda ühise keskkonnaspetsialisti-projektijuhi palkamist, kes koordineeriks ühisprojektide läbiviimist. Ühisprojektide finantseerimisel peaks iga omavalitsus osalema proportsionaalselt rahvaarvuga või vastavalt kokkulepetele.

5. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Üks olulisemaid teemasid jäätmemajanduse valdkonnas on nn “saastaja maksab” printsiip, mis jäätmeseaduse kohaselt tähendab, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmevaldaja. Ehk teisisõnu kõik isikud peavad enda poolt tekitatud jäätmete käitlemise eest ka maksma.

Võimalused jäätmehoolduse kulutuste optimeerimiseks:

- jäätmetekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja taaskasutamine tekkekohas – biolagunevate jäätmete kompostimine, pakendijäätmete, probleemtoodete jäätmete üleandmine vastavasse kogumissüsteemi;
- jäätmete kõrvaldamise maksumus peab olema tunduvalt kallim kui liigiti kogutud jäätmete üleandmine taaskasutamiseks (nt. eraldi kogutud ehitus- ja lammutusjäätmete või haljastusjäätmete üleandmine jäätmekeskusesse on oluliselt odavam kui nende üleandmine segaolmejäätmete hulgas).

Jäätmekäitluse rahastamise osas võib **kohaliku omavalitsuse jaoks olulised aspektid** tinglikult jagada jäätmeseadusest tulenevalt alljärgnevalt:

- jäätmehoolduse korraldamine – korraldatud jäätmeveo hanke läbiviimine, jäätmete sortimise korraldamine üleandmisvõimaluste loomise kaudu, kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine ja rahastamine (v.a tootja vastutusega hõlmatud jäätmed);
- jäätmehoolduse arendamine – jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset;
- jäätmete sortimise edendamine – järjepidev teavitustöö;
- keskkonnajärelevalve teostamine - järelevalve tõhustamine on vajalik nõuetekohase jäätmekäitluse tagamiseks ning jäätmekäitlusalaste rikkumiste vähendamiseks. Selle tõhusamaks teostamiseks on vajalik omada ülevaadet jäätmevaldajatest (jäätmevaldajate register). Samuti muudab järelevalvet paremaks koostöö erinevate institutsioonide (Keskkonnainspektsioon, Keskkonnaamet, teised omavalitsused) vahel ning elanikkonna kaasamine (jäätmete illegaalsest käitlemisest teatamine).

Jäätmehooldust rahastatakse järgmistest allikatest:

- jäätmevaldajad;
- KOV-i eelarve, sh keskkonnatasude seaduse § 15 lg 2 alusel laekuv keskkonnatasu olmejäätmete kõrvaldamise eest (kindlasti 2016.a, ei ole teada, kas ka edaspidi, kuna keskkonnatasude seadus on muutmisel – tõenäoliselt muudetakse senist seost, et mida rohkem segaolmejäätmeid ladestatakse seda rohkem raha laekub KOV-i eelarvesse; vt tabel 22);
- Taaskasutusorganisatsioonid, tootjavastutusorganisatsioonid;
- Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK: <http://www.kik.ee/et>).

KOV-ipooldsed kulutused jäätmehoolduse korraldamisel ja arendamisel pannakse paika igaaastaste eelarvete koostamisel.

Tabel 21 Piirkonna kohalike omavalitsuste eelarvetesse laekunud saastetasu (EUR) jäätmete ladestamise eest 2012-2014.a

KOV	2012	2013	2014
Surju vald	617	604	638
Tahkuranna vald	353	1905	1813
Tori vald	594	1638	1534
Paikuse vald	1153	4609	4581
Sindi linn	5334	4901	4319
Piirkond KOKKU	8051	13657	12885

Tabel 22 KOV-i eelarvest finantseeritud jäätmealased projektid 2012-2014.a

Aasta	Projekt	Investeeringu suurus, EUR
SURJU VALD		
2012	Ohtlike jäätmete kogumisring	1139
	5 KOV korraldatud jäätmeveo ühishange (korralduskulud)	1257
Surju jäätmevõrgu haldamine (aastas)		500
2012	Elanike poolt üleantud ohtlike jäätmete käitlemine OÜ Paikre poolt	25
2013		414
2014		371
TAHKURANNA VALD		
2011	Ohtlike jäätmete kogumisring	1069
2012		742
2013		1703
2014		2059
2011	Elanike poolt üleantud ohtlike jäätmete käitlemine OÜ Paikre poolt	258,01
2012		390,45
2013		210,25
2014		418,04
SINDI LINN		
	Teeme Ära kampaaniate toetamine 2010-2015 umbkaudne kulu	5000
	OJ kogumisringid 2011, 2015 kokku	1000
2015	EVALD jäätmekäitlusmoodul	3640,8
2011	Elanike poolt üleantud ohtlike jäätmete käitlemine OÜ Paikre poolt	683,27
2012		836,43
2013		883,56
2014		1470,26
TORI VALD		
2011	Ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude ühised kogumisringid	511

2012		986
2013		805
2014		1175
2011	Elanike poolt üleantud ohtlike jäätmete käitlemine OÜ Paikre poolt	247,81
2012		205,76
2013		269,31
2014		214,28
2014	EVALD jäätmekäitlusmoodul	1150
PAIKUSE VALD		
2011	Ohtlike jäätmete kogumisring	969,04
2012		859,54
2013		1683,88
2014		1895,52
2011	Elanike poolt üleantud ohtlike jäätmete käitlemine OÜ Paikre poolt	565,25
2012		735,72
2013		468,56
2014		621,08

Tabelitest 21 ja 22 on näha, et seni on KOV-i eelarvest finantseeritavad jäätmehooldusalased investeeringud (projektid) jäänud samasse suurusjärku, kui on KOV-i eelarvesse laekunud saastetasu jäätmete ladestamise eest. Mis on eelarve tasakaalu mõistes küll positiivne, kuid näitab ka seda, et KOV ei pea jäätmehoolduse korraldamist oma tuumikülesandeks.

Kuigi kindlasti rahastatakse KOV-i eelarvest ka täiendavaid jäätmehooldusalaseid kulusid, näiteks paber- ja kartongpakendite konteinerite rent, kulud jäätmete kogumiseks ja kõrvaldamiseks avalikust ruumist, omavoliliselt ladestatud prügikoristamise kulud jms.

Finantsvõimekuse tagamiseks tulebki ohtlike jäätmete kogumisel, korraldatud jäätmeveo hanke korraldamisel jms teha koostööd naaberomavalitsustega.

Koostöö peaks rahalise võidu kaasa tooma ka piirkonna elanikele, kuna lisaks kohalike omavalitsuste kuluefektiivsuse parandamisele on ühiselt korraldatavate hangete mahud suuremad ja peaksid seetõttu stimuleerima jäätmevedajate vahelist konkurentsi, mille tulemuseks võiks olla madalam jäätmeveo ja -käitluse hind.

6. JÄÄTMEKAVA RAKENDUSPLAAN 2016-2021

Jäätmekava rakendusplaanis 2016-2021 toodud tegevused on täpsemalt lahti kirjutatud jäätmekava peatükis 4 (seal on toodud ka viited rakendusplaani vastavatele punktidele).

Nr	Tegevus	Tulemus	Täitja(d)	Täitmis- - periood	Rahastamisallikad	Elluviimiseks vajalik KOV-i eelarveliste vahendite
----	---------	---------	-----------	--------------------------	-------------------	--

						maht 2016-2021, EUR/a
I strateegiline valdkond: JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE JA VÄHENDAMINE, SH OHTLIKKUSE VÄHENDAMINE						
1.1	Jäätmetekke vältimist soodustavad tegevused					
1.1.1	Koostöös teiste piirkonna KOV-dega korduskasutuskeskuste rajamine OÜ Paikre juurde ja/või Sindi linna (kaaluda seda; läbirääkimised)	Piirkonna elanikel on võimalik suunata kasutuskõlbulike asju korduskasutusse ning neil on võimalus osaleda jäätmetekke vältimises.	KOV-d, OÜ Paikre	2016-2021	KOV-d, OÜ Paikre, KIK-i fondid.	1 000
1.2	Võimalusel KOV-i ja KOV-i asutuste hangetes keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtete rakendamine	Jäätmetekke vältimise kriteeriumite rakendamine hangetes (nendes valdkondades, kus võimalik)	KOV-d, KOV-i asutused	2016-2021	KOV, KOV-i asutused	*
1.3	Teadlikkuse tõstmine					
1.3.1	Passiivne teavitatus	Piirkonna elanike	KOV-d	2016-2021	KOV	
1.3.2	Aktiivne teavitatus (sagedusega vähemalt 1 kord kvartalis)	jäätmealane teadlikkus on kasvanud.	KOV-d, KOV-i asutused		KOV, KIK-i fondid	2 000

II strateegiline valdkond: JÄÄTMETE RINGLUSSEVÕTT VÕI MUUL VIISIL MAKSIMAALNE TAASKASUTAMINE						
2.1	Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise üldine edendamine					vt p 1.3
2.1.1	Järjepidev jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutamisele suunav teadlikkuse edendamine	Liigiti kogutud ja üle antud jäätmete hulk on suurenenud.	KOV-d, Keskkonnaamet, OÜ Paikre	2016-2021	KOV, KIK-i fondid	vt p 1.3
2.1.2	Liigiti kogutud jäätmete üleandmisvõimalustest teavitamine veebilehe, kohaliku ajalehe ja muu meedia kaudu.				KOV, KIK-i fondid, tootjavastutusorganisatsioonid	

2.1 .3	Liigiti kogutud jäätmete kokkukandepunktide asukohtade väljaselgitamine ja rajamine. Surju valla jäätmepunkti arendamine.	Liigiti kogutud ja üle antud jäätmete hulk on suurenenud. Täidetud on jäätmeseaduse § 136 ³ lg-s 1 nimetatud jäätmete taaskasutamise sihtarvud.	KOV-d		KOV, KIK-I fondid	1000-2300
2.1 .4	Koostöö arendamine naaberomavalitsustega ja OÜ-ga Paikre	Olulisi jäätmehoolduse probleeme lahendatakse teiste KOV-dega ühiselt. Läbi koostöö on jäätmekäitlusalased projektid laiahaardelised ning tulemuslikumad.	KOV-d		KOV	*
2.2	Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku väljatöötamine ja arendamine					
2.2 .1	Biolagunevate jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku asendamisel osalemine (erinevate võimaluste kaalumise, läbirääkimised jms)	Suurenenud on biolagunevate jäätmete nõuetekohane käitus. Inimeste teadlikkus on kasvanud. Biolagunevaid jäätmeid ladestatakse vähem.	KOV-d, OÜ Paikre	201 6- 201 8	KOV, OÜ Paikre	1 000
2.2 .2	Kulu ja lehtede põletamise vähendamine (teavitus, järelevalve, jäätmete vastuvõtt ja kogumisringid)			201 6- 202 1	KOV, OÜ Paikre, KIK-i fondid	4 000
2.3	Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku tõhustamine					
2.3 .1	Ehitus- ja lammutusjäätmete sortimise tõhustamine (teavitamine eri võimalustest, ehitusjäätmete käitlemise järelevalve)	Käitluseks on üle antud rohkem ehitus- ja lammutusjäätmeid. Ringlussevõtt on suurenenud.	KOV-d	201 6- 202 1	KOV	vt p 1.3, 3.3.1
2.4	Pakendijäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine					
2.4 .1	Teavitamine pakendijäätmete kogumise vajadusest, korraldusest ja võimalustest	Pakendijäätmete kogumissüsteem võimaldab elanikel	KOV-d	201 6- 202 1	KOV	vt p 1.3

2.4 .2	Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine (avalikud konteinerid) ja regulaarne ülevaatamine koostöös taaskasutusorganisatsioonidega	mugavalt ära anda pakendijäätmeid. Segalmejäätmes on vähenenud pakendite osakaal.	KOV-d, pakendiorganisatsioonid		KOV, pakendiorganisatsioonid	*
2.4 .3	Pakendijäätmete kogumisvõimaluste loomine jäätmevaldaja juures (nn pakendikoti teenus; läbirääkimised pakendiorganisatsioonidega ja jäätmevedajatega)		KOV-d, pakendiorganisatsioonid		pakendiorganisatsioonid	*
2.5	Paberi ja kartongi kogumisvõrgustiku haldamine ja arendamine					
2.5 .1	Paberi ja kartongi kogumisvõrgustiku haldamine ja arendamine	Piirkonnast kogutakse kokku rohkem paberit ja kartongi ning suunatakse taaskasutusse.	KOV	201 6- 202 1	KOV	1 500
2.6	Ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumisvõrgu arendamine ja haldamine					
2.6 .1	Ohtlike jäätmete ja probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumisringide korraldamine koostöös naaberomavalitsustega.	Piirkonnast on kogutud kokku rohkem ohtlike jäätmeid ja elektroonikromuseid, vähenenud on nende jäätmete mõju keskkonnale.	KOV-d, OÜ Paikre	201 6- 202 1	KOV, OÜ Paikre, tootjavastutusorganisatsioonid, KIK-i fondid	Surju v 1000 ; Tahkuran na v 3000; Sindi linn 2000; Tori v 1800, Paikuse v 2800 eur/a.
2.6 .2	Ohtlike jäätmete kogumine OÜ Paikre sorteerimisjaamas ja prügilas					
III strateegiline valdkond: JÄÄTMETEST TULENEVAT KESKKONNARISKI VÄHENDAMINE NING SEIRE JA JÄRELEVALVE TÕHUSTAMINE						
3.1	Kasutuseta ehitiste lammutamine	Kasutuseta ehitised lammutatud (ei risusta vaatepilti)	KOV-d, maaomanikud	201 6- 202 1	fondid, maaomanik	*
3.2	Illegaalsete olmejäätmete ladustuskohade likvideerimine	Illegaalsed olmejäätmete ladustuskohad on likvideeritud (koristatud).	KOV-d, maaomanikud	201 6- 202 1	KOV, maaomanik	2000 (loodetavasti väheneb aastatega)
3.3	Järelevalve tõhustamine jäätmekäitluse üle					
3.3 .1	Järelevalve jäätmekäitluse üle	Jäätmealaste rikkumiste arv on vähenenud.	KOV-d	201 6- 202 1	KOV	*
3.3	Jäätmestatistika	KOV-del on	KOV-d	201	KOV	*

.2	kogumine käideldud jäätmeliikide kohta. Jäätmevaldajate registri pidamine.	ülevaade tekkivatest ja käideldavatest jäätmekogustest.		6-2021		
3.4 Jäätmehoolduse kavandamine ja korraldamine						
3.4.1	Piirkonna KOV-de jäätmehoolduse õigusaktide ülevaatamine - uuendamine, kui muutuvad riigi õigusaktid	KOV-i õigusaktid on ajakohased.	KOV-d	2016-2021	KOV	*
3.4.2	Piirkonna (käesoleva) jäätmekava igaaastane läbivaatamine, vajadusel täiendamine	Piirkonna KOV-del on ülevaade jäätmekava eesmärkide täitmisest ja jäätmekava on ajakohane.	KOV-d	2016-2021	KOV	*
3.4.3	Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni korraldamine lähtuvalt riigihangete seadusest või olemasoleva lepingu pikendamine praeguse vedajaga.	Piirkonnas toimub korraldatud jäätmevedu katkematult.	KOV-d	2016-2021	KOV	1700 (kui hange)
3.4.4	Uue perioodi jäätmekava koostamine	Jäätmehoolduse regulaarne kavandamine	KOV-d	2021	KOV	2 000

KOV – kohalik omavalitsus (rahastusallikas: KOV-i eelarve)

KIK – Keskkonnainvesteeringute Keskus

7. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISEGA KAASNEV KESKKONNAMÕJU

Jäätmeseaduse kohaselt on jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil kohaliku omavalitsuse üks ülesannetest. Jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimine on kindlasti positiivse mõjuga ümbritsevale keskkonnale, kuna kavas loetletud tegevused aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Järelevalve tõhustamise, korraldatud jäätmeveo toimimise ja sihipärase teavitustööga on võimalik vähendada omavoliliste prügi mahapaneku kohtade tekkimist ja muud seadusevastast jäätmete kõrvaldamist, nagu näiteks jäätmete põletamist, samuti matmist.

Tähtis on pakkuda elanikele liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks mugavamaid võimalusi nii kohalike kogumispunktide kui regionaalse jäätmekeskuse (OÜ Paikre sorteerimisjaam ja prügilala) kaudu, mis suurendab jäätmete liigiti kogumist ja vähendab ladestatavate jäätmete hulka, st koormust keskkonnale.

KOKKUVÕTE

Tori, Tahkuranna, Surju ja Paikuse valla ning Sindi linna ühine jäätmekava 2016-2021 koostamisel analüüsiti jäätmekäitluse hetkeolukorda piirkonnas. Sellest lähtuvalt toodi välja jäätmehoolduse probleemid, püstitati jäätmehoolduse arendamiseks vajalikud eesmärgid ning töötati välja tegevuskava ja mõõdikud püstitatud eesmärkide ellurakendamiseks.

Jäätmekäitus on muutunud varasemate aastatega võrreldes professionaalsemaks ning järgitakse rohkem jäätmehierarhia. Jäätmehierarhia madalama taseme osas on väga oluline olmejäätmete korduskasutuse üha laialdasem rakendamine.

Jäätmekavas seatud eesmärkide täitmiseks on oluline elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine ja sortimisharjumuste juurutamine ning jäätmete kohtsorteerimise edendamine, sorteeritud jäätmete üleandmisvõimaluste loomine, taaskasutuse suurendamine ning järelevalve tõhustamine jäätmekäitluse üle. Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlussüsteemi. Jäätmekava elluviimine aitab korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust ning vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid ja seeläbi ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda. Käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimisel on kindlasti positiivne mõju ümbritsevale keskkonnale.